

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Právnická fakulta

Václav Slípka

**Právní úprava státní podpory
podnikání a exportu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Hana Marková, CSc.

Katedra: finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce: 27. března 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze 27. března 2013

Václav Slípka

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí práce prof. JUDr. Haně Markové, CSc., za odborné vedení a podporu při tvorbě mé diplomové práce a za mnoho podnětných rad a informací týkajících se zvolené problematiky.

V Praze 27. března 2013

Václav Slípka

1	ÚVOD.....	5
2	PRÁVNÍ ÚPRAVA VEŘEJNÝCH PODPOR V EU A ČR.....	7
2.1	PRÁVNÍ ÚPRAVA VEŘEJNÝCH PODPOR V EU.....	7
2.2	VEŘEJNÉ PODPORY SLUČITELNÉ S VNITŘNÍM TRHEM	11
2.2.1	OBECNÉ VÝJIMKY.....	12
2.2.2	INDIVIDUÁLNÍ VÝJIMKY	13
2.2.3	VÝJIMKY STANOVENÉ RADOU EU	14
2.2.4	BLOKOVÉ VÝJIMKY	14
2.2.5	PODPORA DE MINIMIS.....	19
2.3	PRÁVNÍ ÚPRAVA VEŘEJNÝCH PODPOR V ČR	22
2.4	PŘIPRAVOVANÉ ZMĚNY V OBLASTI VEŘEJNÉ PODPORY	23
3	PRÁVNÍ ÚPRAVA STÁTNÍ PODPORY PODNIKÁNÍ	26
3.1	DEFINICE MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ	27
3.2	PODPORA MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ ZE ZDROJŮ EU	28
3.3	EVROPSKÉ KONCEPČNÍ DOKUMENTY.....	34
3.4	KONCEPCE ČR NA PODPORU MALÉHO A STŘEDNÍHO PODNIKÁNÍ	39
3.4.1	ANALYTICKÁ ČÁST KONCEPCE A ROZBOR DOSAVADNÍCH FOREM PODPORY PODNIKÁNÍ.....	41
3.4.2	STRATEGICKÉ VIZE KONCEPCE.....	47
3.4.3	REALIZACE A FINANCOVÁNÍ KONCEPCE	53
3.5	PRÁVNÍ ÚPRAVA PODPORY PODNIKÁNÍ V ČR	53
4	PRÁVNÍ ÚPRAVA STÁTNÍ PODPORY EXPORTU	64
4.1	MEZINÁRODNÍ A EVROPSKÁ ÚPRAVA PODPORY EXPORTU	65
4.2	KONCEPCE ČR NA PODPORU EXPORTU.....	67
4.2.1	ZPRAVODAJSTVÍ PRO EXPORT	69
4.2.2	ROZVOJ EXPORTU.....	70
4.2.3	ROZVOJ OBCHODNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ.....	73
4.3	PRÁVNÍ ÚPRAVA PODPORY EXPORTU V ČR	75
4.3.1	EXPORTNÍ GARANČNÍ A POJIŠŤOVACÍ SPOLEČNOST	77
4.3.2	ČESKÁ EXPORTNÍ BANKA	81
5	ZÁVĚR.....	85
6	SEZNAM ZKRATEK.....	88
7	LITERATURA	89

1 Úvod

Podpora podnikání a exportu je nedílnou součástí hospodářské politiky každého státu. Česká republika je silně proexportně orientována. Vzhledem k její poloze, tradičnímu průmyslovému zaměření a rozvržení ekonomiky je kvalitní a funkční úprava podpory podnikání a exportu nezbytnou součástí právního řádu České republiky. Podíl exportu na HDP se v ČR dlouhodobě pohybuje nad 60 %. ČR je proto závislá na vývoji mezinárodních trhů a také na kondici tuzemských exportérů či podnikatelů obecně. Úkolem státu je nejen právně upravit veřejnou státní podporu, ale také se zasazovat o lepší vývozní a dovozní podmínky, budovat dobré jméno země a jejích podniků.

Právo, zejména finanční a obchodní, by se mělo zasadit o vytvoření příhodných podmínek pro podnikatelskou činnost, která je základem tržního státu, stabilní ekonomiky, zaměstnanosti a zdravého podnikatelského prostředí. Zda budou vytvořené normy efektivně působit v daném prostředí, záleží na mnoho okolnostech, např. na panujících politických poměrech, ekonomické úrovni, stabilitě měny, stavu globální ekonomiky i míry globalizace jako takové. Je nutné klást důraz i na odstraňování bariér mezinárodního obchodu, vytváření celních i jiných unií a nadnárodních pravidel pro integrující se celky.

Podpora může nabývat různých forem. Kromě přímých, o kterých bude diplomová práce primárně pojednávat, lze v širším slova smyslu pod pojem podpora podnikání řadit i ty nástroje, které se na první pohled nezdají být podporou, nýbrž zátěží: např. daňově-právní úprava přímých a nepřímých daní. Podpora podnikání v sobě dále zahrnuje odstraňování byrokratických překážek, zlepšení vymahatelnosti práva a zajištění ochrany zahraničních investic. Pověětšinou dobře míněná, ale příliš často měnící se právní úprava podnikání působí značně kontraproduktivně. Významnou roli hraje stabilita, koherence, a s tím související právní jistota. Proto by měli být kladeny vysoké nároky na jednoduchost, přehlednost a stálost právní úpravy.

V případě přímé finanční podpory podnikům, střetávajícím se v hospodářské soutěži, Evropská unie výrazným způsobem zasahuje do právní úpravy České republiky s cílem chránit jednotný vnitřní trh a sama stanovuje pravidla v podobě úpravy

veřejných podpor. V první kapitole se proto diplomová práce zaměří na úpravu veřejných podpor v primárním i sekundárním právu Evropské unie, která představuje mantinely pro státní podporu podnikání, ale i exportu. Cílem bude definovat pojem a vymežit veřejné podpory, které jsou evropským právem dovolené a jsou slučitelné s jednotným vnitřním trhem. V závěru každé kapitoly bude zhodnocena dosavadní úprava a připravované změny.

Protože lze dále téma vhodně rozdělit na dva základní bloky, zaměří se diplomová práce v druhé kapitole na státní podporu směřující všeobecně ke všem podnikatelům, zejména ke skupině malých a středních podnikatelů, na které je podpora primárně namířena. Práce bude pojednávat také o podpoře směřující z fondů EU, poněvadž ty představují hlavní zdroj financí pro české podnikatele. Dále rozebere evropské a české koncepční dokumenty na podporu podnikání a v neposlední řadě se bude také věnovat právní úpravě podnikání v českém právu.

V závěrečné kapitole, zabývající se podporou směřující do exportní oblasti, bude diplomová práce pojednávat o mezinárodních pravidlech závazných pro české vývozce. Dále se zaměří na českou exportní koncepci a rozebere nejdůležitější právní předpis s cílem shrnout dosavadní legislativou upravené formy podpory exportu a představit nejdůležitější státem ovládané instituce na podporu vývozu, Českou exportní banku a Exportní a garanční pojišťovací společnost. Závěrem budou opět celkově shrnuty nejdůležitější připravované změny a současná úprava. Cílem celé práce je obsáhnout danou materii a podat ucelený přehled o podpoře podnikání a exportu, zhodnotit současnou úpravu a připravované změny. Práce odpovídá právnímu stavu ke dni 7. března 2013.

2 Právní úprava veřejných podpor v EU a ČR

Již před vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 bylo potřeba upravit legislativu za cílem konformity obou subjektů. Česká republika se musela vzdát určitých pravomocí ve prospěch integrujícího se společenství.¹ Vytvořením jednotného vnitřního trhu získali občané výhody v podobě volného pohybu osob, služeb a kapitálu. Nicméně jednotný vnitřní trh potřebuje i jednotnou úpravu na svoji ochranu. Tu poskytuje Smlouva o fungování Evropské unie (dále jen SFEU) v článku 101 a násl. upravující pravidla hospodářské soutěže. Do této kategorie se řadí i státní podpory, upravené článkem 107 SFEU, dříve článek 87 Smlouvy o Evropském společenství (dále jen SES). Pro správné uchopení problematiky podpory státní podpory podnikání a exportu je vymezení a pochopení limitů nastavených Evropskou unií podmínkou sine qua non.

2.1 Právní úprava veřejných podpor v EU

Evropská úprava používá termín *státní podpora*, vycházející z anglického *state aid*. České právní předpisy však tradičně užívají významově stejný výraz *veřejná podpora*, který se jeví jako více vyhovující z hlediska českého právního řádu, protože pod veřejnou podporu zahrnujeme prostředky poskytované i jinými subjekty než jen státními. „Veřejnou podporu je třeba chápat velmi široce, tj. jako jakoukoliv hospodářskou výhodu poskytnutou jednomu nebo více subjektům, které by takovou výhodu v rámci svého podnikání nezískaly.“²

---

¹ Podle studie Veřejná podpora (s. 3) se Česká republika již v roce 1995 zavázala k dodržování pravidel o veřejné podpoře na základě čl. 64 sdělení č. 7/1995 o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a Českou republikou na straně druhé. Byla přijata zákonná úprava v podobě z. č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, tento zákon byl nahrazen z. č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje. Tento předpis byl změněn zákonem ze dne 27. března 2009 č. 109/2009 Sb. Další novela byla provedena zákonem č. 236/2012.

² STEJSKALOVÁ, Lenka. *Studie – Veřejná podpora*. 2006. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.kr-kralovehradecky.cz%2Fassets%2Ffiles%2F4866%2FSTUDIE_VE_EJN__PODPORA.doc&ei=SF5MUblviYezBqetgIAC.

Základním pravidlem je, že veřejná podpora je v jakékoliv podobě zakázána. Z tohoto principu, jehož účelem je chránit jednotný trh a hospodářskou soutěž, je vyňato několik výjimek, které, jednoduše řečeno, převyšují svým významem negativa spojená s nebezpečím narušení trhu a současně se snaží bojovat s negativní hospodářskou realitou, která často vyžaduje rychlé operativní zásahy ze strany státu a veřejných orgánů. Jednou z výjimek je např. nařízení Evropské komise č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, jehož účelem je snaha efektivněji čelit ekonomické krizi tím, že prohlašuje některé druhy podpor pro malé a střední podniky za vyňaté z oznamovací povinnosti vůči Evropské komisi (viz dále).

Mezi nejčastější formy podpory patří granty a dotace, cenové zvýhodňování při prodeji budov, pozemků či při poskytování reklamy, státní a daňové úlevy, odpouštění daňových nedoplatků a různé druhy úvěrů či jiných kapitálových podpor. Neexistuje však taxativní výčet jednotlivých druhů veřejné podpory, je nutné posuzovat formu vždy podle obsahu. Úpravu tak lze použít i na formy, které se dosud nevyskytly. Tato ustanovení je nutno aplikovat také na podporu poskytovanou ze strukturálních fondů Evropské unie.

Z rozhodovací praxe Komise, která je nadána pravomocí posuzovat slučitelnost veřejné podpory s jednotným vnitřním trhem, lze vysledovat, že prakticky každá výhoda poskytnutá podnikům je způsobilá narušit soutěž.³ Kritéria byla stanovena v článku 92 odst. 1 SES⁴, dnešní úprava je obsažena v článku 107 SFEU. Odstavec 1 definuje veřejnou podporu obecně takto:

„Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.“⁵

---

³ JANKŮ, Martin, MIKUŠOVÁ, Jana. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 31.

⁴ Obecný zákaz veřejných podpor pochází již z období původní smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství z roku 1957. Od té doby nedošlo k výrazným změnám v oblasti této úpravy. Číslování článků však prošlo několika proměnami a článek 92 SES byl Amsterodamskou smlouvou přeměněn na článek 87 SES.

⁵ Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2010, C 83. s. 91. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>.

Z tohoto ustanovení lze jazykovým výkladem dojít k definičním znakům veřejné podpory, je však nutné přihlížet i k rozhodovací praxi Evropské komise a Soudního dvora Evropské unie⁶, které působí výrazně extenzivně⁷. Musí být kumulativně splněny následující 4 podmínky⁸:

- Podpora je poskytována v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků.

Musí se tedy jednat přímo či nepřímo o státní prostředky, přičitatelné státu nebo jiné veřejnoprávní korporaci, např. regionální, oblastní či lokální samosprávě, nebo o prostředky právnické osoby napojené na státní rozpočet či pověřené redistribucí veřejných zdrojů⁹. Široké vymezení těchto subjektů odpovídá téměř přesně legální definici správního orgánu podle správního řádu.¹⁰ „Na poli veřejné podpory mohou hrát – a v praxi hrají – důležitou úlohu i územní samosprávy, jejichž orgány (zastupitelstva, rady) mají zákonem stanovenou možnost rozhodovat, resp. schvalovat nejrůznější opatření, která mohou být formami veřejné podpory. Ty si pak povinnost péče o *všestranný rozvoj svého území* bohužel častokrát vykládají jako možnost dotovat, resp. zvýhodňovat prakticky kohokoliv, bez zvažování potenciálních dopadů na subjekty, které žádnou výhodu nezískají. V řadě případů dochází i k tomu, že orgány samospráv si skutečnost, že jimi schvalované opatření představují veřejnou podporu, vůbec nepřipouštějí nebo nechtějí připustit. Na jejich omluvu je ovšem třeba uvést, že tato problematika není jednoduchá a často závisí na individuálním posouzení každého

---

⁶ Soudní dvůr Evropských společenství byl po nabytí účinnosti Lisabonské smlouvy 1. 12. 2009 přejmenován na Soudní dvůr Evropské unie, dále pro přehlednost jen ESD.

⁷ BRODEC, Jan, TRNKA, Ondřej, STANKOVÁ, Eva. *Veřejné podpory podle nových pravidel*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-57650400-verejne-podpory-podle-novych-pravidel>.

⁸ Např.: rozhodnutí Komise ze dne 27. července 2011 o státní podpoře ve prospěch financování testů prováděných za účelem zjištění přenosných spongiformních encefalopatií (TSE) u skotu, kterou provedla Belgie (Státní podpora C 44/8 (dříve NN 45/04, oznámeno pod číslem K (2011) 5457) bod č. 77.

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:274:0036:0052:CS:PDF>
⁹ Srov. rozsudek ESD ze dne 22. března 1977 ve věci 78–76, Steinike & Weinlig, SbSD [1977], s. 611, bod 21. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=89206&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=571573>

a Rozsudek ESD ve věci 290/83, Komise proti Francii, bod 14. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=92789&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=571573>.

¹⁰ Správní řád č. 500/2004 Sb. §1 odst. 1: „Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.“

případu, takže i osoby, které se touto oblastí zabývají, mají problémy jednoznačně určit, zda v daném případě se jedná o veřejnou podporu, či nikoliv.¹¹

- Zásah státu musí selektivně zvýhodňovat určitý podnik nebo odvětví a příjemce podpory.

Podnikem je každá entita zabývající se hospodářskou činností, a to bez ohledu na právní formu nebo způsob financování. Přesnou definici obsahuje obecné nařízení o blokových výjimkách, č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008 ve své příloze č. 1.: ... „K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost.“¹² Z rozhodovací praxe Komise lze také vysledovat, že opatření směřující k jednotlivcům – fyzickým osobám (ne však k podnikatelům), např. sociální dávky atd., nejsou veřejnou podporou ve smyslu článku 107 SFEU.¹³

Selektivita je charakteristickým znakem veřejné podpory. Výhodu musí získat pouze určitý a předem vybraný subjekt či odvětví. „Opatření je považováno za selektivní např. ve chvíli, kdy poskytovatel veřejné podpory uplatňuje volné uvážení při výběru příjemce podpory nebo pokud je omezena platnost opatření pouze na část území členského státu či určité odvětví výroby.“¹⁴ Nechová-li se subjekt, který podporu poskytuje, jako normální investor na trhu, vystavuje se podezření, že přijatá opatření jsou veřejnou podporou. „Za účelem posouzení, zda státní opatření představuje podporu, je tedy nutné určit, zda podnik, který je příjemcem, získává hospodářskou výhodu, kterou by za běžných tržních podmínek nezískal.“¹⁵

---

¹¹ KINCL, Michael: *Zamyšlení nad některými formami veřejné podpory*. PrFo. – Právní fórum, 2006.

¹² Obecné nařízení o blokových výjimkách. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2008, L 214. s. 38.
Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:214:0003:0047:cs:PDF>.

¹³ JANKŮ, Martin, MIKUŠOVÁ, Jana. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 31.

¹⁴ *Veřejná podpory: Manuál pro poskytovatele a příjemce veřejné podpory*. UOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2010.

¹⁵ Viz rozsudek ESD C-39/94 ve věci SFEI, bod 60. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99563&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=577858>.

- Zásah státu musí být způsobilý ovlivnit obchod mezi členskými státy.
- Zásah státu musí nebo může narušit hospodářskou soutěž.

Dva poslední pojmové znaky často záleží na konkrétním posouzení Komise a při pochybnostech jsou vykládány spíše extenzivně. ESD ve své judikatuře konstatuje, že není nutné zjišťovat skutečný dopad podpory na obchod mezi členskými státy a skutečné narušení hospodářské soutěže, nýbrž pouze stačí možnost tohoto ovlivnění.¹⁶ Když příjemce podpory vykonává hospodářskou činnost, která je předmětem obchodu mezi členskými státy, nebo jestliže nelze vyloučit, že je v soutěžním vztahu se subjekty usazenými v jiných členských státech, je třeba soudit, že daná veřejná podpora může obchod mezi členskými státy ovlivnit. Kromě toho ani není nezbytné, aby se zvýhodněný podnik sám o sobě podílel na obchodu uvnitř společenství. Pokud totiž členský stát poskytne podniku podporu, může zůstat vnitrostátní činnost zachována nebo může být zvýšena s tím důsledkem, že možnosti podniků usazených v jiných členských státech proniknout na trh tohoto členského státu jsou sniženy. Mimoto posílení podniku, který se až do té doby nepodílel na obchodu uvnitř Společenství, jej může uvést do situace, která mu umožní proniknout na trh jiného členského státu.¹⁷

Pokud jsou výše uvedené znaky kumulativně naplněny, lze činnost nazvat jako veřejnou podporu, která je všeobecně neslučitelná s vnitřním trhem, avšak ustanovení SFEU a další předpisy významně korigují definici veřejné podpory.

2.2 Veřejné podpory slučitelné s vnitřním trhem

Pokud určitá opatření naplní všechny znaky veřejné podpory, nemusí se automaticky jednat o činnost nedovolenou. Existují výjimky, díky kterým lze považovat danou podporu za slučitelnou s vnitřním trhem. V primárním i sekundárním právu Evropské unie jsou uvedeny tyto výjimky:

---

¹⁶ Viz rozsudek ESD C-222/04 Ministero dell'Economia e delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze SpA e.a. bod 140. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=57282&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=577858>.

¹⁷ Viz rozsudek ESD C-222/04 Ministero dell'Economia e delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze SpA e.a. bod 143. Dostupné tamtéž.

- Obecné výjimky, které zakládají slučitelnost přímo na základě Smlouvy o fungování Evropské unie (čl. 107 odst. 2 SFEU);
- Individuální výjimky (čl. 107 odst. 3 SFEU);
- Výjimky stanovené Evropskou radou (čl. 108 odst. 2 pododstavec 3 SFEU);
- Blokové výjimky (obecné nařízení o blokových výjimkách, č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008);
- Podpora de minimis. (nařízení Komise č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 na podporu de minimis)

2.2.1 Obecné výjimky

Odstavec číslo 2 článku 107 SFEU stanovuje případy veřejné podpory, jež jsou automaticky vyňaty z obecného zákazu. Jde o tři druhy, které lze obecně vymezit jako pomoc sociálního charakteru; pomoc určenou na likvidaci škod způsobených mimořádnými událostmi a pomoc určenou ekonomice určitých oblastí Spolkové republiky Německo dotčených dřívějším rozdělením Německa. Na rozdíl od podpory poskytované na základě blokových výjimek vyžaduje aplikace obecné výjimky předchozí souhlasné rozhodnutí Komise vydané v notifikačním řízení – oznámení o veřejné podpoře provádí poskytovatel veřejné podpory na oznamovacích formuláři, a to prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a Stálého zastoupení ČR při Evropské komisi. Veřejnou podporu může poskytovatel přidělit až po schválení Komisí.¹⁸

„2. S vnitřním trhem jsou slučitelné:

- a) podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace na základě původu výrobků;
- b) podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi;
- c) podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských

---

¹⁸ Veřejná podpora a de minimis. *CzechInvest* [online]. 2012 [cit. 2013-02-4]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/verejna-podpora>

znevýhodnění způsobených tímto rozdělením. Pět let po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost může Rada na návrh Komise přijmout rozhodnutí, jímž se toto písmeno zruší.¹⁹

2.2.2 Individuální výjimky

Článek 107 odst. 3 SFEU stanovuje podpory, které mohou být slučitelné s vnitřním trhem. Stejně jako u obecných výjimek podléhá jejich schválení notifikačnímu řízení podle čl. 108 SFEU a Komise jako klíčový orgán rozhoduje o jejich slučitelnosti. Komise „nejenže vytváří celkovou koncepci poskytování veřejné podpory v členských státech EU, a to především prostřednictvím tvorby sekundárních právních předpisů, ale na jejím rozhodnutí v řadě případů závisí možnost členských států či jejich orgánů veřejnou podporu poskytnout. Evropská komise je totiž prakticky jediným orgánem EU, který je nadán kompetencí posoudit slučitelnost veřejné podpory se společným (vnitřním) trhem.“²⁰ Mezi výjimky patří podpora regionů s mimořádně slabou hospodářskou výkonností nebo regionů znevýhodněných svou vzdáleností, které dále upravuje článek 349 SFEU. Individuální výjimkou je rovněž podpora významných projektů společného zájmu EU, hospodářských činností či oblastí, pomoc kultuře atp. Ustanovení obsahuje i zbytkovou klauzuli, podle které může Rada na návrh Komise určit rozhodnutím i jiné kategorie za slučitelné.

„3. Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být považovány:

- a) podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností, jakož i rozvoji regionů uvedených v článku 349 SFEU s ohledem na jejich strukturální, hospodářskou a sociální situaci;
- b) podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;

---

¹⁹ Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2010, C 83. s. 91. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>.

²⁰ KINCL, Michael. *Novinky v řízení o veřejné podpoře před Evropskou komisí*. PrFo. – Právní fórum, 2009.

- c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem;
- d) podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže v Unii v míře odporující společnému zájmu;
- e) jiné kategorie podpor, které určí Rada na návrh Komise rozhodnutím.²¹

2.2.3 Výjimky stanovené Radou EU

Toto ustanovení představuje mimořádný nástroj, podle kterého může Rada na žádost členského státu rozhodnout o vyjmutí z klasického režimu veřejných podpor, odůvodňují-li takové rozhodnutí mimořádné okolnosti (čl. 108 odst. 2 pododstavec 3 SFEU).

„Rada může na žádost členského státu jednomyslně rozhodnout, že podpora, kterou tento stát poskytuje nebo hodlá poskytnout, má být odchýlně od článku 107 nebo nařízení podle článku 109 považována za slučitelnou s vnitřním trhem, odůvodňují-li takové rozhodnutí mimořádné okolnosti. Zahájila-li již Komise ve věci této podpory řízení podle prvního pododstavce tohoto odstavce, bude podáním žádosti příslušného státu Radě uvedené řízení pozastaveno až do vyjádření Rady. Nevyjádří-li se však Rada do tří měsíců po podání této žádosti, rozhodne věc Komise.“²²

2.2.4 Blokové výjimky

V souladu s článkem 107 SFEU a nařízením č. 994/1998²³ může Komise prohlásit určitou státní podporu za slučitelnou se společným trhem a vyjmout ji z oznamovací povinnosti stanovené v článku 108 SFEU.

---

²¹ Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2010, C 83. s. 91–92. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>.

²² Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2010, C 83. s. 92. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:cs:PDF>.

²³ Nařízení Rady (ES) č. 994/98 ze dne 7. května 1998 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o založení Evropského společenství na určité kategorie horizontální státní podpory. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 1998. L 142. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:01:31998R0994:CS:PDF>

Nařízení Rady č. 994/1998 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o založení Evropského společenství na určité kategorie horizontální státní podpory²⁴ stanovuje, že Komise může prostřednictvím nařízení prohlásit, že určité kategorie podpory jsou slučitelné s jednotným trhem, a také je může zprostit povinnosti oznámit je předem k notifikačnímu řízení. Nařízení uvádí možné kategorie:

- Podpora ve prospěch malých a středních podniků, výzkumu a vývoje, ochrany životního prostředí, zaměstnanosti a vzdělávání;
- Podpora, jež odpovídá mapě poskytování regionální podpory schválené Komisí pro každou zemi EU.

Dále jsou uvedeny limity, které musí nařízení stanovit:

- Účel podpory a kategorie příjemců;
- Práh podpory vyjádřený jako poměr k souhrnu nákladů nebo v podobě maximální výše podpory;
- Podmínky pro kumulaci podpor a podmínky kontroly.

Nařízení mohou fakultativně dále stanovit:

- Podmínky pro oznamování udělení jednotlivé podpory;
- Vyjímat určitá odvětví.

Pro zajištění transparentnosti určí Komise prováděcí pravidla a způsob kontroly. Členské státy musí zaznamenávat a shromažďovat veškeré informace týkající se uplatnění blokovaných výjimek, musí také předkládat Komisi zprávy o uplatňování výjimek a musí předložit souhrny informací o režimech podpory, na které se nevztahuje informační povinnost. Nařízení Komise platí pouze na časově ohraničené období, při přijímání musí Komise zveřejnit návrh, aby umožnila všem zúčastněným osobám a organizacím předložit své připomínky v přiměřené lhůtě. Komise musí také jednou za

---

²⁴O změnách číslování a o změnách smluv primárního práva EU viz výše.

pět let předložit zprávu Radě a Evropskému parlamentu o provádění nařízení č. 994/1998.

V souladu s tímto nařízením Rady a na základě sdělení Aktu pro malé a střední podniky (viz kapitola 3.3 Evropské koncepční dokumenty) vydala Komise nařízení č. 800/2008. Důsledkem je, že se určitý druh veřejné podpory vyjímá z režimu oznamovací povinnosti. Členské státy musí za splnění určitých podmínek pouze dodatečně informovat Komisi. Cílem předpisu je zjednodušení, zrychlení a lepší zacílení státní podpory ve stanovených případech, snaha o zlepšení podmínek zaměstnanosti a posílení konkurenceschopnosti členských států EU.

„Tato nová pravidla stanoví jasný rámec, který umožní členským státům poskytovat podporu zaměřenou na vytváření pracovních míst, zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšení životního prostředí bez jakéhokoli nutného zapojení Komise. Komise tímto plní své závazky podle akčního plánu státní podpory a aktu o drobném podnikání, že členským státům umožní rychleji a snadněji poskytovat správný druh státní podpory.“²⁵

Nařízení o blokových výjimkách (The General Block Exemption Regulation, dále jen GBER) se pokouší snížit administrativní zátěž při poskytování veřejné státní podpory. Je použitelné od 29. srpna 2008 do 31. prosince 2013. Stanovuje 26 kategorií veřejné podpory, které není třeba při splnění podmínek GBER oznamovat Komisi, a současně sjednocuje pravidla, která byla rozptýlena v pěti rozdílných nařízeních.²⁶ Je primárně určeno pro malé a střední podniky²⁷, všechna opatření jim mohou být poskytnuta, některá jsou pro ně přímo vytvořena.

„Jelikož se považuje za obtížné zjistit motivační účinek podpory ad hoc poskytnuté velkým podnikům, tato forma podpory by měla být z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučena. Komise ověří existenci motivačního účinku v rámci

---

²⁵ KROESOVÁ, Neelie. *Politika EU pro státní podpory: Obecné nařízení o blokových výjimkách*. [online]. 2008 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/gber_citizen_summary_sheet_cs.pdf.

²⁶ Např. nařízení Komise č.68/2001, o aplikaci článků 87 a 88 SES na státní podporu školení a rekvalifikace; č.70/2001, na státní podporu malého a středního podnikání a č.2204/2002, na státní podporu zaměstnanosti.

²⁷ Kritéria rozlišení stanovena v příloze I nařízení o blokových výjimkách č. 800/2008, více viz dále.

oznámení dotyčné podpory na základě kritérií stanovených v příslušných pokynech, rámcových předpisech nebo jiných nástrojích Společenství.“²⁸

Nařízení GBER je aplikovatelné téměř na všechny druhy hospodářských odvětví. Výjimkou je rybolov, akvakultura, zemědělství, část odvětví uhlí, regionální podpora odvětví oceli, stavba lodí a syntetických vláken a některé další specifické druhy odvětví, pro které jsou pravidla veřejné podpory nastavena odlišně. Nařízení dále nelze aplikovat na činnost související s vývozem nebo na přednostní využívání domácího zboží před dováženým. GBER však nevylučuje povolení opatření, které do něj nejsou zahrnuty, stále je možno postupovat podle pravidel předběžné oznamovací povinnosti. Vztahuje se na podporu poskytovanou členskými státy, nikoli Komisí. Aby podniky podporu získaly, musí komunikovat s veřejnými orgány na vnitrostátní, regionální nebo místní úrovni. „Členské státy mají díky tomuto nařízení k dispozici širokou škálu opatření podpory spojených s minimální administrativní zátěží. Jelikož jsou opatření na základě GBER vyňata z oznamovací povinnosti, mohou členské státy poskytnout danou podporu přímo a Komisi informovat až následně. K vynětí z oznamovací povinnosti podle GBER musí daná opatření podpory splňovat určité podmínky. Nejdůležitější podmínkou je transparentnost, tzn. výše podpory lze přímo určit, další podmínkou je respektování stropu podpory, který se v jednotlivých regionech liší, a dále se liší v případech mikro, malých a středních podniků.“²⁹

Nařízení stanovuje tyto kategorie povolené podpory, ze kterých následně vychází i programy na podporu podnikání vyhlášené v ČR, a to až do výše maximálních částek³⁰:

- Podpora omezená na malé a střední podniky
  - Podpora určená malým a středním podnikům – kromě ostatních kategorií speciálně navržená pro malé a střední podniky;
    - Investiční podpora a podpora zaměstnanosti určená malým a středním podnikům;

---

²⁸ Obecné nařízení o blokových výjimkách. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2008. L 214. s. 7, bod 32. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:214:0003:0047:cs:PDF>.

²⁹ JANKŮ, Martin, MIKUŠOVÁ, Jana. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 84.

³⁰ Definovány v článku 6 nařízení o blokových výjimkách č. 800/2008.

- Podpora na poradenské služby ve prospěch malých a středních podniků;
    - Podpora malých a středních podniků určená na účast na veletrzích.
  - Podpora v podobě rizikového kapitálu;
  - Podpora podnikání žen.
- Podpora určená všem podnikům
  - Podpora na výzkum, vývoj a inovaci – snaha o posílení konkurenceschopnosti;
    - Podpora výzkumných a vývojových projektů;
    - Podpora na studie technické proveditelnosti;
    - Podpora malých a středních podniků určená na náklady na práva k průmyslovému vlastnictví;
    - Podpora pro mladé inovativní podniky;
    - Podpora na poradenské služby a podpůrné služby v oblasti inovací;
    - Podpora na vypůjčení vysoce kvalifikovaných pracovníků;
    - Podpora na výzkum a vývoj v odvětví zemědělství a rybolovu.
  - Podpora na ochranu životního prostředí – snaha o zlepšení podmínek životního prostředí a o účinný a rychlý boj s klimatickými změnami;
    - Investiční podpora, která podnikům umožní řídit se přísnějšími normami, než jsou normy Společenství v oblasti ochrany životního prostředí;
    - Podpora pro získání dopravních prostředků, které odpovídají přísnějším normám, než jsou normy Společenství v oblasti ochrany životního prostředí;
    - Podpora na včasné přizpůsobení se malých a středních podniků budoucím normám Společenství v oblasti ochrany životního prostředí;
    - Investiční podpora pro opatření na úsporu energie;
    - Investiční podpora na vysoce účinnou kombinovanou výrobu tepla a elektrické energie;

- Investiční podpora na podporu energie z obnovitelných zdrojů;
- Podpora na ekologické studie;
- Podpora v podobě úlev na ekologických daních.
- Regionální podpora – v zájmu územní soudržnosti EU, podpory znevýhodněných oblastí a regionů;
  - Podpora nově založeným malým podnikům v podporovaných regionech;
  - Regionální investiční podpora a podpora zaměstnanosti.
- Podpora vzdělávání;
- Podpora pro znevýhodněné a zdravotně postižené pracovníky;
  - Podpora na nábor znevýhodněných pracovníků v podobě subvencování mzdových nákladů
  - Podpora pro zaměstnávání zdravotně postižených pracovníků v podobě subvencování mzdových nákladů;
  - Podpora na uhrazení dodatečných nákladů na zaměstnávání zdravotně postižených pracovníků.

2.2.5 Podpora de minimis

Podpora de minimis představuje další typ výjimky, ve které se veřejná podpora nepovažuje za protiprávní. Vychází z předpokladu, že podpora nedosahující určité výše stanovené peněžním ekvivalentem neovlivňuje obchod mezi jednotlivými státy ani nemůže narušit hospodářskou soutěž. Vychází opět z ustanovení SFEU a nařízení č. 994/98, podle kterých lze určité kategorie podpory vyjmout z obecného režimu. V této souvislosti vydala Komise nařízení č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 na podporu de minimis. Oproti dřívějšímu nařízení³¹ rozšiřuje jeho působnost a zdvojnásobuje strop podpory de minimis na 200 000 EUR vůči jednomu podniku. Rozhodné období, ve kterém není možné překročit tuto částku, je stanoveno na 3 fiskální roky, používané podnikem pro daňové účely v dotčeném členském státě. „Poskytovatel podpory de minimis je povinen před jejím poskytnutím písemně sdělit podniku zamýšlenou částku podpory, upozornit jej na charakter podpory, dále je poskytovatel povinen vyžádat si od daného podniku prohlášení o všech dalších

³¹ Nařízení Komise č. 69/2001 stanovovalo strop na částku 100 000 EUR.

podporách de minimis, které tento podnik v předchozích dvou fiskálních letech a v současném fiskálním roce obdržel.³² V silniční dopravě je stanoven specifický strop 100 000 EUR.

Podpora musí být poskytována transparentní formou tak, aby šlo předem vypočítat její hodnotu bez potřeby provádět hodnocení rizik, a metoda výpočtu by měla být stejná ve všech členských státech. Nařízení výslovně uvádí, že se jedná o tyto formy podpory: přímá dotace, půjčka, kapitálová injekce, rizikový kapitál, záruky. Tato podpora je limitována různými omezeními. „Toto nařízení by se nemělo vztahovat na podporu vývozu nebo podporu de minimis zvýhodňující domácí výrobky před dováženími. Zejména by se neměla vztahovat na podporu financování zřízení a provozu distribuční sítě v jiných členských státech Společenství. Podpora umožňující pokrytí nákladů na účast na veletrzích nebo na studie či poradenské služby potřebné k uvedení nového nebo stávajícího výrobku na nový trh zpravidla podporu vývozu nepředstavuje.“³³ Dále jsou omezeny jednotlivé odvětví hospodářské činnosti: sektor silniční dopravy (viz výše), rybolov (upraveno odlišně v nařízení Komise č. 875/2007 ze dne 24. července 2007 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu de minimis v odvětví rybolovu) a akvakultura, produkční odvětví zemědělských produktů (upraveno odlišně v nařízení Komise č. 1535/2007 ze dne 20. prosince 2007 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu de minimis v produkčním odvětví zemědělských produktů), uhelný průmysl a nabývání vozidel pro silniční nákladní dopravu podniky, které provozují nákladní silniční dopravu pro cizí potřebu.

V nedávné době došlo ke změnám v úpravě podpory de minimis ve vztahu k podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu. Mezi ně řadíme např. přepravu cestujících, poštovní služby, odpadové a vodní hospodářství, zdravotní služby, sociální péče atd. Komise přijala nařízení č. 360/2012 o použití článků 107 a 108 SFEU na podporu de minimis udílenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu, které vstoupilo v platnost dne 29. dubna 2012. Došlo k odlišné úpravě výše hranice, kdy je podpora považována za podporu de minimis, a to na

---

³² Veřejná podpora a de minimis. *CzechInvest* [online]. 2012 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/verejna-podpora>.

³³ Nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 2006, L 379. s. 6, bod 6. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:CS:PDF>.

500 000 EUR. Služby obecného hospodářského zájmu jsou ve své podstatě odkázány na dotace veřejných subjektů, které většinou financují provoz poskytovatelů. Vyrovňovací platby, jinak řečeno také kompenzace, mohou zakládat veřejnou podporu. ESD stanovil ve své judikatuře čtyři kumulativní podmínky³⁴, při jejichž splnění kompenzace vůbec nepředstavuje zvýhodnění pro poskytovatele obecného hospodářského zájmu, a tudíž se nejedná ani o veřejnou podporu:

- Subjekt, který přijímá vyrovnávací platby, musí být službou obecného hospodářského zájmu výslovně pověřen jasně vymezeným způsobem;
- Způsob pro výpočet plateb musí být stanoven předem a objektivně;
- Výše platby nesmí být větší než náklady vynaložené podnikem při plnění služby, včetně přihlídnutí k přiměřenému zisku;
- Pověřený subjekt byl vybrán v rámci řízení o zadávání veřejné zakázky za účelem výběru kandidáta schopného poskytnout tyto služby za co nejmenších nákladů nebo na základě analýzy nákladů, jež by na výkon veřejné služby vynaložil průměrný, řádně řízený podnik, který disponuje odpovídajícími technickými prostředky k plnění výkonu dané veřejné služby.

K 1. lednu 2010 vznikl na základě ustanovení § 3a zákona č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů, centrální registr podpor de minimis. Účelem registru je vytvořit centrální systém pro přehled podpor de minimis poskytnutých na základě nařízení Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006, o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podporu de minimis a dalších nařízení v oblasti de minimis, a zprůhlednit tak systém poskytování malých podpor. Poskytovatelé podpory mají povinnost zapisovat do registru všechny podpory poskytované v režimu de minimis.

---

³⁴ Viz rozhodnutí ESD v případě C-53/00 Ferring [2001] ECR I-9067. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=46868&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=954811> a rozhodnutí ESD v případě C-280/00 Altmark [2003] ECR I-7747. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=48533&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=954811>.

Při shrnutí výjimek z obecného zákazu veřejné podpory lze konstatovat, že poskytovatel veřejné podpory by měl před jejím udělením nejprve vyhodnotit, zda ji nelze podřadit pod nařízení upravující blokové výjimky nebo pod nařízení upravující podporu de minimis. Pokud tomu tak není, podléhá podpora splňující všechny znaky veřejné podpory posouzení ze strany Komise. V případě, že nedojde k notifikaci a nejedná se o blokové výjimky či podporu de minimis, je veřejná podpora považována za protiprávní (Komise může ovšem ještě ex post shledat slučitelnost podpory na základě obecných či individuálních výjimek.). Protiprávní veřejná podpora je stejně jako všechna ostatní prováděcí ustanovení upravena v nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, které stanovuje prováděcí pravidla k článku 93 SES (nyní článek 108 SFEU). Podle článku 10 odst. 1 tohoto nařízení může kdokoliv podat Evropské komisi podnět, že došlo k poskytnutí protiprávní veřejné podpory, a ta je povinna takový podnět prověřit. „Poskytovatelé veřejné podpory tak musejí mít na paměti, že mohou existovat subjekty, které se budou poskytnutím veřejné podpory cítit ohroženy (typicky konkurenti příjemců nebo podnikatelské svazy zastupující určitá ekonomická odvětví) a budou chtít použít všechny nástroje, aby poskytnutí veřejné podpory zabránily nebo přinejmenším ztížily.“³⁵ Pokud komise shledá neslučitelnost podpory s vnitřním trhem, uloží dotčenému státu, aby učinil všechna nezbytná opatření k tomu, aby příjemce podporu navrátil.

2.3 Právní úprava veřejných podpor v ČR

Pravidla veřejné podpory se primárně řídí úpravou EU. V českém právu jsou obsažena v zákoně č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje (dále jen zákon), který navazuje na evropskou legislativu a upravuje zejména výkon státní správy v oblasti veřejné podpory, některé otázky součinnosti ČR s Komisí, práva a povinnosti poskytovatelů a příjemců veřejné podpory a podpory de minimis vůči příslušnému koordinačnímu orgánu, jímž je mimo oblast zemědělství a rybolovu Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen ÚOHS). Upravuje přestupky a správní delikty v oblasti

---

³⁵ KINCL, Michael. *Navrácení veřejné podpory*. [online]. 2008 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-25053010-navraceni-verejne-podpory>.

veřejné podpory a postup při navrácení podpory v případech, kdy o tom Komise rozhodne. Pokud provádí Komise šetření na území ČR, poskytovatelé a příjemci jsou podle zákona povinni poskytnout ÚOHS a Komisi potřebnou součinnost.

Poprvé byl zákon novelizován zákonem č. 109/2009 Sb., jenž zřídil centrální registr podpor de minimis (viz výše). Druhá novelizace proběhla zákonem č. 236/2012 Sb. a nabyla účinnosti 1. 8. 2012 a nově vymezuje některé pojmy, např. definuje poskytovatele³⁶ a příjemce³⁷ veřejné podpory či nově zahrnuje povinnost poskytovatele podpory de minimis uvést v právním úkonu, na jehož základě je podpora de minimis poskytována, název přímo použitelného předpisu EU, podle kterého byla podpora malého rozsahu poskytnuta. Dále rozšiřuje působnost ÚOHS o vydávání stanovisek k podpoře de minimis ještě před jejím poskytnutím. Obsahem by mělo být především posouzení, zdali se v konkrétním případě jedná o podporu malého rozsahu a jsou-li splněny podmínky pro její poskytnutí, čímž by se mělo předejít výkladovým problémům.³⁸

2.4 Přípravované změny v oblasti veřejné podpory

V květnu 2012 Komise vydala sdělení Modernizace státní podpory v EU³⁹, které představuje vizi budoucí úpravy politiky veřejných podpor v EU. Důvodem je blízká expirace řady klíčových předpisů v oblasti veřejné podpory a v současnosti připravovaný víceletý finanční rámec EU spolu s pravidly čerpání strukturálních fondů na období 2014–2020. Komise ve sdělení vytyčila 3 základní cíle:

---

³⁶ Je jím „ten, kdo rozhoduje o poskytnutí veřejné podpory; pokud o poskytnutí veřejné podpory rozhoduje vláda České republiky, rozumí se poskytovatelem ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad, který návrh na poskytnutí veřejné podpory nebo návrh programu veřejné podpory předložil vládě České republiky.“ Zdroj: *Zákon 236/2012 Sb., ze dne 13. června 2012, kterým se mění zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění zákona č. 109/2009 Sb. §2 c).*

³⁷ Je jím „fyzická nebo právnická osoba, v jejíž prospěch bylo o poskytnutí veřejné podpory rozhodnuto.“ Zdroj: *Tamtéž. §2 e).*

³⁸ BRODEC, Jan, TRNKA, Ondřej, STANKOVÁ, Eva. *Veřejné podpory podle nových pravidel*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-57650400-verejne-podpory-podle-novych-pravidel>.

³⁹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Modernizace státní podpory v EU, COM(2012) 209, 8. 5. 2012. Dostupné z: http://www.spcr.cz/files/cz/eu/ek/sam_communication_cs.pdf.

- Podpořit na konkurenčním vnitřním trhu udržitelný a inteligentní růst;
- Zaměřit kontrolu ex ante na případy s rozsáhlejším dopadem na vnitřní trh;
- Racionalizovat právní úpravu a urychlit rozhodovací procesy.

Těch má být dosaženo pomocí několika návrhů na modernizaci veřejné podpory:

- Přezkum nařízení de minimis, cílem je posoudit adekvátnost aktuální prahové hodnoty s ohledem na tržní podmínky a pravděpodobně navýšit limity podpory poskytované v režimu de minimis;
- Případné změny ve zmocňujícím nařízení Rady (tj. nařízení č. 659/1999), jež by Komisi umožňovaly prohlásit určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, a tím je osvobodit od povinnosti je předem oznamovat;
- Přezkum a případné rozšíření obecného nařízení o blokových výjimkách (nařízení č. 800/2008). Cílem je adresněji vynakládat veřejné prostředky na některé dobře zavedené cíle a zároveň zjednodušit administrativní postup.

Uvedené změny by měly být vyváženy zesílením ex post kontroly ze strany Komise. Potenciální ustanovení, navržená ve sdělení, představují hlavní prvky jediného reformního balíčku, který by měl být přijat do konce roku 2013.

Úprava veřejné podpory v primárním právu EU dlouhodobě neprochází žádnými změnami, nicméně sekundární právo se v průběhu let neustále vyvíjelo a v pravidelných cyklech měnilo. Domnívám se, že hlavním důvodem pro změny je neustále se měnící ekonomická situace, která zvláště v posledních letech nejeví známky oživení, a tím způsobený tlak na uvolňování poměrů v oblasti veřejné podpory. Členské státy chtějí disponovat většími pravomocemi a silnějšími nástroji hlavně v oblasti podpory malého a středního podnikání a v některých dalších specifických oblastech primárně za účelem zlepšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů. Z navrhovaných opatření lze vyzorovat, že tendence uvolňování bude pokračovat a dosavadní výrazná kontrolní působnost Komise bude přesouvána směrem ke členským státům. Otázkou zůstává, kde je hranice mezi efektivní podporou podnikatelů a ekonomicky nežádoucím protekcionismem, ke kterému státy inklinují zejména v dobách hospodářských recesí.

V současnosti navrhované změny podle mého názoru tuto hranici ještě nepřekračují a stále je prostor pro určitou deregulaci veřejných podpor, ve které je se jeví zvyšování hranice pro podpory de minimis a rozšiřování působnosti nařízení o blokových výjimkách jako žádoucí opatření.

3 Právní úprava státní podpory podnikání

Na základní legislativní rámec Evropské unie, upravující veřejnou podporu, který se vztahuje jak na podporu podnikání, tak exportu, navazuje vnitrostátní úprava podpory podnikání. V této části se diplomová práce bude věnovat hlavně podpoře, která není orientována na export, tedy úsilí o usnadnění zahájení podnikání a o upevňování ekonomického postavení zejména malých a středních podniků. Velikostní rozlišení je důležité, upravuje jej zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, odkazem na příslušné předpisy EU (viz dále). Státní podpora podnikání je namířena hlavně na tyto dvě kategorie podnikatelů: malé a střední podnikání.

Podpora podnikání je značně široký pojem a nelze jej jednoduše definovat. Kromě podpory podnikání v exportní oblasti můžou být s jistotou za podporu považovány i různé formy úlev pro podnikatele, investiční pobídky upravené zákonem č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, nástroje mající za cíl snižování administrativní zátěže, stimuly pro výzkum a vývoj či daňově-právní úprava: „Daňové právo lze všeobecně, i z pohledu jeho jednotlivých daňově-právních norem, vnímat nejen jako nástroj, ale současně také jako formu podpory podnikatelského prostředí.“⁴⁰ Některé oblasti jsou vyjmuty z obecného režimu a jsou upraveny samostatně, např. oblast zemědělské a lesnické prvovýroby, upraveny zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve které významnou roli hraje Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (dále jen PGRLF), jenž poskytuje garance bankám a dotuje úroky, jež podnikatelé příslušné bance platí. PGRLF poskytuje podpory podnikatelům v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a zpracovatelského průmyslu, jde-li o zpracování produkce zemědělské výroby a produkce.⁴¹

---

⁴⁰ BOHÁČ, Radim (ed.). *Aktuální otázky financí a finančního práva z hlediska fiskální a monetární podpory hospodářského růstu v zemích střední a východní Evropy po roce 2010*. Soubor odborných statí z IX. Mezinárodní vědecké konference. Praha: Leges, 2010, s. 67.

⁴¹ BAKEŠ, M., KARFÍKOVÁ, M., KOTÁB, P., MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 6. Upravené vydání. Praha: C. H. Beck. 2012, s. 332.

Procesní aspekty, práva a povinnosti poskytovatelů a příjemců veřejné podpory ve vztahu k příslušnému orgánu, kterým je ÚOHS, upravuje zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje (viz kapitola 2.3 Právní úprava veřejných podpor v ČR).

3.1 Definice malého a středního podnikání

Podpora podnikání je zaměřena hlavně na podniky menší velikosti. V mezinárodní odborné literatuře se setkáváme nejčastěji s termínem SME (Small and Medium Enterprise), v této práci však bude užíván termín malé a střední podniky (dále jen MSP). Pro selektivní podporu existuje více důvodů, kritéria pro určení kategorie jsou v každém státě nastavena odlišně. MSP jsou vystaveny největšímu tlaku v rámci tržního prostředí, probíhá zde nejsilnější konkurenční boj. Na druhou stranu jsou schopny lépe se přizpůsobovat rychle se měnícím podmínkám trhu a vyplňovat méně lukrativní mezery na trhu. Mezi hlavní výhody MSP patří pružná reakce na změny, a s tím související větší odolnost proti hospodářské recesi, schopnost vytváření nových pracovních míst a rychlost přijímání podnikatelských rozhodnutí.⁴² Malé podniky jsou páteří evropské ekonomiky, tvoří většinu pracovních příležitostí⁴³. V České republice reprezentují více než 1 milion ekonomických subjektů, tj. 99,84 % všech podnikatelů, a současně zaměstnávají přes 1,8 mil. zaměstnanců. Na vývozu se podílejí cca 51 % a na dovozu cca 56 %⁴⁴. Jsou významné i z hlediska lokálního, protože jsou společensky spjaty s daným regionem.

Definici drobného, malého a středního podnikatele obsahuje Obecné nařízení o blokových výjimkách č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008, kterým se v souladu s články 87 a 88 Smlouvy o ES prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné se společným trhem ve své příloze č. 1. Mezi kritéria určení velikosti patří počet zaměstnanců, výše ročního obrátu a velikost aktiv/majetku (bilanční suma roční rozvahy):

---

⁴² NOVOTNÝ, Jiří, SUCHÁNEK, Petr. *Nauka o podniku I. – Distanční studijní opora*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004.

⁴³ Malé a střední podniky vytvořily 85 procent nových pracovních míst. *Businessinfo.cz* [online]. 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/male-podniky-85-procent-pracovnich-mist-13952.html>.

⁴⁴ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2012. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

- Kategorie mikropodniků, malých a středních podniků je složena z podniků, které zaměstnávají méně než 250 osob a jejichž roční obrat nepřesahuje 50 milionů EUR, nebo jejichž bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 milionů EUR.
- V rámci kategorie malých a středních podniků jsou malé podniky vymezeny jako podniky, které zaměstnávají méně než 50 osob a jejichž roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 10 milionů EUR.
- V rámci kategorie malých a středních podniků jsou mikropodniky vymezeny jako podniky, které zaměstnávají méně než 10 osob a jejichž roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 2 miliony EUR.

Subjekt, který se nevejde do daných kritérií mikro, malých a středních podnikatelů, je považován za velký a možnost veřejné podpory je pro něj značně omezena.

Začínající podnikatel určí sám relevantní hodnoty kvalifikovaným odhadem, a to pro první účetní období, v němž bude provozována podnikatelská činnost po dobu alespoň 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, resp. pro první zdaňovací období, ve kterém bude provozována podnikatelská činnost po celé zdaňovací období.

3.2 Podpora malých a středních podniků ze zdrojů EU

Evropská unie nabízí širokou škálu prostředků, které mají za cíl podporovat malé a střední podnikání ve svých členských státech. Dochází k víceúrovňovému systému podpory. Děje se tak prostřednictvím programů, řízených na vnitrostátní nebo regionální úrovni nebo také přímo z různých institucí a agentur EU. Podporu poskytovanou členskými státy tak doplňují evropská podpůrná schémata.

Tato podkapitola není primárně předmětem diplomové práce, je s ním však natolik provázaná, že je vhodné nastínit alespoň základní systematiku s podrobnějším rozbohem Operačního programu podpory podnikání a inovace, který představuje

primární zdroj financí v oblasti podpory podnikání v ČR. Základní úpravu lze rozdělit do 4 základních podskupin⁴⁵:

- Programy EU

Jsou většinou cílené na konkrétní oblasti, například na vzdělání a inovace, životní prostředí a výzkum. Malé a střední podniky či jiné subjekty mohou žádat o podporu často jen za podmínek, že předloží projekt společně s partnery z dalších členských států. Je požadována evropská přidaná hodnota a udržitelnost. Pravidlem je finanční spoluúčast, kterou musí poskytnout buď žadatel, nebo musí být hrazena z jiných zdrojů, např. národních. Financování je závislé na víceletých finančních rámcích rozpočtů EU. V současnosti (únor 2013) již běží poslední rok finančního rámce schváleného na období 2007–2013, probíhají přípravy programů na následující období a také schvalování rozpočtu na období 2014–2020.⁴⁶ Vzhledem k tématu diplomové práce postačuje základní vyjmenování těchto programů: Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (podpora malých a středních podniků v oblastech průmyslových inovací přístupu na trh a ekoinovací); Sedmý rámcový program 2007–2013 (podpora inovací a výzkumu na všech úrovních); Marco Polo II (podpora ekologické přepravy); Eureka (podpora konkurenceschopnosti vytvářením sítí inovací a přístupu k odborným poznatkům); Integrovaný akční program pro celoživotní vzdělávání (zahrnuje v sobě celkem čtyři operační programy – Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinci a Grundtvig); Erasmus pro začínající podnikatele (přeshraniční výměnný pobyt pro podnikatele); Culture (kulturní kooperační programy); Media (podpora kinematografie).

---

⁴⁵ *Podpora EU malým a středním podnikům při rozvoji jejich podnikání a vstupu na třetí trhy. Stručný průvodce 2012–2013.* Vyd. Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády České republiky, Česká podnikatelská reprezentace při EU (CEBRE) a Hospodářská komora České republiky. Dostupné na stránce:

http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/cebre_brozura_podpora_msp_eu_0912.pdf.

⁴⁶ *Tamtéž.* s. 3.

- Strukturální programy

Strukturální programy společně se zemědělskou politikou tvoří nejvyšší výdajovou položku v rozpočtu Evropské unie⁴⁷. Malým a středním podnikům nabízejí různé formy podpor v různých kategoriích. Podpora se k potenciálním subjektům dostává přes tzv. operační programy. O těch rozhodují jednotlivé členské státy po konzultaci s Evropskou komisí.⁴⁸

Pro období 2007–2013 je v ČR využíváno celkem 26 operačních programů, které jsou rozděleny v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU (dále jen HSS) do tří hlavních cílů (cíl konvergence, regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, evropská územní spolupráce). HSS má za úkol podporovat harmonický a udržitelný rozvoj ekonomických činností, vysokou úroveň zaměstnanosti, ochranu a zlepšování životního prostředí na území EU a podporu územní provázanosti a soudržnosti Unie. Politika HSS je financována prostřednictvím dvou strukturálních fondů (Evropský fond pro regionální rozvoj – podpora investičních projektů a Evropský sociální fond – podpora neinvestičních projektů) a Fondu soudržnosti.

Hlavním účelem cíle regionální konvergence je překonávání hospodářské a ekonomické nesourodosti jednotlivých regionů EU. „Regionální politika Evropské unie je odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů, aby se zvýšila kvalita života obyvatel celé Evropské unie.“⁴⁹ V ČR připadá tato podpora na všechny regiony soudržnosti, kromě Hl. m. Prahy. Cíl regionální konvergence je uskutečňován prostřednictvím sedmi regionálních programů podle územního členění NUTS II⁵⁰ a prostřednictvím 8 tematických operačních programů (dále jen OP). Mezi tematické se řadí např. OP Doprava, OP Životní prostředí či OP Lidské zdroje a zaměstnanost. Pomineme-li, že všechny tyto

⁴⁷ ŠÍMOVÁ, Kateřina. *Výdaje rozpočtu EU*. [online]. 2010 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8879/sekce/vydaje-rozpocet-eu/>.

⁴⁸ *Podpora EU malým a středním podnikům při rozvoji jejich podnikání a vstupu na třetí trhy. Stručný průvodce 2012–2013*. Vyd. Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády České republiky, Česká podnikatelská reprezentace při EU (CEBRE) a Hospodářská komora České republiky. s. 7. Dostupné na stránce:

http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/cebre_brozura_podpora_msp_eu_0912.pdf.

⁴⁹ *Fondy Evropské unie. MMR ČR. Strukturální fondy* [online]. [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.

⁵⁰ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, § 15, zřizuje v rámci ČR 8 regionů NUTS II na základě evropské legislativy.

programy podporují podnikatelské prostředí nepřímým způsobem, pro téma diplomové práce je nejdůležitější OP Podnikání a inovace (dále jen OPPI), který se snaží přímo podporovat podnikatelské prostředí a přesun výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe. „OPPI obsahuje 7 prioritních os rozdělujících operační program na logické celky, a ty jsou dále konkretizovány prostřednictvím tzv. oblastí podpor, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Osy jsou následující: vznik firem, rozvoj firem, efektivní energie, inovace, prostředí pro podnikání a inovace, služby pro rozvoj podnikání a technická pomoc.“⁵¹

Na vymezené osy OPPI navazují jednotlivé programy, jejichž prostřednictvím se realizuje konkrétní podpora podnikatelům prostřednictvím institucí CzechInvest a Českomoravské záruční a rozvojové banky. Celkem existuje 15 programů v rámci OPPI na období 2007–2013. Jedná se o hlavní zdroj podpory pro podnikatele ve zpracovatelském průmyslu a souvisejících službách, ve kterém 85 % prostředků je poskytováno ze zdrojů EU a zbylých 15 % je spolufinancováno ze státního rozpočtu ČR.⁵² Celkem je zde alokováno 3,6 mld. EUR (cca 90 mld. Kč) a tyto prostředky je nutné vyčerpat do konce roku 2015. OPPI byl schválen vládou 15. 11. 2006 usnesením č. 1302 a poté byl předložen Českou republikou Komisi k oficiálnímu projednání spolu s Národním strategickým referenčním rámcem, který zastřešuje všechny operační programy v ČR.

Peníze jsou vypláceny formou nevratných dotací, zvýhodněných úvěrů a záruk. Programy Progres, Start a Záruka lze zařadit mezi formy úvěrového a garančního financování, „využití finančních prostředků je v takovém případě efektivnější, protože splacené úvěry umožní získané prostředky použít několikrát, záruky umožňují díky tzv. pákovému efektu podpořit i s omezenými prostředky získání značného objemu úvěrů. Úvěr či poskytnutá záruka posilují v porovnání s dotacemi důraz na podporu ekonomicky udržitelných projektů a celkově výrazně méně deformují soutěžní prostředí

---

⁵¹ Operační program podnikání a inovace. MMR ČR. *Strukturální fondy* [online]. [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy/OP-Podnikani-a-inovace>.

⁵² *Operační program podnikání a inovace*: Schválená třetí revize OPPI Rozhodnutím Evropské komise K (2013) 36 ze dne 14. ledna 2013. MPO ČR, 2012 In: [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/oppi-aktualni-znuni-2164-cz.pdf>.

v ekonomice.⁵³ Stejně jako pro celou oblast konvergenčního cíle platí, že mohou z tohoto programu čerpat všechny regiony, kromě Hl. města Prahy.

Prioritní osa	Cíl	Oblast podpory	Program podpory
VZNIK FIREM	Zvyšovat motivaci k zahájení podnikání, zintenzivnit aktivitu malých a středních podniků a vytvářet podmínky pro využití nových finančních nástrojů pro zahájení podnikání	Podpora začínajícím podnikatelům.	START
ROZVOJ FIREM	Zvýšit konkurenceschopnost podniků zaváděním nových výrobních technologií, zintenzivnit rozvoj informačních a komunikačních technologií a služeb pro podnikání	Bankovní nástroje podpory malých a středních podniků Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb	PROGRES ZÁRUKA ROZVOJ ICT ⁵⁴ V PODNICÍCH ICT A STRATEGICKÉ SLUŽBY
EFEKTIVNÍ ENERGIE	Zvýšit účinnost užití energií v průmyslu a využití obnovitelných, případně i druhotných zdrojů energie (vyjma podpory spaloven)	Úspory energie a obnovitelné zdroje energie	EKO-ENERGIE
INOVACE	Posílit inovační aktivity podniků (zavádění inovací technologií, výrobků a služeb)	Zvyšování inovační výkonnosti podniků	INOVACE POTENCIÁL
PROSTŘEDÍ PRO PODNIKÁNÍ A INOVACE	Povzbudit spolupráci sektoru průmyslu se subjekty z oblasti výzkumu a vývoje, zkvalitnit infrastrukturu pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace, zefektivnit využití lidského potenciálu v průmyslu a zkvalitnit podnikatelskou infrastrukturu	Platformy spolupráce Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů Infrastruktura pro podnikání	SPOLUPRÁCE PROSPERITA ŠKOLICÍ STŘEDISKA NEMOVITOSTI
SLUŽBY PRO ROZVOJ PODNIKÁNÍ	Zintenzivnit rozvoj poradenských a informačních služeb pro podnikání	Podpora poradenských služeb Podpora marketingových služeb	PORADENSTVÍ MARKETING
TECHNICKÁ POMOC	Vytvořit institucionální, technické a administrativní podmínky pro realizaci operačního programu	Technická pomoc při řízení a implementaci operačního programu a ostatní technická pomoc	

Zdroj: Vlastní zpracování s použitím údajů z CzechInvest.cz a Operačního programu podnikání a inovace.

Pozn.: Červeně označené programy jsou administrovány přes Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, zbylé přes agenturu CzechInvest.

Absolutní novinkou v rámci OPPI je v současnosti (únor 2013) již Komisí schválený projekt Seed fond⁵⁵, jehož cílem je nabídnout podnikatelům nový nástroj podpory podnikání ve formě rizikového kapitálu (pojem viz kapitola 3.4 Koncepce ČR na podporu malého a středního podnikání). Bankovní instituce a soukromé fondy venture kapitálu nemají zájem kvůli značné rizikovosti podporovat začínající podnikatelské projekty, i přes jejich potenciálně vysoké inovační možnosti a rychlý růst.

⁵³ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 38. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

⁵⁴ ICT – informační a komunikační technologie – hardwarové (počítače, servery...) i softwarové (operační programy, internetové vyhledávače) vybavení.

⁵⁵ Seed fond – rizikový kapitál pro start a rozvoj firem. *Businessinfo.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-03-5]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/dotace-a-financovani/zdroje-financovani-z-eu/oppi/seed-fond.html>.

Seed fond má tak napomoci inovačním podnikatelům, kteří na základě dobrého nápadu chtějí založit, nastartovat nebo rozvinout firmu a nemají dostatek vlastních zdrojů. Základním principem má být motivace soukromých investorů ke kapitálovým investicím do začínajících či rozvíjejících se společností, které budou v závislosti na stadiu rozvoje firmy poskytovány jako tzv. seed (zárodečný), start-up (startovní) a venture (rozvojový) kapitál. Stimulem pro soukromé investory, již musí do projektu vložit nejméně 30 % z celkové investice, má být možnost využití veřejných prostředků.⁵⁶ V ideálním případě se tak spojí know-how z podnikatelské sféry s finančními prostředky z veřejných zdrojů a začínajícím inovativním podnikům bude poskytnut náležitý prostor pro jejich růst. Seed fond má fungovat na tržním principu, ve kterém bude investiční rozhodování ponecháno na soukromých subjektech a role MPO je pouze v přípravě rámce pro fungování Seed fondu a kontrole jeho hospodaření.

Cíl regionální konkurenceschopnosti a zaměstnanosti poskytuje podporu oblastem, které nespádají pod cíl konvergence, v ČR se tedy jedná jen o region Hl. město Praha. Spadají sem dva operační programy, a to OP Konkurenceschopnost a Adaptabilita.

Snahou cíle evropské územní spolupráce je posílení evropské jednoty prostřednictvím přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů.

Vzhledem k tomu, že rok 2013 je posledním z programového období 2007–2013, je vhodné zmínit i změny připravované na etapu 2014–2020. Mělo by dojít k výraznému snížení objemu finančních prostředků pro ČR, z 26,7 mld. EUR na 20,5 mld. EUR, a také ke značné redukci počtu OP, z 26 na 15. „V Operačním programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, který má být nástupcem OPPI, bude kladen důraz na využití stávající inovační infrastruktury vytvořené v období 2007–13, výdaje budou zaměřovány z výstavby především na investice do špičkových technologií. Bude usilováno o posílení projektů na spolupráci více podniků, propojení

---

⁵⁶ Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011. MPO: *Oddělení politiky MSP a maloobchodu*. 2012. s. 54.

MSP.⁵⁷ Návrhy jednotlivých operačních programů by měly být definitivně připraveny v květnu 2013 a Komise by je měla schvalovat v prosinci 2013.

- Finanční nástroje EU a Evropská investiční banka (EIB)

Cílem této skupiny nástrojů je usnadnit financování malých a středních podniků pomocí finančních a úvěrových institucí. Evropská unie prostřednictvím Rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace a jeho finančních prostředků poskytuje záruky za půjčky poskytované MSP finančními institucemi.

Evropská investiční banka (dále jen EIB) sama poskytuje finanční nástroje jako např. úvěry MSP, což probíhá většinou prostřednictvím národních finančních zprostředkovatelů, národních bank či podobných institucí. V roce 2011 poskytla EIB 13 miliard EUR na financování více než 120 000 malých a středních podniků v celé EU.⁵⁸

- Informační a asistenční podpora

EU poskytuje a spravuje celou řadu informačních portálů, kde lze nalézt důležité informace pro podnikatele. Mezi nejvýznamnější patří např. Generální ředitelství pro podnikání a průmysl⁵⁹, Evropský portál pro malé podniky⁶⁰ či Generální ředitelství pro obchod⁶¹.

3.3 Evropské koncepční dokumenty

Prvním významným dokumentem přijatým na půdě Evropského společenství, který se týkal MSP, bylo schválení Evropské charty malých podniků na summitu EU

---

⁵⁷ Nové operační programy pro období 2014–2020. Co znamenají pro české firmy?. *Businessinfo.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-02-27]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nove-operacni-programy-pro-obdobi-20142020-co-znamenaji-pro-ceske-firmy-29657.html>.

⁵⁸ SMEs: The EIB Group supports your financial investments. *Evropská investiční banka* [online]. 2012 [cit. 2013-03-13]. Dostupné z: <http://www.eib.org/projects/topics/sme/index.htm?lang=en>.

⁵⁹ Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/index_cs.htm.

⁶⁰ Dostupné z: http://ec.europa.eu/small-business/most-of-market/international-business-outside-europe/index_cs.htm#2.

⁶¹ Dostupné z: <http://ec.europa.eu/trade/>.

v Santa Maria da Feira 19.–20. března 2000. Následně byla přijata i kandidátskými státy na Mariborské konferenci v dubnu 2002, včetně České republiky. Text charty zmiňuje důležitost MSP a deklaruje snahu o zlepšení prostředí pro jejich existenci. Je zde zdůrazněn význam MSP při podpoře sociálního a regionálního rozvoje a při tvorbě nových pracovních příležitostí. Charta předkládá principy a opatření, jejichž pomocí má být docíleno vyšší konkurenceschopnosti na evropském trhu a představuje koncepční základ pro následujícím období. Dokument stanovuje 10 opatření, podle kterých se společenství zavazuje postupovat⁶²:

- Vzdělávání a školení pro podnikatelskou veřejnost – snaha o zlepšení povědomí o obchodu a podnikání, zavádění obchodních vzdělávacích modulů do středního a vysokého školství;
- Levnější rychlejší založení podniku – cílem je snížit náklady a zkrátit dobu potřebnou na založení firmy;
- Lepší legislativa a předpisy – nové předpisy na vnitrostátní a komunitární úrovni by měly být důkladně zkoumány k určení jejich dopadu na malé podniky a podnikatele. Kdekoliv je to možné, měly by být vnitrostátní předpisy a předpisy ES zjednodušeny;
- Dostupnost dovedností – vzdělávací instituce by měly poskytovat odpovídající objem dovedností a měly by poskytovat celoživotní vzdělávání a poradenství;
- Zlepšování přístupu online – zlepšení elektronické komunikace;
- Více z jednotného trhu – snaha o maximální využití výhod jednotného trhu pro malé podniky;
- Daňové a finanční záležitosti – cílem je zlepšit problémové financování malých podniků a daňově zvýhodňovat úspěšné podniky;
- Posílení technologické kapacity malých podniků – podpora mezifiremních seskupení s cílem sdílení a výměny technologií;
- Úspěšné modely elektronického obchodování a podpora špičkových malých podniků – Komise a členské státy by měly povzbuzovat malé podniky k využití nejlepších praktik a k přijetí modelů úspěšných firem, které jim v nové ekonomice umožní skutečnou prosperitu;

---

⁶² *Evropská charta pro malé podniky*. In: Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2004. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/docs/charter_cs.pdf.

- Rozvoj silnějšího a účinnějšího zastoupení zájmů malých podniků na úrovni Evropské unie a na vnitrostátní úrovni.

V roce 2005 Komise představila novou politiku „nejprve myslí na malé“, jejíž základ byl položen již Chartou malých podniků. Zaměřuje se na podporu podnikání prostřednictvím vzdělávání a snaží se o zlepšení přístupu MSP na trh, zjednodušení legislativy a o lepší napojení malých podniků do 7. rámcového programu EU pro výzkum a vývoj⁶³. Po vyhodnocení dosavadních výsledků přijala Evropská komise 25. července 2008 sdělení nazvané Akt pro malé a střední podniky (Small Business Act, dále jen Akt), schválené na summitu EU 11.–12. prosince 2008. Cílem Aktu je změnit dosavadní politiku zaměřenou na tvorbu pracovních míst, aby do budoucna byly upřednostňovány MSP před velkými. Důvodem je obava z úbytku pracovních míst v důsledku silné konkurence ze strany zemí, jako je např. Čína, kde jsou náklady na pracovní sílu velmi nízké a řada velkých průmyslových podniků přesouvá výrobu právě tam.

„V celosvětově proměnlivém prostředí, které se vyznačuje neustálými strukturálními změnami a rostoucími konkurenčními tlaky, ještě dále vzrostl význam úlohy malých a středních podniků v naší společnosti jako poskytovatelů pracovních příležitostí a klíčových aktérů prosperity místních a regionálních společenství. Díky energickým malým a středním podnikům bude Evropa silnější a schopná odolávat nejistotě, kterou v dnešní době globalizovaný svět přináší.“⁶⁴

Akt je vyvrcholením aktivit evropské komise v oblasti MSP. Obsahuje kombinaci legislativních opatření, politických závazků a konkrétních praktických kroků, důležitých pro celkové zlepšení podmínek MSP. Akt zdůrazňuje politickou vůli uznat rozhodující úlohu MSP v ekonomice EU a poprvé zavést komplexní politický rámec pro EU a její členské státy prostřednictvím těchto opatření⁶⁵:

- Vytvořit takové prostředí, které podnikání oceňuje a uznává;

⁶³ Evropský akt pro malé a střední podniky. [online]. 2009 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z:

<http://www.euractiv.cz/evropske-pravo/link-dossier/evropsky-akt-pro-male-a-stredni-podniky-000061>

⁶⁴ Sdělení Evropské komise KOM (2008) 394 ze dne 25. 6. 2008. s. 2. [on-line]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:cs:PDF>.

⁶⁵ Sdělení Evropské komise KOM (2008) 394 ze dne 25. 6. 2008. s. 4. [on-line]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:cs:PDF>.

- Zajistit, aby poctiví podnikatelé, kteří v minulosti zbankrotovali, dostali druhou šanci;
- Začlenit politiku „Nejprve myslí na malé“ do všech oblastí legislativy;
- Zajistit, aby veřejná správa lépe reagovala na potřeby malých a středních podniků.
- Přizpůsobit veřejné nástroje politiky potřebám malých a středních podniků, především usnadnit jejich přístup k veřejným zakázkám a lepšímu využití státní pomoci;
- Vytvořit takové právní prostředí, které by podporovalo včasné platby v obchodních transakcích;
- Pomoci malým a středním podnikům lépe využívat výhod plynoucích z jednotného trhu;
- Podporovat zlepšování dovedností a inovací ve všech jejich formách;
- Umožnit malým a středním podnikům proměnit výzvy v oblasti životního prostředí v příležitost;
- Umožnit malým a středním podnikům využívat růstu trhů.

Těchto deset zásad je podrobně rozvedeno ve čtvrté kapitole Aktu. Na úrovni Společenství i členských států mají být přijata jednotlivá konkrétní opatření k uvedení těchto zásad do praxe. Celkově obsahuje 93 politických, právně nezávazných opatření, z nichž 42 bylo zformulováno jako závazky Komise a 51 jako výzvy adresované členským státům EU.⁶⁶ Akt je však pouze sdělením Komise a ne všechny návrhy byly zapracovány závaznými směnicemi či nařízeními. Součástí dokumentu je také soubor nových legislativních návrhů vycházejících ze zásady „zelenou malým a středním podnikům“:

- Obecné nařízení o blokových výjimkách (GBER);

Toto nařízení vstoupilo v platnost 6. srpna 2008 (viz kapitola 2.2.4 Blokové výjimky)

---

⁶⁶ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 9. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

- Nařízení, které stanoví statut evropské soukromé společnosti (SPE);

20. ledna 2009 výbor Evropského parlamentu pro právní záležitosti schválil statut soukromých společností (návrh Evropské komise o statutu evropské soukromé společnosti COM (2008) 396/3), nařízení však v důsledku sporů mezi členskými státy doposud nevstoupilo v platnost. Cílem má být usnadnění vzniku MSP a zároveň jednodušší podmínky podnikání na evropském trhu.

- Směrnice o snížených sazbách DPH na místně dodávané služby a služby náročné na pracovní sílu;

Jedná se o druh služeb, které nejčastěji poskytují MSP. Byla přijata směrnice Rady 2009/47/ES ze dne 5. května 2009, měnící směrnici 2006/112/ES, pokud jde o snížené sazby DPH, která vstoupila v platnost dne 1. června 2009. Nabízí možnost členských států uplatnit snížené sazby na úrovni 5 % u služeb náročných na pracovní sílu.

- Novela směrnice o opožděných platbách.

Malé a střední podniky jsou velmi náchylné na zhoršenou platební morálku ze strany odběratelů zboží a služeb a snadno se tak dostávají do druhové platební neschopnosti. Ke zlepšení má dojít po přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011, o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích, která nahrazuje dosavadní směrnici 2000/35/ES. Přináší přísnější úpravu lhůt splatnosti a zvedá sazbu úroků z prodlení. 24. 7. 2012 vláda ČR schválila novelu obchodního zákoníku, která promítá výše zmíněnou směrnici do českého právního řádu a měla by nabýt účinnosti 1. 3. 2013. Nově určuje dobu splatnosti na 60 dnů. „V případech, kdy je obsahem vzájemného závazku dodat zboží nebo službu za úplatu veřejnoprávní korporaci, je lhůta 60 dnů stanovena jako maximální možná lhůta splatnosti. U jiných obchodních vztahů je možné šedesátidenní splatnost překročit pouze v případě, že to není vůči věřiteli hrubě nespravedlivé.“⁶⁷ Stanovuje také sazby z úroku z prodlení na

---

⁶⁷ RIEDL, Radek., BŘÍZA., Petr. *Novela obchodního zákoníku jako reakce na směrnici o postupu proti opožděným platbám*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z:

minimálně osm procentních bodů nad sazbou centrální banky. Návrh dále stanovuje maximální dobu trvání přejímky zboží nebo služeb na 30 dní. „Mělo by však být možné, aby doba přejímky překročila 30 dnů, například v případě zvláště složitých smluv.“⁶⁸

3.4 Koncepce ČR na podporu malého a středního podnikání

I na úrovni České republiky je důležité zpracovat koncepční dokumenty jako základ pro správnou legislativní a jinou podporu podnikání. V letošním roce (2013) končí platnost Koncepce podpory malého a středního podnikání na období 2007–2013⁶⁹, přijatá usnesením vlády č. 392 dne 12. 4. 2006 a současně je již schválena nová Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020⁷⁰, která byla přijata usnesením vlády ČR č. 923 dne 12. 12. 2012.

Koncepce 2007–2013 je obsahově nedostatečná, poskytuje spíše obecnější fráze a nevyhovující kontrolní mechanismy. Je zde zdůrazněna role MSP jako základního pilíře v ekonomice, akcentuje se potřeba upřednostňovat kvalitu sektoru MSP před množstvím a posilovat konkurenceschopnost zkvalitňováním efektivity. V tomto období má Česká republika jako čistý příjemce prostředků z EU unikátní možnost efektivně čerpat velké množství prostředků ze strukturálních fondů.⁷¹ Dále koncepce charakterizuje sektor MSP a vypočítává jeho slabiny a pozitiva, stanovuje vize, cíle a směry realizace koncepce. Vzhledem k blízkému datu expirace dokumentu a k přijetí koncepce na období 2014–2020 se diplomová práce zaměří na novou koncepční úpravu.

Koncepce na období 2014–2020 je vypracována s ohledem na důležité národní i evropské dokumenty⁷². Shrnuje dosavadní úspěchy v oblasti podpory a stanovuje nové

<http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-obchodniho-zakoniku-jako-reakce-na-smernici-o-postupu-proti-opozdenym-platbam-89727.html>.

⁶⁸ HYNČICOVÁ, Kateřina. *Vláda podpořila novelu zavádějící vyšší sankce za opožděné platby*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://pravnikradce.ihned.cz/c1-56738950-vlada-podporila-novelu-zavadejici-vyssi-sankce-za-opozdene-platby>.

⁶⁹ *Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007–2013*. Vyd. MPO. 2006. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument17476.html>.

⁷⁰ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

⁷¹ *Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007–2013*. Vyd. MPO. 2006. s. 3. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument17476.html>.

⁷² Z evropských iniciativ je to např. Strategie Evropa 2020; Pátá kohezní správa o hospodářské a sociální soudržnosti; Víceletý finanční rámec EU na léta 2014–2020 a z národních koncepčních dokumentů se jedná o: Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti 2012–2020, Národní program reforem do roku

cíle. Oproti koncepci na období 2007–2013 obsahuje rozsáhlou a podrobnou ekonomickou analýzu sektoru malých a středních podnikatelů v ČR a navazující koncepční část se čtyřmi strategickými prioritami. Koncepce je zakončena podrobným plánem na realizaci, monitoring, financování a aktualizace. Stále se však jedná o nezávazný materiál, který je pouze vodítkem při finální realizaci, a je třeba připomenout, že pravděpodobně nejdůležitějším faktorem při budoucí úpravě podpory podnikání bude politická konstelace v ČR.

Změnou oproti minulému období má být akcentování finančních nástrojů rizikového kapitálu, např. zvýhodněné záruky a úvěry či poskytování podpory prostřednictvím kapitálových vstupů, tzv. venture kapitál⁷³ a business angels⁷⁴. Zdůrazněna bude konkurenceschopnost podniků prostřednictvím vytváření a šíření inovací a také snižování energetické náročnosti podnikání. Nadále má pokračovat proces kultivace podnikatelského prostředí a snižování administrativní zátěže.

Při přípravě dokumentu probíhala konzultace s řadou uskupení a sdružení, kterých se tato problematika týká, např. s Hospodářskou komorou ČR, Asociací malých a středních podniků a živnostníků ČR, Svazem obchodu a cestovního ruchu ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR, Unii malých a středních podniků ČR a CzechInvestem. Proběhla také online konzultace zaměřená hlavně na samotné podnikatele.

Z makroekonomické analýzy vyplývá složitá hospodářská situace České republiky, mezi její silné stránky však nadále patří stabilní bankovní prostředí, relativně malý státní dluh, silný export, vysoká míra integrace českých podniků a institucí do ekonomiky EU či kvalitní technické kompetence a tradice průmyslového know-how.

2020, Národní inovační strategie 2012–2020, Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020, Exportní strategie ČR 2012–2020 a další.

⁷³ Venture kapitál je alternativním zdrojem financování podniků. Jedná se o investice do veřejně neobchodovaných firem, za které investor získá podíl na základním kapitálu společnosti. Celá škála druhů investic se nazývá private equity. Patří sem odkup firem firemním (buy-out) nebo externím managementem (buy-in) nebo venture kapitál, což je kapitál investovaný do založení (seed), rozběhu (start-up) a dalšího rozvoje podniku. Fond vstoupí do podniku navýšením jeho základního kapitálu, tím je získán potřebný kapitál a po obvykle 3–7 letech, poté, co hodnota podniku v případě úspěchu stoupne, prodá fond svůj podíl s velkým ziskem původním vlastníkům. Zdroj: Czech Private Equity and Venture Capital Association. [online]. 2010 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: <http://www.cvca.cz/cs/>.

⁷⁴ Investoři-jednotlivci, kteří mají dostatečné kapitálové zázemí, aby mohli investovat do podniků či projektů, které jsou pro ně zajímavé. Nehledají pouze nejvyšší výnos a minimum rizika, hledají především oblast, ve které se mohou aktivně angažovat a využívat své zkušenosti a kontakty pro podporu růstu firmy, do níž investují. Zdroj: Finanční nástroje. [online]. 2006 [cit. 2013-03-1]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/financni-nastroje-2007-2013-2429.html>.

3.4.1 Analytická část koncepce a rozbor dosavadních forem podpory podnikání

Přemíra administrativní zátěže se dlouhodobě objevuje na prvních místech průzkumů nespokojenosti podnikatelů. Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) je od roku 2008 koordinátorem Plánu na snižování administrativní zátěže podnikatelů⁷⁵ (dále jen Plán), který má za cíl redukovat či minimalizovat obstrukce a informační povinnosti, jež jsou často brzdou a neúměrnou zátěží hlavně pro MSP. Ambiciózním cílem Plánu je snížit zátěž podnikatelů v ČR o 25 % oproti roku 2005. „Celkově dosud realizované změny k 31. prosinci 2011 odpovídají roční úspoře podnikatelů ve výši 12,1 mld. Kč ročně, tj. 16,38 % z celkové zátěže naměřené v roce 2005. Administrativní zátěž tak ke sledovanému datu poklesla na 61,6 mld. Kč (oproti výchozímu stavu, což v roce 2005 bylo 73,7 mld. Kč).“⁷⁶ Odhad k 31. 12. 2012 stanovuje snížení administrativní zátěže na 22,6 %. V prvotním Plánu na snižování administrativní zátěže podnikatelů⁷⁷ byl vytyčen cíl zrušit 104 informačních povinností a redukovat 102 povinností. MPO i ostatní ministerstva mají za cíl upravovat existující legislativu ve své kompetenci⁷⁸ a snažit se minimalizovat duplicitní úpravy či nadbytečné povinnosti. Koncepce uvádí řadu příkladů, ve kterých se podařilo „očistit“ zákony, např. u zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci nebo zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Ze zprávy o plnění plánu snižování administrativní zátěže do roku 2011 vyplývá⁷⁹, že jednotlivá ministerstva se zabývala celkem 293 informačními povinnostmi, a výsledkem je že, 118 povinností

⁷⁵ Došlo k tomu usnesením vlády ČR č. 446 ze dne 21. dubna 2008.

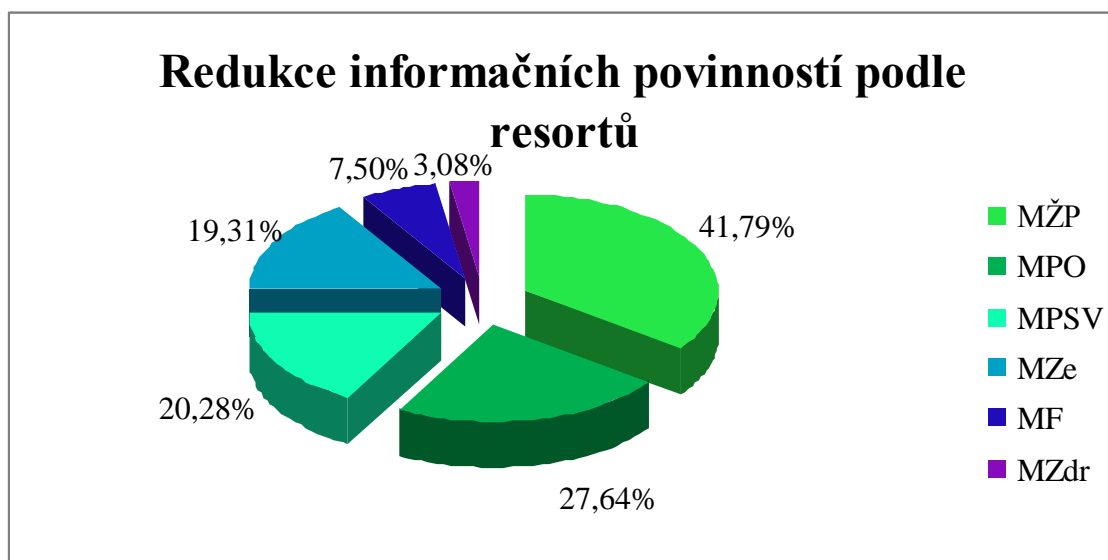
⁷⁶ Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011. *HK ČR* [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/26-12-zprava-o-plneni-planu-snizovani-administrativni-zateze-podnikatelu-do-31-12-2011-t-8-2-2012.aspx>.

⁷⁷ O plánu na snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010, usnesení vlády ČR č. 446, 21. dubna 2008. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/podpurne_metodiky_ria/\\$FILE/uv_446_2008.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/podpurne_metodiky_ria/$FILE/uv_446_2008.pdf)

⁷⁸ Při přípravě právních předpisů má být již dopředu myšleno na dopady, které svým přijetím přinese. S tím souvisí Regulatory impal assessment (RIA, hodnocení dopadů regulace), jež se provádí v počátcích přípravy norem.

⁷⁹ Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011. *HK ČR* [online]. 2012 [cit. 2013-02-19]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/26-12-zprava-o-plneni-planu-snizovani-administrativni-zateze-podnikatelu-do-31-12-2011-t-8-2-2012.aspx>.

bylo zrušeno a 175 jich bylo redukováno. Následující graf ukazuje, jakým dílem přispěly k redukcii jednotlivé resorty.

Zdroj: Vlastní zpracování s využitím dat z Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020.

Dalším palčivým problémem pro řadu začínajících i fungujících malých a středních podniků na trhu je přístup k financím. Základním typem je úvěrové financování podniků, dále je možno využít modernějších přístupů v podobě rizikového kapitálu či vstupu neformálního investora (business angels). Nedílnou součástí podpory podnikání musí ovšem být také podpory financování ze strany státu a v současné době hlavně využívání strukturálních fondů EU. Smyslem je podpořit především inovativní a rychle rostoucí firmy, které by jinak měly problémy při získávání zdrojů na rozjezd a rozšiřování svého podnikání, a tím podpořit ekonomickou aktivitu a tvorbu pracovních míst. V oblasti OPPI mohou MSP využívat programů z 1. a 2. prioritní osy, konkrétně pak programy Start, Progres a Záruka, které jsou zaměřeny na financování podnikatelských záměrů pro začínající podnikatele, dále na pomoc ve formě podřízených úvěrů či finančních příspěvků k podřízeným úvěrům nebo na podporu ve formě zvýhodněných bankovních záruk. Národní programy je vhodné využít jako doplňkový instrument k prostředkům získávaných z EU, protože tyto peníze se nedostanou ke všem podnikatelským subjektům a do všech regionů v České republice. Na období 1. 1. 2009 – 31. 12. 2011 byl ustanoven národní program Záruka pro malé

a střední podnikatele a za dobu své platnosti dopomohl MSP získat úvěry v hodnotě přes 9 mld. Kč. V roce 2011 byl připraven program záruk pro začínající podnikatele za účelem lepší dosažitelnosti komerčních úvěrů. V roce 2012 na něj navázal program pro malé podnikatele (méně než 50 zaměstnanců).

V koncepci je věnována samostatná podkapitola také informačním a komunikačním technologiím (ICT), které jsou prezentovány hlavně internetem. Jedná se o velmi důležitý moderní informační kanál, který nabízí rychlost, možnost snadněji proniknout na další trhy a nižší cenu propagace. Tento segment trhu je velmi progresivní a odhaduje se, že každoročně roste dvouciferným číslem (až 12 % ročně). Podle studie zadané gigantem Google společností Boston Consulting Group, jež měla za úkol analyzovat ekonomické klima českého webu, dosahoval v roce 2009 podíl internetové ekonomiky 3,6 % na HDP ČR, což odpovídá cca 130 mld. Kč, a v roce 2015 se může blížit až 6 % českého HDP. Internet vytváří zhruba 25 000 pracovních míst v ČR a odhadované příjmy se pohybují kolem 200 mld. Kč za rok.⁸⁰ Možností, jak se uplatnit či zviditelnit na internetu, je mnoho a velké procento MSP pochopilo důležitost a potenciál sebepropagace pomocí tvorby vlastních internetových stránek, profilů na sociálních sítích, reklamy na nákupních portálech či na portálech sdružující profesionály v oboru. Tato oblast si proto zaslouží velkou pozornost a podporu nové vysokorychlostní a mobilní infrastruktury a snahu o větší zapojení MSP do ICT. V současné době mohou podniky žádat o dotace v rámci OPPI z programu ICT v podnicích, který umožňuje MSP získat finanční prostředky (až 20 mil. Kč) na pořizování a rozšiřování informačních a komunikačních technologií (alokované prostředky pro rok 2012 byly však vyčerpány během jediného dne)⁸¹, či z programu ICT a strategické služby (až 100 mil. Kč), který se zaměřuje na podporu vývoje softwaru či na centra zákaznických nebo sdílených služeb.

Dosavadní podpora inovační činnosti pro podnikatele probíhá opět podle OPPI, konkrétně podle programu Inovace. Oproti podobnému programu z let 2004–2006 jsou kromě inovačních projektů, vedoucích k zavádění výsledků výzkumu a vývoje do

---

⁸⁰ Země internetová: jak internet mění českou ekonomiku. *The Boston consulting group* [online]. 2011 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://www.zemeinternetova.cz/pdf/Report-zemeinternetova-8Mar2011-final.pdf>.

⁸¹ ICT v podnicích. *CzechInvest*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-1]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/ict-v-podnicich>.

výroby, služeb a nových výrobků, podporovány i projekty na ochranu práv z průmyslového vlastnictví. Naplněním cíle programu by mělo být posílení konkurenceschopnosti a udržitelného růstu. Koncepce definuje inovace takto: „zavedení nového nebo podstatně zlepšeného produktu (výrobku nebo služby), nebo procesu, nové marketingové metody nebo nové organizační metody v podnikatelských praktikách, organizaci pracoviště nebo externích vztahů.“⁸² Program Inovace se zaměřuje na pět podoblastí:

- Inovace produktu – navýšení technických a užitných hodnot služeb, výrobků a technologií;
- Inovace procesu – navýšení efektivity procesů výroby a služeb;
- Organizační inovace – spolupráce s firmami či veřejnými institucemi a zavádění nových metod organizace firemních procesů;
- Marketingová inovace – zavádění nových prodejních kanálů;
- Aktivity směřující k ochraně práv průmyslového vlastnictví na vynálezy (ve formě patentů) a technická řešení ve formě užitných vzorů v zahraničí a v ČR a dále na zahraniční průmyslové vzory nebo na zahraniční ochranné známky.

Formou podpory je dotace a maximální výše podpory může být u prvních dvou bodů až 75 mil. Kč, u bodu 3. a 4. až 2 mil. Kč (platí pouze pro MSP, a to jen tehdy, pokud realizují současně bod 1. nebo 2.) a u bodu 5. maximálně 300 tis. Kč (tento bod je určen kromě MSP také pro fyzické osoby, veřejné výzkumné instituce a vysoké školy).⁸³ Podle Šestého komunitárního inovačního výzkumu⁸⁴ bylo v letech 2008–2010 51,7 % podniků v ČR inovativních, tj. takových, které zavedly nový nebo podstatně zlepšený produkt, proces či marketingovou metodu. „Pokud se podíváme na možný vliv podpory podniků z veřejných zdrojů na jejich inovační aktivity, vidíme, že podíl malých, technologicky inovujících podniků, které podporu obdržely, je v rámci všech technologicky inovujících malých podniků 20,4 %, v případě středních podniků je tento

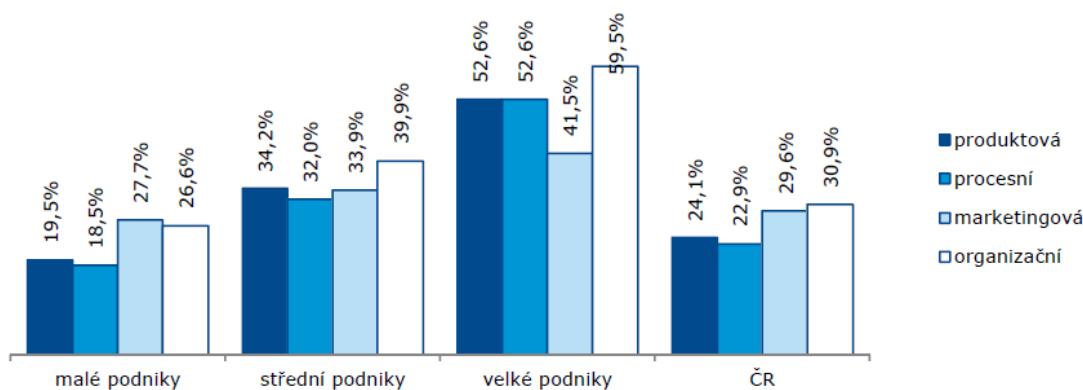
---

⁸² *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 76. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

⁸³ Operační program podnikání a inovace. 4. aktualizované vydání. MPO [online]. 2012 [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/oppi-aktualni-znuni-2164-cz.pdf>.

⁸⁴ Sixth community innovation survey, Eurostat, 2010, Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/9-10112010-AP/EN/9-10112010-AP-EN.PDF.

podíl 53,3 %.⁸⁵ Z následujícího grafu, zaměřujícího se na vztah velikosti podniku a typu inovace, vyplývá, že hlavně malé, ale i střední podniky tendují spíše k inovacím netechnologickým, zatímco u velkých podniků jsou inovační činnosti zastoupeny rovnoměrněji a ve větší míře.

Zdroj: Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020.

Data o energetické náročnosti řadí Českou republiku mezi průměr EU. ČR však dosahuje pouze 80 % průměru HDP všech 27 členských států⁸⁶ a při teoretickém navýšení výkonnosti české ekonomiky by i energetická náročnost prudce vzrostla, proto je nutné podporovat snižování spotřeby energií podniků, hlavně v průmyslové oblasti. Podpora je poskytována převážně prostřednictvím OPPI, konkrétně programem EKO-ENERGIE, spadajícím do 3. osy. Cílem je stimulovat aktivitu podnikatelů v oblasti snižování energetické náročnosti výroby a spotřeby primárních energeticky zdrojů⁸⁷. Mezi oblasti podpory patří:

- Zvyšování účinnosti při výrobě, přenosu a spotřebě energie (úspory energie);

Do této kategorie spadá modernizace stávajících zařízení na výrobu energie pro vlastní potřebu vedoucí ke zvýšení jejich účinnosti; modernizace, rekonstrukce a snižování

⁸⁵ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 53. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

⁸⁶ HDP na obyvatele, *Eurostat*, 2011, [cit. 2013-02-18]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/GDP_per_capita,_consumption_per_capita_and_price_level_indices/cs.

⁸⁷ Operační program podnikání a inovace, EKO-ENERGIE, *MPO*, aktualizace ke 2. 5. 2012. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/eko-energie-vyzva-iii-prodlouzeni-3238-cz.pdf>.

ztrát v rozvodech elektřiny a tepla; zlepšování tepelně technických vlastností budov; využití odpadní energie v průmyslových procesech pro vlastní spotřebu podniku; zvyšování energetické účinnosti zaváděním vysokoúčinné kombinované výroby elektřiny a tepla; snižování energetické náročnosti / zvyšování energetické účinnosti výrobních a technologických procesů.

- Využití obnovitelných zdrojů energie (OZE).

Do této kategorie spadá pouze výstavba nových či rekonstrukce stávajících malých vodních elektráren.

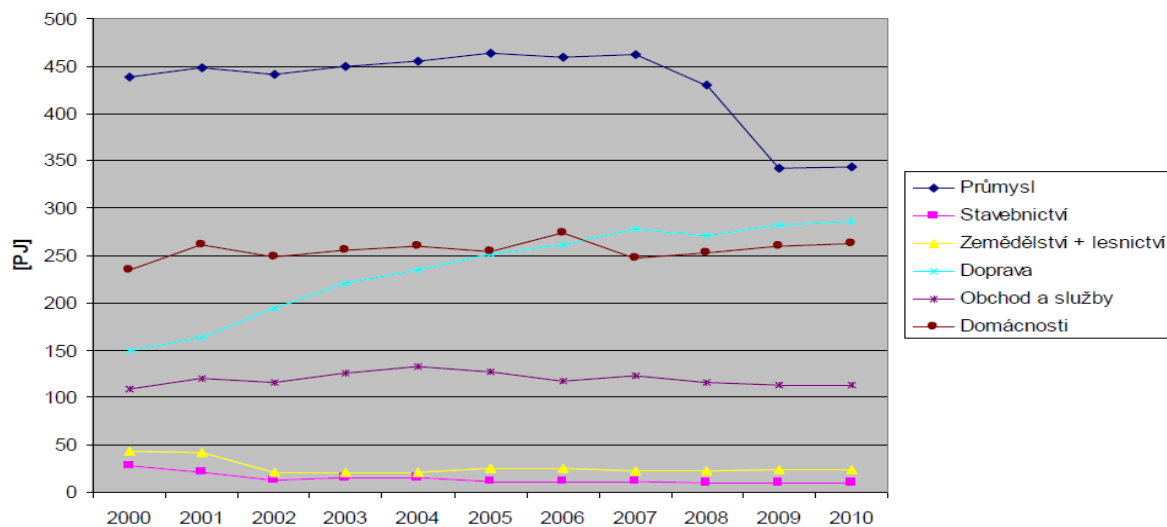
Příjemcem podpory mohou být i velké podniky, ovšem pouze u výše zmíněné první kategorie. Dotace je poskytována zpětně a maximální částka podpory je nastavena na 30 mil. Kč v oblasti „úspora energií“ (1. bod) a 60 mil Kč pro kategorii obnovitelných zdrojů. Neproplácí se celá částka vynaložená na projekt, ale pouze procentuální podíl vyjádřený jako 50 % / 40 % / 30 % pro malé / střední / velké podniky. Mezi výdaje, které lze podpořit, patří např. úpravy pozemků, inženýrské sítě, rekonstrukce či modernizace staveb nebo stroje a zařízení včetně řídicího software, které nebyly předmětem odpisu. Zprostředkujícím subjektem je Czechinvest.

V roce 2006 byla Evropskou unií přijata Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/32/ES o energetické účinnosti u konečného spotřebitele a o energetických službách a o zrušení směrnice 93/76/EHS. Vyplývá z ní povinnost členských států předkládat akční plány energetické účinnosti postupně v letech 2007, 2011 a 2014. Cílem je snížení konečné spotřeby paliv a energie o 9 % oproti průměru z let 2002–2006, a to do roku 2016⁸⁸. Následující graf ukazuje pokles energetické náročnosti k roku 2010 hlavně v oblasti průmyslu, dále pak spíše nepatrný pokles v sektorech stavebnictví, zemědělství, obchodu a služeb. Docházelo k němu z více důvodů, část lze přičítat přímým podporám v oblasti energetiky. Vzhledem k tomu, že

---

⁸⁸ 2. Národní akční plán energetické účinnosti České republiky (NAPEE II), MPO. 2011, s. 5. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fdownload.mpo.cz%2Fget%2F45106%2F50714%2F583777%2Fpriloha002.pdf&ei=ljtQUd_ILMPi4QS7uoDIBQ&usg=AFQjCNG3UPM-3Zbqz95oC4Z909fwOzvQTg&sig2=ssL3DCZVgwKDsQHiIu3Ovw.

na konci roku 2011 byla spotřeba energie v průmyslu na stejné úrovni jako na konci roku 2007, přiklání bych se spíše k tezi, že hlavním „viníkem“ byla ekonomická krize, jež započala právě v roce 2008.

Zdroj: 2. Národní akční plán energetické účinnosti České republiky (NAPEE II).

3.4.2 Strategické vize koncepce

Analytická část poskytuje přehled a data o dosavadní podpoře MSP. Nabízí komplexní rozbor stávajícího ekonomického prostředí a vše podává v kontextu s hospodářskou situací a evropskou i českou legislativou. Po ní následuje koncepční část zaměřená do budoucnosti. Je rozdělena na čtyři strategické vize, jejichž cíl by šlo shrnout mottem celé koncepce:

„Český podnikatel = nápady, sebevědomí, konkurenceschopnost a prosperita“

Hlavními záměry jsou⁸⁹:

- Posílení postavení malých a středních podnikatelů v české ekonomice a růst konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů v evropském a světovém kontextu;

⁸⁹ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 74. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

- Rozvoj a zkvalitňování podnikatelského prostředí a zvyšování kvality poradenských služeb pro MSP, včetně zvýšení atraktivity technického a přírodovědného vzdělávání, posílení a rozvoje technické inteligence;
- Posílení inovační schopnosti a efektivního nakládání s duševním vlastnictvím malých a středních podnikatelů a rozvoj podnikatelské a inovační infrastruktury;
- Snižování energetické a materiálové náročnosti při podnikání malých a středních firem.

Vize č. 1 – Kultivace podnikatelského prostředí, rozvoj poradenských služeb a vzdělávání pro podnikání

Legislativně nastavené prostředí pro podnikatele, poradenství a vzdělávání je méně viditelnou složkou podpory, nicméně je podle mého názoru tou nejdůležitější nebo jinak řečeno, je tou základní složkou, bez které ostatní formy podpory ztrácí na významu a efektivnosti. V prostředí České republiky, kde jsou daňové zákony často měněny a přijímány na poslední chvíli a evropské normy přejímány zbytečně nad obligatorní rámec, je co zlepšovat. Kvůli nejisté politické situaci v období 2014–2020 je nyní těžké předjímat, jaké konkrétní kroky budou přijaty, koncepce se přesto snaží definovat směr, kterým by se ČR měla ubírat.

Důležitými termíny v oblasti kultivace podnikatelského prostředí jsou transparentnost, stabilita a motivační prostředí, dále pak jednoduché administrování a co nejmenší míra regulace. Zásadní je usnadňovat podnikání zejména MSP. Koncepce přijímá kritiku a uvádí dva nejpálčivější problémy: legislativa vytváří stále novou, „další a další“ administrativní i právní zátěž a stávající mechanismy nejsou dostatečně využívány k nápravě současného stavu. Proto je zdůrazněna nutnost posuzování dopadu navrhované legislativní změny na MSP jako nedílná součást legislativního procesu (RIA), promítání evropské legislativy pouze v nutném měřítku či zveřejňování právních předpisů v dostatečném předstihu před jejich účinností⁹⁰.

Další oblastí vhodnou pro kultivaci jsou poradenské služby pro podnikatele. Je třeba pokračovat v poskytování informací pomocí současných zavedených kanálů, jako

⁹⁰ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 78. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

je např. portál BusinessInfo.cz, a dále nabídnout nový typ poradenských služeb: mentoring (vzdělávání a vedení podnikatelů k rozvoji moderních trendů), technologický scouting (technologický scout vyhledává řešení existujících technických a technologických problémů), koučing (specializované poradenství pro manažery, zaměřené na osobní rozvoj) či foresighting (odhad budoucí poptávky a trendů). To vše by mělo napomoci ke zvyšování potenciálu a schopnosti obstát na trhu. Nemalou pozornost si zaslouží také podpora zlepšování informovanosti v oblasti duševních práv, ve které existuje úzká provázanost s investicemi do výzkumu, vývoje a inovací.

V sekci vzdělání pro podnikatele bude pozornost namířena na vzdělávání zaměstnavatelů i zaměstnanců formou prohlubování, rozšiřování či obnovování kvalifikace. Tato oblast je důležitá zejména v období hospodářské krize, kdy nezaměstnanost stoupá a je potřeba zlepšit flexibilitu pracovního trhu. Velkým problémem pro podnikatele je nedostatek technicky kvalifikovaných pracovních sil. Změnu může přinést větší propagace řemeslných a technických oborů za účelem zvýšení jejich atraktivity pro mladé studenty. V tomto směru je nutné zdůraznit potřebu inspirovat se německým systémem kooperace soukromých firem a studentů na technických oborech.

Při průzkumu mezi MSP celá čtvrtina uvedla, že přístup k financím považuje momentálně za svůj největší problém. V současném problémovém ekonomickém období bankovní domy více střeží svůj kapitál a ochota půjčovat ho začínajícím či rizikovějším projektům klesla na minimum. Řešením je větší podpora alternativních forem financování pomocí rizikového kapitálu, tj. seed a venture kapitálové fondy a model financování business angels⁹¹, tedy mobilizace soukromých zdrojů. Je vhodné tento způsob provázat se zakládáním podnikatelských inkubátorů a vědeckotechnologických parků. Na následující období již také budou k dispozici větší zkušenosti s nově založeným programem SEED v rámci OPPI (viz kapitola 3.2 Podpora malých a středních podniků ze zdrojů EU). Pro začínající podnikatele bude tedy klíčová podpora prostřednictvím zvýhodněných úvěrů, záruk, kapitálových vstupů (venture kapitál) a také poradenství. V rámci strukturálních fondů však i nadále bude podpora poskytována ve většině případů formou dotací.

---

⁹¹ Možností je i model pre-seed, ve kterém má dojít k identifikaci potenciálu komercializace určitého projektu ve fázi vývoje, např. na univerzitách, a na základě toho založit podnik, který příležitosti využije. Zdroj: Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020.

Vize č. 2 – Rozvoj podnikání založeného na podpoře výzkumu, vývoje a inovací, včetně inovační a podnikatelské infrastruktury

Výsledkem těchto snah má být posílení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, vznik nových pracovních míst a pozitivní dopad na ŽP prostřednictvím inovací v oblasti moderních technologií. Mezi hlavní priority patří zvýšení soukromých výdajů na výzkum, vývoj a inovace, dále také motivace MSP k vlastní inovativní činnosti či podpora kvalitního designu formou částečné úhrady finančních nákladů na vytvoření autorského díla a propagace takto vzniklých nových produktů s kvalitním designem. V neposlední řadě je důležité podporovat rozvoj progresivních ICT v podnicích, které navíc podporují inovační procesy i v jiných odvětvích.

Jednou z priorit bude větší propojení malých a středních podniků s vysokými školami (hlavně s technickými a přírodovědnými obory) a výzkumnými institucemi. Nástrojem by mělo být využívání společných diplomantů a doktorandů až po „profesorské židle“⁹² či větší podpora institucí typu komor, asociací či svazků, které napomáhají k propojení dosud neznajících se subjektů ze sféry podnikatelů a akademické půdy.

Podnikatelské aktivity v oblasti výzkumu a vývoje jsou většinou dost nákladné, a proto je důležité podporovat v současnosti již fungující spolupráci využívání služeb vysokých škol a výzkumných institucí, které vlastní špičkové technologie a vybavení a jsou schopné je MSP poskytnout. V poslední době byly také investovány velké finanční prostředky do rozvoje vědeckotechnických parků, podnikatelských inkubátorů, center pro transfer technologií či průmyslových zón a parků, tedy do inovační a podnikatelské infrastruktury, která má napomoci rozvoji inovativního a začínajícího podnikání. Začínajícím podnikatelům poskytují dobré startovací podmínky v podobě kancelářské infrastruktury, administrativních služeb a odborného poradenství. „Budování podpůrné podnikatelské infrastruktury v regionech je dobrý předpoklad pro

---

⁹² Tento nástroj spočívá ve spojení vícero podniků za účelem sdíleného financování špičkových vědeckých pracovníků. Zdroj: Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020.

rozhodnutí podnikatelů či velkých nadnárodních firem přinést zamýšlenou investici právě do určitého regionu, a tím pak následně snížit nezaměstnanost v tomto regionu a také zvýšit jeho ekonomickou prosperitu.⁹³

Vize č. 3 – Podpora internacionalizace MSP

Silná globalizační vlna otevírá dveře českým podnikům do celého světa. Pro mnohé malé a střední podniky však hranice ČR představují nepřekročitelnou linii, a tak zůstávají závislé na domácím trhu. Velká část MSP dokonce ani neuvažuje o internacionalizaci svého podnikání, a proto je důležité podniky motivovat k expanzi a snažit se odbourávat překážky, které stojí v cestě rozšíření na zahraniční trhy. Vstupem ČR do EU se českým firmám otevřel ekonomický prostor se 450 mil. spotřebiteli, nicméně i nadále přetrvávají některé bariéry ve vnitřním trhu a vzhledem k současné nevyhovující ekonomické situaci EU je nutné nacházet nová exportní teritoria a příležitosti v zemích, které v současné době hýbou světovou ekonomikou, např. v zemích BRICS⁹⁴.

Mezi nejčastější problémy, se kterými se potýkají podniky v rané fázi internacionalizace, patří nedostatek zdrojů a odborných znalostí pro rozpoznání obchodních příležitostí v zahraničí, nemožnost nalezení potenciálních obchodních partnerů, osvojení zahraničních obchodních praktik, efektivní ochrana duševního vlastnictví, zvládnutí vývozních postupů, dovozních a technických norem, právních a správních předpisů apod. Řešením je poskytování specifického exportního vzdělávání, školení a dalších specifických služeb. Informace a jejich dostupnost jsou klíčovým aspektem při internacionalizační strategii podnikatelů. Poradenské služby budou zaměřeny na poskytování informací o zahraničních trzích, o uplatnění technologií na těchto trzích, o možnostech financování a pojištění exportu, o službách sítě pro podporu exportu a o Enterprise Europe Network⁹⁵. Dále se zaměří na pomoc s vyhledáváním

---

⁹³ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 88. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

⁹⁴ BRICS – hospodářské uskupení silně ekonomicky rostoucích zemí. Patří sem Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jižní Afrika. Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/BRICS>.

⁹⁵ Enterprise Europe Network poskytuje odborné služby zaměřené na podporu a zvyšování konkurenceschopnosti především malých a středních podniků. Aktivity sítě zahrnují odborné poradenství pro podnikatele a informace o jednotném evropském trhu, asistenci při mezinárodním technologickém transferu, podporu při vyhledávání zahraničních obchodních kontaktů či projektových partnerů pro

obchodních partnerů a partnerů pro technologickou spolupráci, identifikaci a předvídání nových trendů a směrů vývoje a globální poptávky, individuální poradenství „na míru“ či vytváření sítí spolupráce v oblasti informačních služeb⁹⁶. Dalším významným nástrojem je podpora účasti MSP na specializovaných veletrzích a výstavách v zahraničí, na zahraničních obchodních misích za přítomnosti zástupců české politické reprezentace nebo na mezinárodních projektech. V neposlední řadě je potřeba stále podporovat financování a pojišťování exportu. Podrobněji o tomto tématu viz kapitola 4 Právní úprava státní podpory exportu.

Vize č. 4 – Udržitelné hospodaření s energií a rozvoj inovací v energetice

Cílem této vize je zachovat poskytování podpor za účelem snižování energetické náročnosti podnikání, zachování dlouhodobé stability a dostupnosti energie. Zvyšování efektivnosti v oblasti energií je důležitý předpoklad pro zvyšování konkurenceschopnosti a udržitelnosti hospodářství. Kromě dosavadní podpory modernizace stávajících systémů a zařízení je důležité zaměřit se na snižování závislosti české ekonomiky na dovozu energetických komodit, snížení spotřeby fosilních primárních⁹⁷ energetických zdrojů, podporu vyššího využívání druhotných surovin a na podporu podnikatelů v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. „Dále bude také podporováno snižování energetické náročnosti budov, výstavba zařízení na výrobu a rozvod elektrické a tepelné energie vyrobené z obnovitelných zdrojů energie a rekonstrukce stávajících výrobních zařízení za účelem využití obnovitelných zdrojů energie.“⁹⁸

---

mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji. Síť také nabízí konzultace k ochraně duševního vlastnictví. Zdroj: Síť v ČR. *Enterprise Europe Network* [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z:

<http://www.enterprise-europe-network.cz/cs/o-nas/sit-v-cr>.

⁹⁶ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 91.

Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

⁹⁷ Primární energetické zdroje (dělí se na fosilní, regenerovatelné a jaderné) jsou použitelné pro přímou tvorbu energie. Mohou být přeměněny na sekundární zdroje a to spalováním, jaderným štěpením nebo rafinací ropy. Zdroj: http://www.laundry-sustainability.eu/cz/CZ_Module_5-1.pdf

⁹⁸ *Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020*. Vyd. MPO. 2012. s. 94. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

3.4.3 Realizace a financování koncepce

Koncepce bude realizována pomocí nástrojů v kompetenci jednotlivých ministerstev a pomocí vyhlášení programů podpory malého a středního podnikání schválených vládou ČR na základě zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky s ohledem na limity veřejné podpory.

Financování bude zajištěno ze tří hlavních zdrojů. Prvním a nejdůležitějším zdrojem budou evropské fondy v rámci kohezní politiky EU zejména z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropský sociální fond, který se na rozdíl od prvně zmíněného zaměřuje na podporu neinvestičních projektů, jako je např. rekvalifikace, inovativní vzdělávací programy pro zaměstnance, podpora začínajícím OSVČ či rozvoj vzdělávacích programů. Druhým zdrojem budou národní prostředky, zejména finance ze státního rozpočtu, ale také revolvingové prostředky, které již byly použity v rámci předcházejícího programového období. Národní prostředky budou určeny hlavně regionům, které nedosáhnou na prostředky ze strukturálních fondů, ale bude podporována i účast MSP na specializovaných veletrzích, oblast udržitelného hospodaření s energií a podpora MSP v rámci veřejných zakázek. Třetím zdrojem budou finanční prostředky z unijních programů EU. Ty mají sloužit k prohlubování spolupráce a řešení společných problémů členských zemí EU v oblasti konkrétních politik Evropské unie.

3.5 Právní úprava podpory podnikání v ČR

Prvním stěžejním zákonem v oblasti podpory podnikání je zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Zákon). Důvodem pro přijetí nového zákona na podporu malého a středního podnikání byla zejména potřeba úplné kompatibility české a evropské právní úpravy (rozdíly spočívaly hlavně v odlišné definici malého a středního podnikání) a také nutnost přizpůsobit právní úpravu změnám v oblasti rozpočtových pravidel. „Změny, které obsahuje návrh oproti původnímu znění zákona č. 299/1992 Sb., o státní podpoře malého a středního podnikání, jsou vyvolány nutností

přizpůsobení nejen právu ES, ale též potřebou vytvoření vazby k novému zákonu č. 208/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, který nabyl účinnosti 1. ledna 2001.⁹⁹ Zákon stanovuje zásady pro poskytování podpory při zahájení podnikání i při upevňování ekonomického postavení již existujících malých a středních podniků. Příjemcem podpory mohou být malí a střední podnikatelé, pro některé formy podpory i sdružení malých a středních podnikatelů, pokud jsou PO a osoby připravující se na podnikání. Zákon se nevztahuje na podporu poskytovanou v oblasti zemědělské a lesnické prvovýroby.

Zákon Vymezuje malé a střední podnikatele odkazem na příslušné normy EU¹⁰⁰ a nastavuje limity v oblastech podpory, která může být poskytnuta pouze na oblasti vyjmenované v § 3 zákona:

- Projekty zaměřené na investice;
- Hospodářské a technické poradenství pro podnikání;
- Výchova a vzdělávání ve vzdělávacích programech středních škol ukončených výučním listem nebo zvyšování odbornosti dospělých;
- Projekty sdružení pro rozvoj MSP a sloužící k posílení jejich postavení na trhu,
- Projekty sloužící k získávání informací o podnikání;
- Projekty výzkumu a vývoje, jejichž výsledky MSP využívají;
- Projekty v regionech se soustředěnou podporou státu a v ostatních regionech, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů;
- Vytváření nových pracovních míst;
- Navazování kontaktů a spolupráce se zahraničními partnery, včetně podpory účasti na výstavách a veletrzích;
- Zavedení systémů zajišťujících zvýšení kvality produkce a řízení podniků, včetně využívání služeb podporujících zvýšení konkurenceschopnosti;
- Projekty zaměřené na investice spojené s ochranou životního prostředí.

Na podporu neexistuje právní nárok a poskytuje se pouze ve formě:

---

⁹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a změna zákona o zřízení ministerstev, 2001.

¹⁰⁰ Obecné nařízení o blokových výjimkách č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008; Příloha č. 1; *Úřední věstník Evropské unie*; L 214/38.

- Návratná finanční výpomoc;
- Dotace;
- Finanční příspěvek;
- Záruky;
- Úvěr se sníženou úrokovou sazbou.

Podpora ve formě uvedené v prvních dvou bodech se uděluje na základě rozhodnutí poskytovatele, u zbylých forem se poskytuje na základě smlouvy mezi příjemcem a poskytovatelem podpory. Jednotlivé programy, které obsahují podrobnosti a vymezení podpory, schvaluje na návrh MPO vláda. Musí obsahovat název programu a subjektu, který přijímá žádosti o poskytnutí podpory, předmět a účel podpory, vymezení příjemců podpory, podrobnosti o administrativních záležitostech a dobu trvání programu. Vláda také jednou za rok předkládá Poslanecké sněmovně zprávu o vývoji malého a středního podnikání včetně vyhodnocení účinnosti podpor a hospodárnosti využívání prostředků státního rozpočtu podle tohoto zákona a záměr na další zdokonalení účinnosti podpor.¹⁰¹

Zákon také zřizuje Agenturu pro podporu podnikání a investice CzechInvest (dále jen CzechInvest) jako příspěvkovou organizaci se sídlem v Praze, která je podřízena MPO. CzechInvest poskytuje podporu malým a středním podnikům podle zákona o malém a středním podnikání na základě programů schválených vládou, plní také funkci při poskytování investičních pobídek podle zvláštního zákona (viz dále) a dále poskytuje podporu podnikatelům z finančních prostředků EU. „Zahraničním investorům a domácím podnikatelům nabízí zdarma množství služeb, jejichž prostřednictvím podporuje konkurenceschopnost české ekonomiky a pomáhá vytvářet příznivé podnikatelské prostředí pro příliv zahraničních investic do České republiky. Příchozím zahraničním investorům nabízí služby následné péče a snaží se co nejvíce uspokojovat poptávku po podnikatelských nemovitostech. Je výhradní organizací, která smí nadřízeným orgánům předkládat žádosti o investiční pobídky.“¹⁰² CzechInvest

¹⁰¹ Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011. *MPO: Oddělení politiky MSP a maloobchodu*. 2012.

¹⁰² Výroční zpráva 2011: *CzechInvest*. [online]. 2012. s. 13. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/vz2011-def-3391-cz.pdf>.

poskytuje podporu svými rozhodnutími (spolu s MPO, Českou agenturou pro podporu obchodu CzechTrade a Design centrem ČR) pouze ve formě návratných finančních výpomocí a dotací. Rozhodnutí má jako povinné náležitosti určení příjemce podpory, účel, výši a podmínky podpory, lhůtu jejího čerpání. Nesmí také chybět stanovení postupu při porušení podmínek poskytování podpory.

CzechInvest zřejmě čeká na konci roku 2013 sloučení s agenturou CzechTrade, která se sice více specializuje na podporu exportu, ale agenda obou institucí je natolik provázaná, že by to nemělo způsobovat výrazné problémy, naopak by to mohlo jejich fungování zefektivnit.¹⁰³ V roce 2011 se podařilo CzechInvestu získat dosud rekordní počet investičních projektů (233) v celkové hodnotě přes 33 miliard korun. Oproti roku 2010 to znamená více než stoprocentní nárůst. Jednalo se přitom převážně o investice spojené s výzkumem, vývojem a inovacemi, které přinášejí nejvyšší přidanou hodnotu.¹⁰⁴

Formu podpory finančního příspěvku, záruky nebo úvěru se sníženou úrokovou sazbou poskytuje Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s. (dále jen Banka) prostřednictvím smlouvy s příjemcem podpory. Banka byla založena v roce 1992 a jejími akcionáři jsou ČR, zastoupená MPO, MF a MMR, a Česká spořitelna, Komerční banka a Československá obchodní banka, zastoupené minoritními podíly.¹⁰⁵ Zastoupení menšinových soukromých akcionářů se ovšem nelíbí Evropské komisi, které vadí inkasování zisků z poskytování úvěrů a záruk při čerpání prostředků z evropských fondů a také to, že ani jedna ze soukromých bank neprošla výběrovým řízením.¹⁰⁶

Je rozvojovou bankou ČR, to znamená, že se snaží napomáhat rozvoji malého a středního podnikání, infrastruktury a napomáhá dalším sektorům ekonomiky, které vyžadují veřejnou podporu především formami uvedenými výše, přičemž využívá k tomu prostředky ze státního rozpočtu a strukturálních fondů. „Malí a střední podnikatelé předložili v roce 2011 celkem 487 žádostí o podporu formou záruk za úvěry

---

¹⁰³ CzechTrade a CzechInvest čeká na konci roku sloučení. [online]. 2013 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/217652-czechtrade-a-czechinvest-ceka-na-konci-roku-sloucení/>.

¹⁰⁴ Výroční zpráva 2011: *CzechInvest*. [online]. 2012. s. 7. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/vz2011-def-3391-cz.pdf>.

¹⁰⁵ Výroční zpráva 2011: *Českomoravská záruční a rozvojová banka*. [online]. s. 3. 2012. Dostupné z: http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/o_bance/vyrocní_zpravy/CMZRB_2011_CZ_web.pdf.

¹⁰⁶ ZÁRUBA, Igor. HAVLIGEROVÁ Jana. Brusel tlačí na české ministry, aby zestátnili rozvojovou banku. [online]. 2012 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/brusel-tlaci-na-ceske-ministry-aby-zestatnili-rozvojovou-banku-762436>.

či o podřízené úvěry. Výrazný pokles počtu žádostí proti roku 2010 (kdy bylo předloženo 2288 žádostí, z nichž 1318 bylo vyřízeno kladně) byl způsoben ukončením národního programu záruk, který byl součástí Národního protikrizového plánu a přerušením ve vyhlašování výzev v záručních programech OPPI. Z celkového počtu podaných žádostí bylo 241 žádostí kladně vyřízeno, 39 žádostí bylo zamítnuto pro nesplnění podmínek programu nebo pro příliš vysoké riziko financování projektu. Od žádosti odstoupilo v průběhu jejího vyřizování 70 žadatelů. Hodnocení zbývajících 137 žádostí nebylo v roce 2011 ukončeno a bude pokračovat v roce následujícím.¹⁰⁷ Následující tabulka poskytuje přehled počtu uzavřených smluv Bankou a celkový objem poskytnutých prostředků v roce 2011.

Program		Počet uzavřených smluv	Objem podpor (mil. Kč)
záruky	START (OOPI)	9	5,1
záruky	ZÁRUKA (OPPI)	29	109,1
úvěry	PROGRES (OPPI)	130	1084,7
záruky	ZÁRUKA (národní)	73	38,2
celkem		241	1237,1

Zdroj: Vlastní zpracování s použitím údajů Zprávy o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011.

Financování úvěrového programu Progres, který je počtem smluv i objemem zdaleka nejvyužívanější, probíhá v 60 % z příspěvků OPPI a ve 40 % z příspěvků Banky z finančního trhu.

Investiční pobídky

Zákon č.72/2000 Sb., o investičních pobídkách (dále jen zákon) upravuje všeobecné podmínky pro poskytování investičních pobídek, postup při jejich poskytování a výkon státní správy s tím související za účelem podpory hospodářského rozvoje a vytváření pracovních míst na území České republiky. Právním předpisem

¹⁰⁷ Výroční zpráva 2011: *Českomoravská záruční a rozvojová banka*. [online]. s. 14. 2012. Dostupné z: http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/o_bance/vyrocní_zpravy/CMZRB_2011_CZ_web.pdf.

na úrovni EU je opět nařízení Komise č. 800/2008 o blokových výjimkách¹⁰⁸, konkrétně čl. 12, upravující zvláštní podmínky pro investiční podporu, a čl. 13, upravující regionální investiční podporu a podporu zaměstnanosti, ze kterého zákon vychází. Oproti většině programů na podporu podnikání se investiční pobídky nezaměřují primárně na malé a střední podniky. Díky novele zákona, která nabyla účinnosti 12. 7. 2012, mohou, kromě investorů zavádějících výrobu nebo rozšiřujících produkci ve zpracovatelském průmyslu, nově čerpat podporu i technologická centra a centra strategických služeb. Další novinkou je zavedení institutu strategické investiční akce.

Ten, kdo chce umístit investici na území ČR, může získat podporu ve formě investičních pobídek. Žadatelem může být jak česká, tak i zahraniční právnická nebo podnikající fyzická osoba. Příjemcem pobídky může však být pouze PO se sídlem na území ČR. Pokud je žadatel zároveň příjemcem investiční pobídky, předloží agentuře CzechInvest kompletně zpracovaný záměr se všemi náležitostmi. CzechInvest následně vypracuje posudek a předá ho MPO, ministerstvo pak posoudí ve spolupráci s dalšími resorty investiční záměr investora a vypracuje Rozhodnutí o příslibu investičních pobídek. Mezi podporované oblasti patří:

- Průmysl – zavedení nebo rozšíření výroby ve zpracovatelském průmyslu;
- Technologická centra – vybudování nebo rozšíření vědeckých nebo výzkumných center;
- Centra strategických služeb – zahájení nebo rozšíření center sdílených služeb; center pro tvorbu softwaru, high-tech opravárenských center.

Obecně platí, že zákon stanovuje pro každou aktivitu podmínky, které je třeba splnit do tří let od vydání rozhodnutí o příslibu investičních pobídek. Dále také pro všechny typy platí, že investor nezačne uskutečňovat svůj záměr do doby, než je projekt registrován CzechInvestem, a příjemce zachová podpořený majetek a pracovní místa po celou dobu čerpání podpory, nejméně však po dobu 5 let.

---

¹⁰⁸ Obecné nařízení o blokových výjimkách, č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008; *Úřední věstník Evropské unie* L 214; 9. 8. 2008.

Dalším nově podporovaným typem jsou centra strategických služeb, tzn. centra sdílených služeb se zaměřením na převzetí řízení, provozu a administrace vnitřních činností, jako jsou účetnictví, finance, administrace v oblasti lidských zdrojů, marketing nebo řízení informačních systémů, dále pak pro high-tech opravárenská centra a centra pro tvorbu software. Hlediskem je zde pouze tvorba nových pracovních míst, u center pro tvorbu softwaru jich musí být 40, u ostatních center 100.

Investiční pobídky jsou poskytovány následujícími formami:

- Sleva na dani z příjmů právnických osob;
- Převod území za zvýhodněnou cenu;
- Hmotná podpora na vytvořené pracovní místo;
- Hmotná podpora na školení a rekvalifikace zaměstnanců;
- Hmotná podpora na pořízení majetku (v případě strategické investiční akce).

Slevu na dani z příjmů PO je možné nově uplatňovat podle § 35a a §35b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, až po dobu 10 let. Prvním rokem, kdy je možno slevu uplatnit, je zdaňovací období, ve kterém jsou splněny všechny zákonné podmínky. Prodloužení období pro čerpání daňových úlev z pěti na deset let je pravděpodobně nejdůležitější změnou v rámci novelizace. Umožní to přilákat investory s drahými moderními technologiemi, u kterých je totiž zpravidla delší návratnost vložené investice, což znamená i pozdější čerpání slevy na dani.¹¹¹

Sleva na dani nesmí v jednotlivých zdaňovacích obdobích překročit míru veřejné podpory vztáženou k dosud skutečně vynaloženým způsobilým nákladům a současně nemůže v celkovém souhrnu překročit maximální výši veřejné podpory stanovenou rozhodnutím podle zákona upravujícího investiční pobídky. Od výše stropu podpory se odečítají poskytnuté hmotné podpory na vytváření nových pracovních míst, případně rozdíl tržní a kupní ceny pozemku a hmotné podpory na pořízení majetku (k výši veřejné podpory viz dále).

---

¹¹¹ Senát schválil změny v investičních pobídkách. ČTK [online]. 2012 [cit. 2013-03-2]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/senat-schvalil-zmeny-v-investicnich-pobidkach/786646>.

Převod území za zvýhodněnou cenu se za investiční pobídku považuje v případě, že je pozemek, vlastněný státem nebo obcemi, poskytnut za kupní cenu, která je menší než skutečná tržní hodnota daného území.

Hmotná podpora na vytvořené pracovní místo a hmotná podpora na školení a rekvalifikace zaměstnanců jsou dostupné pouze v okresech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 50 % vyšší, než je průměrná míra nezaměstnanosti v ČR. Hmotná podpora na jedno vytvořené pracovní místo činí 50 000 Kč. Hmotná podpora na školení a rekvalifikace je poskytována ve výši 25 % / 35 % / 45 % podle toho, zda se jedná o velký / střední / malý podnik z celkových výdajů na školení a rekvalifikace¹¹².

Hmotná podpora na pořízení majetku se poskytuje pouze v případě strategické investiční akce ve výrobě nebo v technologickém centru, a to až do výše 5 % z uznatelných nákladů¹¹³ (max. 1,5 mld. Kč u výrobního projektu a max. 0,5 mld. Kč u projektu technologického centra) a až 7 % z uznatelných nákladů, pokud dojde současně k zavedení či rozšíření výroby a k zavedení či rozšíření technologického centra. Podpora je poskytována do výše stropu veřejné podpory a před poskytnutím musí být schválena vládou ČR.

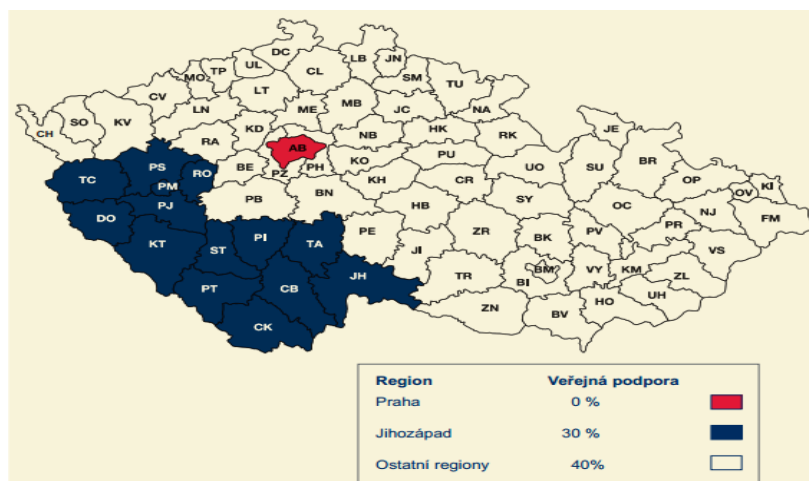
Za veřejnou podporu se v kontextu zákona považuje daňová pobídka, hmotná podpora na nová pracovní místa, hmotná podpora na pořízení majetku a v případě převodu pozemku za zvýhodněnou cenu je veřejnou podporou rozdíl mezi kupní cenou a tržní cenou pozemku. Hmotná podpora na školení a rekvalifikace se do maximální výše veřejné podpory nezapočítává.

Maximální výši podpory je 40 % / 50 % / 60 % u velkých / středních / malých podniků (30 % / 40 % / 50 % v regionu Jihozápad) z celkových uznatelných nákladů. HL. město Praha je z možnosti získat investiční pobídku vyloučeno úplně.

---

¹¹² Investiční pobídky, *Czechinvest*, 2013, [online]. [cit. 2013-03-1]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/brozura-k-novele-zakona-3297-cz.pdf>.

¹¹³ Podle § 6a zákona č.72/2000 Sb., o investičních pobídkách, za uznatelné náklady, ze kterých se spočítá maximální výše veřejné podpory, slouží buď dlouhodobý majetek (strojní zařízení, hodnota pozemků, staveb nebo dlouhodobého nehmotného majetku koupeného za tržní cenu), kdy hodnota strojů tvoří minimálně polovinu hodnoty pořízeného majetku nebo 2leté hrubé mzdy (hodnota mzdových nákladů vynaložených na nová pracovní místa v průběhu 24 měsíců bezprostředně následujících po měsíci, ve kterém bylo místo obsazeno) na nově vytvořených pracovních místech. Investor si vybere jednu možnost; v případě investice ve zpracovatelském průmyslu je uznatelným nákladem pouze dlouhodobý majetek.

Zdroj: Investiční pobídky, CzechInvest, 2013.

Lze shrnout, že právní úprava podpory podnikání je silně spjata s evropskou legislativou a rovněž největší objem prostředků pochází z EU, konkrétně pak z OPPI. Národní programy na podporu podnikání mají jen doplňkovou funkci. Česká právní úprava podpory podnikání vychází z limitů nastavených evropskými předpisy a v zásadě je podle mého názoru nastavena správně. Za dobrý příklad považuji zejména novelizace investičního zákona a snahu o nalákání technicky náročnějších typů podnikání. Největší nedostatky spatřuji ve stavu a v kultivaci podnikatelského prostředí, ve kterém jsou daňové předpisy měněny příliš často nebo na poslední chvíli a správní náročnost podnikání vykazuje stále značné vady.

Domnívám se, že systém čerpání prostředků ze strukturálních fondů je příliš složitý, převážně z důvodu značné administrativní náročnosti a velkého počtu různých OP. Z navrhovaných opatření na další období již ostatně vyplývá určitá tendence k redukci počtu OP. 15 % hranice v OPPI, jako spoluúčast členských států při čerpání prostředků z EU, by mohla být i vyšší, protože obecně dochází k velkému zneužívání evropských peněz a členské státy by si větší objem vlastních prostředků určitě lépe hlídaly. Do úvahy by také mohla připadat možnost přesouvat nevyčerpané finance do následujícího období. Státy by pak nebyly motivovány k nesmyslně rychlému utrácení na zbytečné projekty, způsobené strachem z propadnutí nevyužitých peněz.

Příkladem, kam by měla směřovat podpora podnikání, je v současnosti připravovaný SEED fond. Spojení podnikatelských zkušeností a know-how s veřejnými prostředky je zřejmě nejefektivnější způsob využívání veřejných zdrojů. Navíc cílí na skupinu podniků, které nejvíce potřebují veřejnou podporu, tedy začínající projekty s omezeným přístupem k financím.

4 Právní úprava státní podpory exportu

V této části se diplomová práce zaměří na právní úpravu v exportní oblasti. Podpora exportu je financována ze státního rozpočtu, proto je potřeba vytvořit určitá pravidla tak, aby podniky z vyspělých zemí nebyly příliš zvýhodněny oproti ostatním. Východiska a limity státní podpory v České republice jsou nastaveny mezinárodní úpravou, a to na globální i evropské úrovni. EU jako celek přistoupila k nejvýznamnějšímu mezinárodnímu dokumentu v oblasti podpory exportu (Konsensus OECD), a i přes původně deklarovaný záměr harmonizace režimů podpor poskytovaných členskými státy vývozu do třetích zemí zůstává exportní politika do velké míry v rukou členských zemí. Smlouva z Nice (2001), pozměňující Smlouvu o Evropské unii, obsahovala ustanovení (článek 132: „...budou režimy podpor poskytovaných členskými státy vývozu do třetích zemí postupně harmonizovány v takovém rozsahu, aby hospodářská soutěž mezi podniky Společenství nebyla narušena“¹¹⁴), na jehož základě měla být tato agenda postupně slučována, ale Lisabonská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 2009, zmíněný článek zrušila.

Podporu vývozních aktivit lze rozdělit na přímou a nepřímou. Mezi nepřímé nástroje patří zejména informační a poradenské služby, marketingová a propagační činnost státních institucí či technická a jiná pomoc. Cílem je poskytnout znalosti novým i stávajícím exportérům o možnostech k exportu, vytvářet vhodné podmínky pro české firmy a propagovat ČR, její dobré jméno a značky všemi dostupnými prostředky. Mezi přímé formy podpory patří různé instrumenty financování a pojišťování exportu, především jde o úvěrové nástroje státní záruky a vývozní subvence.

Za účelem zlepšení pozice českých exportérů v oblasti financování a pojišťování vývozu byl přijat zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, který je nejdůležitějším právním předpisem státní podpory exportu. „Cílem státní podpory exportu ve finanční oblasti je vytvořit, respektive podpořit fungování finančních mechanismů, které posílí proexportní orientaci české ekonomiky tím, že českým

---

¹¹⁴ Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii, článek 132, *Úřední věstník EU C/86*, 2006.

exportérům vytvoří v této oblasti podmínky, které má k dispozici konkurence v zemích s tržní ekonomikou.¹¹⁵

4.1 Mezinárodní a evropská úprava podpory exportu

Státní exportní politika je limitována mantinely nastavenými mezinárodní úpravou. Česká republika se jako člen WTO musí řídit Dohodou o subvencích a vyrovnávacích opatřeních¹¹⁶ (dále jen Dohoda), která byla ujednána v roce 1994 jako součást Uruguayského kola mnohostranných obchodních jednání, kterým byl založen nový systém WTO. Definuje, co je subvence (poskytnutí finančních příspěvků státem v zemi původu nebo vývozu), a zavádí termín *specifická subvence* (subvence pro některý podnik, výrobní odvětví, skupinu podniků nebo výrobních odvětví, případně subvence omezená na určité podniky ve vymezené územní oblasti), která je dále rozdělena na subvence zakázané, napadnutelné a nenapadnutelné. Členské země WTO obecně nesmějí poskytovat specifické subvence a dále jsou zakázány také různé druhy pojištění vývozu, exportní úvěrové záruky, programy eliminace kurzových rizik, exportní úvěry přímo poskytované vládami nebo jimi kontrolovanými institucemi za zvýhodněných podmínek¹¹⁷. Za těchto okolností se zdá být činnost institucí typu EGAP a ČEB zakázaná. Platí ovšem také zásady nastavené podle Ujednání OECD o pravidlech pro oficiálně podporované exportní úvěry (dále jen Konsensus OECD, podrobněji viz dále), podle kterých se exportní a úvěrová praxe považují za slučitelné s Dohodou za předpokladu dodržení pravidel Konsensu¹¹⁸.

Evropská unie, jako ustavující signatář, začlenila Konsensus do evropského práva rozhodnutím Rady 4. 4. 1987. EU dále také promítla pravidla obsažená v Dohodě WTO v nařízení ES č. 2026/1997 ze dne 6. 9. 1997 o ochraně před dovozem subvencovaných výrobků ze zemí, které nejsou členy EU. Navazujícím předpisem je Nařízení Rady ES č. 597/2009 ze dne 11. 6. 2009, týkající se protisubvenčního řízení,

---

¹¹⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁶ Sdělení MZV č. 191/1995 Sb., o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace.

¹¹⁷ Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních, *Úřední věstník EU*. L 336. s. 264. Příloha I Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:11:21:21994A1223\(14\):CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:11:21:21994A1223(14):CS:PDF).

¹¹⁸ PŮLPAN, Karel. *Export 2000*. Praha: Public History, 2000. s. 19.

podle kterého může Evropská Komise na základě podnětů prošetřovat, zda byla porušena ustanovení Dohody. Výsledkem může být až přijetí opatření v podobě vyrovnávacích cel. Dalším zásadním předpisem na úrovni EU je Směrnice Rady č. 98/29/ES ze dne 7. 5. 1998 o harmonizaci hlavních opatření, týkajících se pojištění exportních úvěrů pro transakce se střednědobým a dlouhodobým krytím, která též je harmonizována s Konsensem OECD. Uvádí do souladu podmínky poskytování pojišťování vývozu s dobou splatnosti delší než dva roky.

Konsensus OECD

Důvodem pro přijetí Konsensu¹¹⁹ byla nutnost upravit a sjednotit pravidla poskytování podpory exportu tak, aby nedocházelo k nežádoucí deformaci soutěžního prostředí na mezinárodním trhu, a snaha o povzbuzení konkurence mezi různými vývozci na základě kvality a ceny vyváženého zboží a služeb, místo na základě nejpříznivějších podporovaných podmínek¹²⁰. Cílem bylo nastavit určitý rámec pro podporu exportních úvěrů se splatností delší než dva roky. V roce 1987 tak byla v rámci Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj¹²¹ (dále jen OECD) přijata Ujednání o oficiálně podporovaných vývozních úvěrech (Konsensus OECD).

Vymezuje limity, podle kterých mohou úvěrové agentury nabízet své služby. Jde zejména o stanovení úrokové a pojistné sazby, maximální lhůty splatnosti úvěrů, velikost a délka splatnosti splátek úvěrů. Jedním ze základních principů zakotvených v Konsensu, kterými se musí řídit pojišťovny poskytující pojištění vývozních úvěrových rizik se státní podporou, je princip samofinancování své činnosti, myšleno a měřeno v dlouhodobém horizontu. Stát by neměl dlouhodobě dotovat provoz pojišťovny, neboť v takovém případě by se jednalo o nedovolenou podporu¹²². Česká republika přistoupila

---

¹¹⁹ Arrangement on officially supported export credits. In: *TAD/PG*. 2013. Dostupné z: [http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=tad/pg\(2013\)1](http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=tad/pg(2013)1).

¹²⁰ BŮHM, Arnošt, JANATA, Jiří: *Pojištění úvěrových rizik v mezinárodním obchodě*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2004, s. 56.

¹²¹ OECD – je mezivládní organizace 34 ekonomicky nejrozvinutějších států na světě, které přijaly principy demokracie a tržní ekonomiky. Koordinuje ekonomickou a sociálně-politickou spolupráci členských zemí, zprostředkovává nové investice, prosazuje liberalizaci mezinárodního obchodu. Cílem OECD je napomáhat k dalšímu ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. Zdroj: <http://www.oecd.org/about/>

¹²² Státní podpora exportu. *EGAP* [online]. 2012 [cit. 2013-03-1]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/informace/statni-podpora-exportu/index.php>.

ke Konsensu v roce 2001, a protože došlo k transformaci Konsensu do evropského práva, je tento dokument závazný pro všechny členské státy EU, což ovšem neplatí pro ostatní signatáře, pro něž jde pouze o soft law.

Základním předpokladem pro poskytování podpory v úvěrové oblasti je, že subjekt sám poskytne alespoň 15 % z hodnoty obchodovatelného zboží a služeb před nebo nejdéle při poskytnutí úvěru a maximální hodnota státní podpory může dosahovat 85 % z hodnoty kontraktu. Na základě Konsensu jsou všechny země rozděleny do 7 skupin podle stupně teritoriální rizikovosti. Do sedmé skupiny patří nejrizikovější země a škála pokračuje směrem k 1. kategorii, ve které by měla být rizikovost nejmenší. Zvláštní skupinu pak představuje tzv. nultá kategorie, v níž se vůbec neuvažuje o možnosti nějakého rizika, a proto by pojištění komerčních rizik mělo probíhat bez státní podpory. Aktuálně patří do 0. kategorie 31 zemí, včetně České republiky¹²³. Země jsou dále rozděleny na 2 kategorie podle příjmů na obyvatele. Pro první skupinu států s vysokými příjmy platí maximální doba splatnosti úvěru 5 let a pro chudší země je nastavena až 15letá lhůta. První splátka by měla být uhrazena do šesti měsíců od poskytnutí financí a následně by měl být úvěr splácen rovnoměrně nejpozději jednou za šest měsíců. Účastníci dohody nesmí dále v oblasti financování a pojišťování exportu používat nižší pojistnou sazbu, než je minimální pojistná sazba, stanovovaná podle rizikovosti zemí a dalších faktorů, a musí dodržovat minimální úrokovou sazbu, určenou výnosností střednědobých státních dluhopisů (viz dále).

4.2 Koncepce ČR na podporu exportu

Pro široce vymezenou oblast, jako je podpora exportu, je opět vhodné vypracovat koncepční materiál, který definuje základní východiska, záměry a cíle na delší časové období, aby nedocházelo k náhlým zvrátům a změnám, způsobených často jepičím životem exekutivních orgánů. Exportní strategie 2012–2020 (dále jen Strategie), vypracovaná v gesci MPO, shrnuje celkovou vizi proexportních aktivit státu, jejich cíle

---

123 Klasifikace každé země probíhá zpravidla jednou ročně, nedojde-li k mimořádnému vývoji. Na posledním zasedání zemí účastníku Konsensu OECD, které se konalo ve dnech 23. a 24. ledna 2013 v Paříži, bylo celkem hodnoceno 42 zemí, z toho u tří byla dosavadní kategorie změněna. O jednu kategorii si polepšily Spojené arabské emiráty (ze 3. na 2.), o jednu se zhoršilo postavení Kataru (ze 2. na 3.) a Tuniska (ze 3. na 4.). Poprvé byla hodnocena palestinská území – Západní břeh Jordánu a pásmo Gazy – byla zařazena do kategorie 7. Zdroj: Klasifikace zemí. EGAP [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/informace/klasifikace-zemi/index.php>.

a rovněž opatření, jejichž prostřednictvím má dojít k naplnění těchto záměrů. Hlavní deklarovanou vizí má být, v souladu se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012–2020, postavení ČR ve 20 nejvíce konkurenceschopných zemí světa do roku 2020. Strategie se snaží poskytnout ucelený přehled o dosavadní podpoře exportu a v návaznosti nabídnout řešení do budoucna. Obsahově je rozdělena na tři základní pilíře:

- Zpravodajství pro export;
- Rozvoj exportu;
- Rozvoj obchodních příležitostí.

Vychází ze současné ekonomické reality a definuje následující faktory důležité pro exportní oblast¹²⁴:

- Stávající vysoká orientace českých exportních odvětví na trhy EU (až 83 % vývozu) a zároveň rostoucí míra odvětvové specializace a nízký objem exportu služeb s vysokou přidanou hodnotou¹²⁵ je potenciální hrozbou pro českou ekonomiku. Proexportní nástroje musejí aktivně působit k tomu, aby čeští vývozcí pronikali na trhy mimo krizí zmítanou EU a rovněž aby se zvyšoval podíl exportů založených na vyšší přidané hodnotě. ČR má řadu předností, které by mohly českým vývozcům pomoci například při efektivním využívání zvyšujícího se obratu mezi státy globálního Jihu.
- Vzhledem k postupující globalizaci a rostoucímu funkčnímu propojení mezinárodního obchodu je nutné systematicky sledovat trendy a zlomy určující vývoj směru poptávky na světových trzích. Proexportní opatření musejí být dostatečně flexibilní, aby byla schopna v pravou chvíli napomoci exportérům využít příležitosti plynoucí z vývoje trhů.

---

¹²⁴ Exportní strategie České republiky pro období 2012–2020, MPO, 2011, [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/files/archiv/dokumenty/mpo_exportni_strategie_2012_2020.pdf.

¹²⁵ V ČR převládá zpracování primárních surovin na meziprodukty, výroba jednoduchých součástek a polotovarů a montáže finálních výrobků. Cílem je posun k výrobkům s vyšší přidanou hodnotou zejména v oblastech výzkumu a vývoje, designu, výroba složitějších součástek a výroba a design složitějších součástek na míru. Zdroj: Exportní strategie České republiky pro období 2012–2020

- ČR doposud málo využívala možností, které českým exportérům nabízejí projekty realizované evropskými a mezinárodními institucemi. Zejména v časech krize a kontrakce bankovního sektoru, které v současné době hrozí v EU, je třeba hledat kapitálové zdroje pro proexportní projekty mimo ČR. Projekty nadnárodního typu v institucích, na jejichž činnost ČR jako jejich člen přispívá, jsou pro tento účel velmi vhodné.
- V době škrťů ve veřejných rozpočtech je nutné, aby se státem financované instituce aktivní v rozvoji exportu soustředily na činnosti, které jsou pro export nezbytné a které neposkytuje trh. Státní instituce by v podpoře exportu neměly suplovat soukromý sektor ani sloužit jako levný zdroj prostředků pro financování činnosti exportérů a jejich organizací. Důležité je i zjednodušení institucionálního uspořádání a řízení podpory exportu stejně jako maximální využití synergií plynoucích z koordinované realizace různých politik, které přímo i nepřímo ovlivňují exportní výkonnost českých společností. Hlavní úlohu ve využívání synergií a koordinaci politik budou mít Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo zahraničních věcí a jejich podřízené organizace.

4.2.1 Zpravodajství pro export

Cílem prvního pilíře Koncepce je zlepšení přístupu k informacím především pomocí informačních zdrojů, databází a příslušných analytických nástrojů pro rozvoj exportu a internacionalizace. Zprostředkování informací o příležitostech k exportu má vést k větší diverzifikaci exportu mimo trhy EU a k posunu v hodnotových produkčních řetězcích směrem k výrobkům s vyšší přidanou hodnotou. K větší diverzifikaci má vést také definování prioritních trhů mimo EU, které mají velký potenciál pro české vývozce a které mají doplnit portfolio exportérů za účelem snížení závislosti na evropském trhu¹²⁶.

V současnosti v oblasti zjednodušení přístupu pro export funguje celá řada informačních kanálů. Vývozci mohou čerpat z portálů Businessinfo.cz, Export.cz, webových stránek MPO, MZV či ze statistických údajů ČSÚ. Pravidelně jsou tištěny publikace s informacemi pro export jako *Export v kostce* nebo *CzechTrade Review*.

---

¹²⁶ V Exportní strategii 2012–2020 bylo definováno 12 prioritních zemí: Brazílie, ČLR, Indie, Irák, Kazachstán, Mexiko, Ruská federace, Srbsko, Turecko, Ukrajina, USA, Vietnam.

Kontaktní místa pro dotazy nabízejí výše zmíněné webové stránky, zastupitelské úřady ČR v zahraničí, MZV, Zelená linka pro export¹²⁷, regionální exportní místa Hospodářské komory a CzechTrade¹²⁸, jednotná kontaktní místa pro export v rámci EU či síť Enterprise Europe Network. Důležité jsou i přehledy zahraničních partnerů českých společností, databáze tuzemských exportérů či seznamy odkazů na informace o zahraničních výběrových řízeních a o výstavách a veletrzích. Tyto služby převážně poskytují organizace CzechTrade a CzechInvest, doplněné webovými portály BusinessInfo a MPO. V současnosti se také pracuje na spuštění služeb v oblasti identifikace potenciálů trhů, analýzy trendů a foresightu také v rámci CzechTrade a CzechInvest.

Záměrem Koncepce pro budoucí období je vytvoření Centra sdílených služeb a zpravodajství pro export (tzv. back-office) a informačního One-Stop-Shopu (minimálně ve fázi prvního kontaktu by mělo být lhostejné, na kterou instituci se exportér obrátí – u všech by měl dostat rovnocennou radu a servis) s cílem maximálně usnadnit exportérům přístup k informacím. Úmyslem není rušit stávající kanály a zdroje informací, ale integrovat je do jednoho portálu formou rozcestníku, který bude na jedné straně fungovat jako datové centrum, shromažďující informace o exportních poptávkách, a na druhé straně jako centrum pro operativní řízení proexportních činností a k poskytování informací pro strategický rozvoj podpory exportu. Projekty jsou zaměřeny především na synergie – tj. maximální využívání již existujících zdrojů informací a jejich sestavení tak, aby mohly být co možná nejkomfortněji a nejefektivněji využívány exportéry¹²⁹.

4.2.2 Rozvoj exportu

Druhý pilíř je zaměřen na rozvoj exportu obecně a na služby, které k němu mají přispět. Mezi ně patří vzdělávání, exportní poradenství a obecně formování exportní

---

¹²⁷ Zelená linka pro export poskytuje bezplatně informace důležité pro vývozce a je jedním z výsledků exportní strategie pro období 2006–2010.

¹²⁸ CzechTrade je agenturou na podporu exportu podřízenou Ministerstvu průmyslu a obchodu. Cílem agentury je usnadnit firmám rozhodování o výběru vhodných teritorií, zkrátit dobu vstupu na daný trh a podpořit aktivity směřující k dalšímu rozvoji firmy v zahraničí. Zdroj: <http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/>.

¹²⁹ Exportní strategie České republiky pro období 2012–2020, MPO, 2011, [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/files/archiv/dokumenty/mpo_exportni_strategie_2012_2020.pdf.

politiky a exportního ekosystému, jenž českým společnostem připraví v ČR takové prostředí, které jim napomůže být konkurenceschopnými a uspět na zahraničních trzích. Cílem je zvýšení objemu a diverzifikace exportu, posun k výrobkům s vyšší přidanou hodnotou a maximální využití pozitivních synergií plynoucích z efektivní koordinace proexportních činností a spolupráce všech zainteresovaných subjektů.

V současné době plní služby v oblasti exportu především agentury CzechTrade a ChechInvest, v okruhu vzdělávání také celá řada institucí ze soukromého i veřejného sektoru jako např. MPO ve spolupráci s Hospodářskou komorou, semináře a kulaté stoly k exportu v rámci dotčených ministerstev nebo také setkání ve spolupráci s mezinárodní obchodní komorou. V oblasti právních aspektů, požadavků vstupu na trh a technických norem funguje např. ProCop (v gesci MPO), který poskytuje informace o požadavcích na výrobky v rámci EU, CzechTrade, základní informace podává také portál Businessinfo.cz a dále funguje řada projektů při EU s cílem informovat o standardech při vstupu na cizí trhy (např. China SME center). V oblasti exportního financování, kterou lze považovat za základ státní podpory financování, fungují dvě státem vlastněné instituce (ČEB a EGAP), několik komerčních bank a čtyři specializované komerční pojišťovny. Informace o dalších možnostech financování nabízejí další tři veřejné instituce přímo činné v proexportních aktivitách (CzechTrade, ChechInvest, MPO).

Cílem do budoucna je, aby každá proexportní instituce byla schopna exportérovi poradit nejefektivnější a nejekonomičtější způsob, jak získat to, co od proexportních institucí potřebuje (tzv. One-Stop-Shop). Tento systém již do značné míry funguje v podání zejména CzechTradu, ChechInvestu, MPO a MZV, ale zlepšení má nastat především tvorbou programů (tzv. balíčků), zaměřených specificky na určitou kategorii exportérů tak, aby se služby zkoordinovaly. Posílena má být také spolupráce se soukromým sektorem, aby veřejné instituce byly spíše koordinátorem a garantem kvality.

V oblasti exportního financování a pojišťování má dojít k zásadním změnám. Obecně lze konstatovat, že je potřeba stabilizovat pozici ČEB ve vztahu ke komerčním pojišťovnám a k EGAP. Ekonomická krize, která započala v roce 2008, poukázala na silný proticyklický charakter institucí v oblasti exportního financování a pojišťování a z toho důvodu by mělo dojít k zavedení automatických mechanismů doplňování

kapitálu za účelem větší flexibility a lepších možností reagovat na případnou krizi. Prostřednictvím novely zákona č.58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, dojde k vytvoření nového mechanismu dorovnávání úrokových sazeb (tzv. Interest Make-Up či IMU systém). V zemích EU jde o běžný nástroj, který má doplnit portfolio služeb ČEB a EGAP. Jedná se o zpřístupnění exportního financování pro soukromé banky, které budou moci stejně jako ČEB poskytovat exportní úvěry založené na principu obousměrného dorovnávání pevných úroků stanovených na bázi tzv. Commercial Interest Reference Rates (CIRR). Sazba CIRR je minimální pevná úroková sazba, za kterou může banka poskytnout úvěr na podporu vývozu, aniž je úvěr pokládán podle mezinárodních norem (Konsensus OECD) za zakázanou státní podporu exportu. Sazby CIRR se odvozují od výnosů státních dluhopisů na trhu v dané měně. K tomuto základu se připočítává marže 1 %. Sazby CIRR jsou vyhlášovány OECD každý měsíc. Komerční banky tak nebudou muset žádat finance od ČEB (komerční banky mohou již dnes poskytovat klientům zvýhodněné exportní úvěry, a to přes refinanční služby od ČEB; poskytnutý úvěr se zvýhodněnou sazbou jim tedy Česká exportní banka vlastně přefinancuje), nýbrž budou moci financovat úvěry z vlastních zdrojů s tím, že rozdíl mezi jejich úrokovými náklady a úrokem na podkladě CIRR bude vypořádáván se státní pokladnou.¹³⁰

Hlavní výhodou systému dorovnávání úrokových rozdílů při poskytování exportních úvěrů za fixní sazby je fakt, že banka může klientovi poskytnout výhodnou sazbu fixovanou na celou dobu úvěru. Sazby fixované na delší období, které se pohybují od pěti do patnácti let, totiž bývají obvykle drahé, neboť finanční domy musejí zohlednit, že cena peněz na mezibankovním trhu v horizontu několika let vyletí vzhůru. Banka zařazená v systému IMU se ale zdražení zdrojů bát nemusí, protože by jí vyšší cenu vykompenzoval stát. A dlužník má zase jistotu fixované sazby – tedy kolik bude platit po celou dobu trvání úvěru.¹³¹ V současné době (březen 2013) se návrhem zabývá Poslanecká sněmovna ČR a prochází legislativním procesem.¹³²

---

¹³⁰ BŘICHÁČKOVÁ, Věra. *Podnikatelé mohou využít rozšíření státní podpory financování exportu*. [online]. 2009 [cit. 2013-03-3]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-36829980-podnikatele-mohou-vyuzit-rozsireni-statni-podpory-financovani-exportu>.

¹³¹ PELANTOVÁ, Petra. *Bankám ani korunu*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-3]. Dostupné z: <http://euro.e15.cz/bankam-ani-korunu-827828>.

¹³² Usnesení 392 rozpočtového výboru PS ČR ze dne 27. 2. 2013, Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=146694.

Státní podpora tak bude spočívat v tom, že stát z komerčních bank sejme tržní úroková rizika, přičemž na druhé straně jim bude limitovat maximální výši odměn. Od zavedení zmíněného systému se očekává zlepšení obslužnosti financování českého exportu a zvýšení zájmu komerčních bank. Zlepšení dostupnosti exportního financování má být dosaženo zároveň jasným vymezením role ČEB a EGAP, jež mají doplňovat komerční banky a pojišťovny pouze tam, kde nebudou komerční instituce schopny českým exportérům poskytovat financování.¹³³

4.2.3 Rozvoj obchodních příležitostí

Třetí a poslední pilíř se zaměřuje na oblast rozvoje obchodních příležitostí. Jedná se o networking (tvoření sítě kontaktů), zprostředkování přímého kontaktu mezi exportéry a jejich zahraničními partnery, PR České republiky a českých značek a také opatření zaměřená na české i zahraniční investory. Tyto aktivity jsou doplňovány obchodní politikou s cílem odstraňování překážek volného obchodu. Záměrem je aktivní tvorba kontaktů a dobré jméno ČR na světových trzích. Na první pohled se může zdát tato oblast jako druhořadá, opak je však pravdou, a jak vyplývá z nedávného průzkumu, osobní kontakty jsou hlavním klíčem k úspěšné expanzi do zahraničí. „Rozhodujícím faktorem, jestli firma vstup na zahraniční trh úspěšně zvládla, není ani tak lepší přístup k financím nebo jedinečný nápad, ale hlavně to, jakou měla firma v zahraničí síť osobních vazeb a vztahů. Jinak řečeno, na zahraniční trhy se úspěšně dostaly ty firmy, které tam někoho znaly a tento kontakt dokázaly využít ke svému prospěchu.“¹³⁴

V rámci networkingu je nutné zmínit především zahraniční obchodní mise, inomingové mise (spočívají v realizaci obchodních schůzek mezi členy obchodní mise a zástupci českých firem), účast na veletrzích a další aktivity umožňující setkávání dodavatelů a odběratelů. Tuto oblast má na starosti především MPO, často ve spolupráci s HK či jinými institucemi. MZV zajišťuje mise do zahraničí, které zároveň podnikají

---

¹³³ Exportní strategie České republiky pro období 2012–2020, MPO, 2011, s. 31. [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z:

http://www.businessinfo.cz/files/archiv/dokumenty/mpo_exportni_strategie_2012_2020.pdf.

¹³⁴ HANZELKOVÁ, Alena. Peníze nejsou vším. Finský výzkum ukazuje, že při expanzi do zahraničí jsou lepší osobní vazby. *ProByznys.info* [online]. 2013 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/rozvoj-firmy-export/c1-59360670-penize-nejsou-vsime-finsky-vyzkum-ukazuje-ze-pri-expanzi-do-zahranici-jsou-lepsi-osobni-vazby>.

i poslanecké a senátní výbory, a zprostředkovává setkávání mezi podnikateli prostřednictvím zahraničních zastoupení, Českých center¹³⁵ a projektů ekonomické diplomacie.

Ekonomickou a obchodní diplomacii, lobbying, budování a udržování sítě příznivců ČR v zahraničí, image a značku ČR zajišťuje opět převážně MPO a MZV prostřednictvím pořádání veletrhů a diplomatické činnosti, přistupují ovšem i další úřady či instituce, např. MMR prostřednictvím Czechtourismu, MŠMT vzdělávacími, studentskými a vědeckými výměnami, CzechTrade, CzechInvest a další.

Problémem sítě zahraničního zastoupení ČR v oblasti ekonomické diplomacie a zahraničního obchodu, která tvoří klíčovou páteřní infrastrukturu pro podporu exportu a rozvoj internacionalizace českých podniků, je její složitost a teritoriální nevyváženost. Často se stává, že v jedné evropské zemi se nachází několik různých kanceláří českých veřejných institucí (CzechTrade, zastupitelský úřad, CzechTourism, České centrum, CzechInvest), naopak v Africe, Asii či Latinské Americe je česká zahraniční síť pro potřeby efektivní podpory exportu nedostatečná. Koncepce proto navrhuje s ohledem na očekávaný vývoj hospodářských center přepracovat a optimalizovat síť zahraničních kanceláří. Ve vybraných teritoriích (bez přítomnosti institucí ČR) lze na vylepšení infrastruktury české zahraniční sítě spolupracovat s Enterprise Europe Network, EU SME Centre nebo případně se zastupitelskými úřady a agenturami na podporu obchodu a investic jiných států (například v rámci Visegrádské skupiny). Návrh předpokládá především restrukturalizaci stávající sítě zahraničního zastoupení. Jedním z navrhovaných kroků je například návrh na redukci duplicitních zastoupení ČR v zemích EU a jejich přesunutí do zemí s vyšším potenciálem pro budoucí odbytiště českého exportu (Latinská Amerika, Asie a Afrika)¹³⁶. Prvním náznakem změn je připravované sloučení agentur CzechTrade a CzechInvest. „Státní agentury CzechTrade a CzechInvest se na konci roku sloučí. Současně s tím vzroste i počet jejich

---

¹³⁵ Česká centra prosazují českou kulturní scénu na mezinárodním poli a aktivně podporují vnímání ČR ve světě jako moderní a kreativní země s bohatou kulturní tradicí. Jsou příspěvkovou organizací MZV ČR zřízenou pro propagaci České republiky v zahraničí. Jejich síť představuje 21 Českých center v zahraničí na 3 kontinentech. Zdroj: www.czechcenters.cz.

¹³⁶ Exportní strategie České republiky pro období 2012–2020, MPO, 2011, s. 40. [online]. [cit. 2013-03-2]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/files/archiv/dokumenty/mpo_exportni_strategie_2012_2020.pdf.

zahraničních zastoupení, která spadají pod ministerstvo průmyslu a obchodu. Bude jich celkem sedmdesát, zatímco v polovině roku 2012 jich bylo jen 38.¹³⁷

4.3 Právní úprava podpory exportu v ČR

Nejdůležitějším právním předpisem v oblasti podpory exportu na úrovni ČR je zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu (dále jen Zákon). Na jeho základě fungují dvě nejdůležitější instituce v oblasti podpory exportu: Česká exportní banka, a.s. (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP). V souladu s právem EU a závazky vyplývajícími z členství České republiky ve WTO (zejména Konsensus OECD a Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních WTO) upravuje státní podporu vývozu poskytovanou formou pojištění vývozních úvěrových rizik, podpořeného financování a dorovnávání úrokových rozdílů. Při pojišťování vývozních úvěrových rizik a při podpořeném financování se posuzuje hledisko rizika návratnosti vývozního úvěru s ohledem na platební schopnost zahraniční osoby v postavení dlužníka a země, ze které má být úhrada pohledávky provedena nebo do níž má směřovat investice. Poskytování státní podpory podle tohoto zákona musí být v souladu s předpisy upravujícími veřejnou podporu.

Pojištěním vývozních úvěrových rizik zákon pověřuje EGAP (případně KUPEG, viz dále) a rozumí tím¹³⁸:

- Pojištění krátkodobých vývozních úvěrů proti nezaplacení v důsledku teritoriálních nebo kombinovaných teritoriálních a tržně nezajistitelných komerčních rizik;
- Pojištění dlouhodobých vývozních úvěrů a úvěrů na investice proti nezaplacení v důsledku teritoriálních nebo kombinovaných teritoriálních a tržně

---

¹³⁷ CzechTrade a CzechInvest čeká na konci roku sloučení. [online]. 2013 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/217652-czechtrade-a-czechinvest-ceka-na-konci-roku-sloucení/>.

¹³⁸ Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, § 1 odst. 2.

nezajistitelných komerčních rizik nebo nezaplacení v důsledku tržně nezajistitelných komerčních rizik;

- Pojištění investic v zahraničí proti teritoriálním rizikům, především proti riziku zamezení převodu výnosu z investice, vyvlastnění nebo politicky motivovaného násilného poškození;
- Pojištění proti ztrátám vývozců a investorů spojeným s přípravou a realizací obchodních činností;
- Pojištění úvěrů poskytnutých výrobcí nebo vývozci na financování výroby určené pro vývoz proti riziku nesplacení úvěru v důsledku neschopnosti výrobce nebo vývozce splnit podmínky smlouvy o vývozu;
- Pojištění bankovních záruk nebo jiných služeb poskytnutých bankou vývozce zahraniční osobě za vývozce proti riziku nesplnění smluvních závazků vývozce ze smlouvy o vývozu;
- Pojištění rizik kurzové ztráty české koruny vůči cizím měnám vzniklé v případě pojistného plnění v důsledku rozdílu kurzu platného při sjednání pojistné smlouvy a kurzu platného při výplatě pojistného plnění;
- Zajišťovací činnost vůči úvěrovým pojišťovnám ve vztahu k pojištění vývozu proti tržně nezajistitelným teritoriálním a tržně nezajistitelným komerčním rizikům;
- Pojištění a zajištění úvěrů malých a středních podnikatelů s trvalým pobytem nebo sídlem na území České republiky.

Podpořeným financováním zákon pověřuje ČEB a rozumí tím¹³⁹: Krátkodobé a dlouhodobé financování a poskytování vývozních úvěrů, úvěrů na financování výroby pro vývoz, úvěrů na investice a na projektové financování a krátkodobé a dlouhodobé poskytování finančních služeb souvisejících s vývozem za podmínek zákona formou:

- Refinančních úvěrů bance vývozce na financování vývozu, bance vývozce a bance výrobce na financování výroby pro vývoz, bance investora na financování investice, bance vývozce na projektové financování a přímých

---

¹³⁹ Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, §1 odst. 3.

úvěrů vývozci, zahraniční společnosti nebo zahraniční osobě na financování vývozu, vývozci a výrobci na financování výroby pro vývoz, investorovi na financování investice a vývozci na projektové financování;

- Finančních služeb souvisejících s vývozem, které zahrnují především
  - bankovní záruky;
  - otevírání akreditivů a platební styk a zúčtování;
  - zajišťovací operace;
  - financování místních nákladů v zemi sídla nebo trvalého pobytu dovozce.

Dorovnání úrokových rozdílů je sice již dnes legislativně upraveno, ale v praxi vůbec není využíváno, nefunguje hlavně kvůli vysoké administrativní náročnosti¹⁴⁰ a v blízké době je očekávána novelizace této úpravy: Dorovnávání rozdílu mezi úroky stanovenými pevnými úrokovými sazbami u vývozních úvěrů poskytovaných bankou vývozce v souladu s právem Evropských společenství a mezinárodními pravidly upravujícími státem podporované vývozní úvěry se splatností alespoň dva roky a náklady banky vývozce na obstarání zdrojů na tyto úvěry na finančních trzích na úrovni sazeb mezibankovního trhu navýšené o stanovenou odměnu pro banku vývozce. Úrokové rozdíly se dorovnávají převodem tohoto rozdílu bance vývozce ze státního rozpočtu nebo přebytku bankou vývozce do státního rozpočtu.¹⁴¹

4.3.1 Exportní garanční a pojišťovací společnost

Zákon pověřuje EGAP k pojišťování úvěrových rizik. Podmínkou k provozování této činnosti je, že jediným akcionářem exportní pojišťovny je stát, který svá akcionářská práva vykonává prostřednictvím 4 ministerstev (MF, MPO, MZV, Mze). Pokud zákon nestanoví jinak, vztahují se na exportní pojišťovnu ustanovení zvláštního zákona upravujícího pojišťovnictví¹⁴².

---

¹⁴⁰ Novela zákona umožní zvýhodněné úvěry pro tuzemské exportéry. [online]. 2012 [cit. 2013-03-5]. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-55185380-novela-zakona-umozni-zvyhodnene-uvery-pro-tuzemske-exportery>.

¹⁴¹ Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, §1 odst. 4.

¹⁴² Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Pojišťovna vznikla již v roce 1992 jako součást transformace, tehdy ještě československé ekonomiky, z plánovaného hospodářství na tržní. EGAP se stal významnou součástí finančního systému v ČR a současně se aktivně zapojil do činnosti Bernské unie (Mezinárodní unie úvěrových a investičních pojistitelů)¹⁴³. V roce 1998, po dvouletém období na pozici pozorovatele, se EGAP stal jako první instituce tohoto typu ze zemí střední a východní Evropy jejím řádným členem. 1. 5. 2004 se Česká republika stala členem Evropské unie a kromě nutné harmonizace s evropským právem se také změnilo postavení vůči Konsensu OECD. „Zatímco dříve byla ČR prostřednictvím EGAP samostatným členem, dnes je ve stejné pozici jako ostatní členské země EU, které jsou na jednání a rozhodování Konsensu reprezentovány Evropskou komisí. Společná stanoviska členských zemí EU pro jednání participantů Konsensu se vytvářejí na pravidelných koordinačních poradách v Bruselu.“¹⁴⁴

V roce 2005 došlo v důsledku zpřísněných pravidel EU požadujících transparentní oddělení pojištění se státní podporou od komerčních aktivit k založení Komerční úvěrové pojišťovny EGAP, a.s. (KÚP) jako dceřiné společnosti EGAP a k převedení komerčního pojištění krátkodobých pohledávek do její působnosti. Krátkodobé pojištění (do dvou let) úvěrových rizik totiž podle práva EU nesmí být předmětem státní podpory a vytvořením KÚP tak došlo k oddělení podporovaných a nepodporovaných činností v souladu s požadavky Evropské komise. V roce 2007 došlo k převodu většinového podílu na soukromého investora za účelem začlenění KÚP do velké a finančně silné mezinárodní skupiny v zájmu dalšího rozvoje služeb pro české exportéry a posílení pozic nejenom na českém, ale i středoevropském trhu. V roce 2010 byla KÚP přejmenována na KUPEG úvěrová pojišťovna, a.s.

EGAP se zaměřuje na tržně nepojistitelná politická rizika (administrativní či legislativní opatření země dlužníka, která mu zabrání ve splácení, nebo také politické události v zemi dlužníka v podobě revolucí, válek, generálních stávek apod.) a komerční rizika (jsou spojena přímo s dlužníkem a mají podobu platební neschopnosti nebo

---

¹⁴³Bernská unie byla založena v roce 1934 ve Švýcarsku a v současné době sdružuje 78 státních i soukromých pojišťoven z celého světa. Hlavními cíli při založení Bernské unie bylo usnadňování mezinárodního obchodu a investic za pomoci ustanovení pravidel a principů pro pojištění vývozních úvěrů, investičního pojištění a vytvoření fóra pro výměnu informací mezi členskými institucemi. Tyto cíle zůstaly s menšími úpravami a rozšířeními aktuální dodnes. Zdroj: <http://www.berneunion.org/about-the-berne-union/>.

¹⁴⁴ Historie EGAP. [online]. 2012 [cit. 2013-03-6]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/historie-egap/index.php>.

odepření zaplacení pohledávky), spojená s financováním vývozu zboží, služeb a investic z ČR. „EGAP pojišťuje zejména bankovní úvěry se splatností delší než 2 roky na financování vývozu velkých energetických, strojních a technologických zařízení, investičních celků, dopravních staveb a investic, a to především do zemí, kde politické, ekonomické a právní prostředí přináší větší míru nejistoty a vyšší riziko nezaplacení na straně kupujících.“¹⁴⁵

Fondy pro pojišťování vývozních úvěrových rizik jsou tvořeny přiděly z rozdělení zisku exportní pojišťovny a dotacemi ze státního rozpočtu určenými na tvorbu těchto fondů. Dotace ze státního rozpočtu jsou poskytovány v závislosti na vývoji pojistné angažovanosti a stávají se trvalou součástí těchto fondů. Za závazky společnosti ručí stát.

„Pojistná kapacita EGAP byla ve státním rozpočtu na rok 2011 odsouhlasena ve výši 250 mld. Kč (navýšení oproti roku 2010 o 50 mld. Kč), což vytvořilo dostatečný rámec k pokrytí nárůstu angažovanosti z nově pojištěných objemů vč. potřeb malých a středních podniků. Současně byla poskytnuta dotace ze státního rozpočtu do pojistných fondů EGAP ve výši 1 mld. Kč.“¹⁴⁶ EGAP nesmí přijmout k pojištění vývozní úvěrová rizika přesahující její pojistnou kapacitu, která je stanovována každoročně ve státním rozpočtu. Ve vztahu k jednotlivým pojistným smlouvám je nastaven limit v procentuálním poměru k celkové pojistné kapacitě. Exportní pojišťovna může pojistit jednotlivá vývozní úvěrová rizika až do výše 20 % pojistné kapacity stanovené pro rok, ve kterém je na toto riziko sjednáno pojištění. Se souhlasem ministra financí a ministra průmyslu a obchodu je exportní pojišťovna oprávněna pojistit jednotlivé vývozní úvěrové riziko až do výše 40 % pojistné kapacity. Jednotlivá úvěrová rizika přesahující 40 % pojistné kapacity může exportní pojišťovna pojistit se souhlasem vlády.

Pokud chce EGAP zavést nový typ pojištění vývozních úvěrových rizik, musí předložit MF ke schválení základní ekonomické parametry, zejména obchodní plán, a musí zabezpečit hospodárné využití dotací ze státního rozpočtu. Dalším kontrolním mechanismem je nutnost předkládat Poslanecké sněmovně ČR jednou za rok zprávu

---

¹⁴⁵ Profil EGAP. [online]. 2012 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/index.php>.

¹⁴⁶ Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011. s. 50. *MPO: Oddělení politiky MSP a maloobchodu*. 2012.

o hospodářských výsledcích. V roce 2009 vykázala EGAP obrovskou ztrátu¹⁴⁷, což bylo způsobeno hlavně několika nevydařenými velkými obchody, a ke konci roku 2012, s mírným zpožděním, došlo k personálním změnám ve vedení obou dvou hlavních institucí na podporu exportu. V EGAP i ČEB byli odvoláni jejich ředitelé.¹⁴⁸

Zákon uvádí také náležitosti, které musí žadatel (vývozce, výrobce, investor, banka výrobce, exportní banka nebo banka vývozce) o pojištění vývozních úvěrových rizik uvést¹⁴⁹:

- Identifikační údaje;
- Výši svého čistého obchodního majetku a strukturu svých společníků;
- Charakteristiku vývozu a jeho objem, předpokládaný podíl hodnoty vývozu, která bude vytvořena v České republice, předpokládaný rozsah vývozního úvěru, platební podmínky a časové rozložení čerpání a splácení poskytovaného úvěru a rozsah bankovní záruky nebo jiných bankovních služeb poskytovaných v souvislosti s vývozem;
- Údaje o zahraniční osobě, které je vývozní úvěr poskytován, zejména identifikační údaje a údaje o její ekonomické situaci a platební morálce;
- Další údaje uvedené v pojistných podmínkách exportní pojišťovny.

Na základě předložené žádosti může EGAP uzavřít pojistnou smlouvu, a nebyla-li smlouva o vývozu dosud sjednána, může uzavřít smlouvu o příslibu pojištění. Na pojištění vývozních úvěrových rizik neexistuje právní nárok.

---

¹⁴⁷ MPO varuje: Státní pojišťovna EGAP zřejmě vykáže rekordní ztrátu 2,67 miliardy, ČTK [online]. 2010 [cit. 2013-03-6]. Dostupné z: <http://m.ihned.cz/c1-40079000-mpo-varuje-statni-pojistovna-egap-zrejme-vykaze-rekordni-ztratu-2-67-miliardy>.

¹⁴⁸ KUBÁTOVÁ, Zuzana. Skončili dva lidé klíčoví pro český vývoz, šéf exportní banky i EGAP. *ProByznys.info* [online]. 2012 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-57586510-skoncili-dva-lide-klicovi-pro-cesky-vyvoz-sef-exportni-banky-i-egap>.

¹⁴⁹ Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou a o doplnění zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, §5 odst. 2.

4.3.2 Česká exportní banka

Zákon pověřuje ČEB provozováním podpořeného financování, jehož podmínkou je, že akcie exportní banky jsou nejméně ze dvou třetin ve vlastnictví státu (stát vlastní 80 %) a ve zbývající části ve vlastnictví EGAP. Stát vykonává svá akcionářská práva prostřednictvím příslušných ministerstev (opět MF, MPO, MZV, Mze) a ručí za závazky ze splácení finančních zdrojů získaných exportní bankou a za závazky z ostatních operací exportní banky na finančních trzích. Pokud zákon nestanoví jinak, vztahují se na exportní banku ustanovení zvláštních zákonů upravujících bankovníctví¹⁵⁰.

ČEB vznikla v roce 1995 a nyní již tvoří nedílnou součást systému státní proexportní politiky. Hlavním úkolem je zprostředkovávat státní podporu vývozu a to především formou poskytování a financování vývozních úvěrů a některých dalších služeb. ČEB tak doplňuje služby nabízené domácími komerčními bankami o financování vývozních operací vyžadující dlouhodobé zdroje financování za úrokové sazby a v objemech, které jsou pro vývozce na bankovním trhu ve stávajících podmínkách ČR jinak nedosažitelné. Přesto možná v brzké době dojde ke změně a komerční banky se budou větší měrou zapojovat do financování exportu (viz kapitola 4.2.2 Rozvoj exportu). Umožňuje tím českým vývozcům vstupovat do soutěže na mezinárodním trhu za podmínek srovnatelných s těmi, které využívá jejich hlavní zahraniční konkurence. „Příjemcem podpořeného financování může být vývozce (tj. právnická osoba se sídlem v ČR, výjimečně i fyzická osoba s trvalým pobytem v ČR) či jeho zahraniční odběratel. Příjemcem některých druhů úvěrů může být také výrobce produkující pro vývoz či český subjekt investující v zahraničí. Do těchto transakcí může vstupovat i tuzemská banka vývozce nebo zahraniční banka dovozce. Veškeré aktivity ČEB jsou plně v souladu s pravidly WTO, příslušnými doporučeními OECD a směrnicemi Evropské unie.“¹⁵¹

Zdroje pro podpořené financování získává exportní banka především na finančních trzích. Náklady spojené s provozováním podpořeného financování hradí exportní banka hlavně z části úrokových výnosů, které jí zůstávají k dispozici v částce

¹⁵⁰ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění zákona č. 60/1993 Sb.

¹⁵¹ O Bance. ČEB. [online]. 2012 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>.

rovnající se fixní přírážce ve výši 100 bazických bodů (1 bazický bod je 1/100 procenta) z úrokové sazby užitě při poskytování podpořeného financování. Na úhradu ztrát ČEB vyplývajících z provozování podpořeného financování jsou poskytovány dotace ze státního rozpočtu. Na základě zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění zákona č. 60/1993 Sb., jsou nastaveny limity úvěrové angažovanosti, pokud je banka překročí a bezodkladně to oznámí, může ČNB v odůvodněných případech poskytnout ČEB lhůtu k tomu, aby dosáhla souladu s těmito limity.

„Na rozdíl od vývoje v oblasti velkých úvěrů a projektového financování, které zaznamenalo v roce 2011 určitou stagnaci, dosáhla ČEB velmi dobrých výsledků ve strategicky důležitém segmentu podpory malých a středních podniků. ČEB vytvořila pro tuto kategorii firem několik programů, které jim umožňují získávat financování přímých vývozních aktivit nebo subdodávek v rámci financování střednědobých a dlouhodobých vývozních úvěrů realizovaných významnými českými exportéry. Na podporu exportního financování byla pro rok 2011 ve státním rozpočtu vyčleněna částka ve výši 998 mil. Kč. V roce 2011 došlo k navýšení státní záruky za závazky ze získávání zdrojů ČEB pro potřeby financování vývozu se státní podporou na 90 mld. Kč.“¹⁵² ČEB v roce 2011 pokračovala v podpoře MSP při prohlubování spolupráce s komerčními bankami na programu pro subdodavatele českých vývozců. Byla uzavřena klíčová dohoda o spolupráci s Českou spořitelnou, a.s.¹⁵³, v roce 2012 nově též s dalšími bankami¹⁵⁴, která umožnila MSP využívat přímé záruky ČEB za úvěry poskytované komerčními bankami pro financování subdodávek pro české vývozce. V roce 2011 ČEB podpořila celkem 338 malých a středních podniků, což je více než 100% nárůst oproti 164 klientům v roce 2010, v celkovém objemu 4.553 mil. Kč (nárůst o 66 % ve srovnání s rokem 2010). ČEB je tak úspěšná v plnění poslání intenzivněji

---

¹⁵² Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011. s. 49. MPO: *Oddělení politiky MSP a maloobchodu*. 2012.

¹⁵³ „TOP EXPORT“ – top finance – top spolupráce!. ČEB [online]. 2011 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/1366/55/>.

¹⁵⁴ MAČALOVÁ, Pavlína. *Banky představily zbrusu nové balíčky služeb na míru malým a středním podnikům*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-7]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/finance-zdroje-financovani-cashflow/c1-57472390-banky-predstavily-zbrusu-nove-balicky-sluzeb-na-miru-malym-a-strednim-podnikum>.

a širší podpory oblasti MSP.¹⁵⁵ ČEB stejně jako EGAP předkládá Poslanecké sněmovně jednou ročně zprávu o svém hospodaření.

Žadatel (banka vývozce, banka výrobce, banka investora, zahraniční osoba, vývozce, investor nebo výrobce) o podpořené financování musí uvést stejné informace jako žadatel o pojištění vývozních úvěrových rizik (kromě posledního výše zmíněného bodu) a dále ten, komu má být financování poskytnuto, je povinen poskytnout ČEB údaje o svém základním kapitálu, o své bilanci a další údaje rozhodné pro posouzení jeho schopnosti zabezpečit návratnost poskytnutého podpořené financování. Na základě předložené žádosti o podpořené financování může ČEB uzavřít smlouvu o poskytnutí úvěru, smlouvu o poskytnutí jiné finanční služby související s vývozem nebo smlouvu o příslibu úvěru nebo smlouvu o příslibu poskytnutí finančních služeb souvisejících s vývozem. Na podpořené financování opět neexistuje právní nárok.

Ve shrnutí závěrečné kapitoly lze konstatovat, že český zákonodárce je opět pevně svázán mezinárodními pravidly, konkrétně pak zejména Konsensem OECD a Dohodou o subvencích a vyrovnávacích opatření v rámci WTO, nicméně i pravidla, která jsou v rámci mezinárodního společenství považována za dovolená, není i přes dlouho deklarovanou snahu schopen začlenit do právního řádu ČR. Jedná se o obousměrné dorovnávání úrokových rozdílů, tzv. IMU systém, který umožní komerčním bankám poskytovat zvýhodněné exportní úvěry nezávisle na ČEB. Čeští exportéři tak získají větší možnost výběru, nebudou svazováni omezenými zdroji alokovanými pro ČEB a banky budou moci klientům poskytovat výhodnou sazbu fixovanou na celou dobu úvěru, přičemž případný rozdíl mezi skutečnými náklady na úvěr a poskytnutou sazbou doplatí bankám stát. Celkově lze vyzorovat tendence k přesunu financování a pojišťování vývozu na soukromé subjekty, ve kterých by ČEB a EGAP měly plnit funkce spíše kontrolní a doplňkové, což je podle mého názoru správná cesta.

Česká republika je na vývoji svého exportu existenčně závislá. Vývoz v současné době drží českou ekonomiku stále na slušné úrovni, ale i to se může v blízké době změnit. Situace v EU, kam ČR vyváží zdaleka nejvíce zboží, není stabilní a euro-

---

¹⁵⁵ Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011. s. 50. MPO: *Oddělení politiky MSP a maloobchodu*. 2012.

americká ekonomická ale i jiná dominance pomalu končí. Domnívám se, že je nutné včas zachytit nástup nových velmocí a snažit se podporovat a směřovat exportéry novým směrem. S tím souvisí také potřeba přehodnotit dosavadní systém nepřímé nefinanční podpory exportu, který je méně viditelný, přesto je podle mého názoru nejdůležitější.

5 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývá právní úpravou podpory podnikání a exportu. Nejprve je vymezena definice a úprava veřejné podpory v právu Evropské unie, dále jsou podrobně rozebrány jednotlivé výjimky z primárního i sekundárního práva, díky kterým lze v určitých případech považovat veřejnou podporu za slučitelnou s vnitřním trhem. Navazuje část, pojednávající o právní úpravě státní podpory podnikání, která se z důvodu velké provázanosti zaměřuje i na podporu pocházející z fondů EU. Dále jsou podrobně rozebrány koncepční dokumenty na úrovni EU i ČR a závěrečná část kapitoly pojednává o dvou nejdůležitějších zákonech v právním řádu České republiky, upravujících podporu podnikání a o CzechInvestu a Českomoravské záruční a rozvojové bance, jako o institucích na podporu podnikání, které administrativně zajišťují tok peněz z evropských i národních zdrojů. Závěr práce se věnuje podpoře v exportní oblasti. Vychází z mezinárodní úpravy, zejména pak z Konsensu OECD a Dohody o subvencích a vyrovnávacích opatřeních. Je zpracován koncepční dokument upravující danou oblast a následně jsou rozebrány hlavní formy podpory exportu na základě zákona. Práce rovněž pojednává o České exportní bance a Exportní a garanční pojišťovací společnosti, o dvou nejdůležitějších institucích v oblasti financování a pojišťování exportu. Cílem práce je celkově obsáhnout materii v oblasti podpory podnikání a exportu na české i mezinárodní úrovni a přinést ucelený přehled o dané problematice.

Podpora podnikání, ale i exportu je ovlivněna členstvím ČR v EU, která nastavuje pravidla pro poskytování veřejných podpor. Veřejná podpora je definována ve Smlouvě o fungování Evropské unie, která ale zároveň obsahuje i výčet některých výjimek, jež způsobují, že určité druhy podpor nejsou v rozporu s vnitřním trhem EU. Další výjimky jsou obsaženy v sekundárním právu a mezi nejdůležitější patří nařízení o blokových výjimkách č. 800/2008, obsahující výčet povolených podpor hlavně pro malé a střední podniky či nařízení č. 1998/2006 na podporu de minimis, které podporu pro podnik, nedosahující v tříletém období 200 000 EUR, nepovažuje za zakázanou. V českém právu jsou pravidla upravující veřejnou podporu obsažena v zákoně č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona

o podpoře výzkumu a vývoje, který ovšem navazuje na evropskou legislativu a upravuje zejména výkon státní správy a práva a povinnosti poskytovatelů a příjemců veřejné podpory a podpory de minimis vůči příslušnému koordináčnímu orgánu, jímž je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Z legislativních změn v oblasti veřejných podpor lze vyzorovat obecnou tendenci k uvolňování přísných pravidel. Hlavním důvodem pro změny pravděpodobně je neustále se zhoršující ekonomická situace, a tím způsobený tlak na uvolňování poměrů v oblasti veřejné podpory. Členské státy EU chtějí disponovat většími pravomocemi a silnějšími nástroji primárně za účelem zlepšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů.

Podpora podnikání je namířena hlavně na podniky, které jsou nejvíce vystaveny soutěžnímu tlaku a které mají největší problémy se svým financováním, tedy na malé a střední podniky. Největší objem prostředků pro MSP pochází z evropských zdrojů, konkrétně z Operačního programu Podnikání a inovace, který je rozdělen na 15 jednotlivých tematických programů, vyhlášených vládou ČR po schválení Evropskou komisí na základě zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Čistě národní programy na podporu podnikání tvoří jen doplňkovou funkci a jsou vyhlášovány s ohledem na to, že prostředků z unijních zdrojů nedosáhnou všechny podniky. Zmíněný zákon vymezuje oblasti, do kterých může podpora směřovat, a upravuje formy, v nichž je poskytována. Zřizuje také Agenturu pro podporu podnikání a investice CzechInvest a Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, a. s., které plní administrativní funkci při podpoře podnikání. Zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, který není primárně namířen jen na MSP, upravuje všeobecné podmínky pro poskytování investičních pobídek formou slev na dani, převodu území za zvýhodněnou cenu či hmotné podpory na vytvořené pracovní místo. Cílem novelizace tohoto zákona v červenci 2012 byla snaha o přilákání podnikatelů s technicky náročnějším typem podnikání, což je krok správným směrem. Hlavní problém v oblasti podpory podnikání je zejména ve stavu a v kultivaci podnikatelského prostředí, ve kterém jsou daňové předpisy měněny příliš často nebo na poslední chvíli, a správní náročnost podnikání vykazuje, i přes koncepcí na podporu podnikání deklarovanou snahu, stále značné nedostatky. Příkladem, kam by se podpora podnikání měla ubírat, je v současnosti připravovaný SEED fond. Spojení podnikatelských zkušeností a know-how s veřejnými prostředky je pravděpodobně nejefektivnější formou podpory podnikání. Navíc cílí

na skupinu podniků, které nejvíce potřebují veřejnou podporu, tedy začínající projekty s omezeným přístupem k financím.

Pro oblast podpory exportu také platí svázanost českých zákonodárců mezinárodní a evropskou úpravou, zejména pak Dohodou o subvencích a vyrovnávacích opatření v rámci WTO a Konsensem OECD. V dnešním globalizovaném a obchodně propojeném světě nicméně musí existovat nějaká mezinárodní „pravidla hry“. ČR je na vývoji svého exportu existenčně závislá. Ekonomická situace v EU, do které ČR vyváží zdaleka největší objem zboží, není stabilní a dá se očekávat přinejlepším stagnace. Navíc dosavadní euro-americká ekonomická hegemonie pomalu končí. Proto je nutné včas zachytit nástup nových velmocí a snažit se směřovat český vývoz novým směrem nebo alespoň snažit se diverzifikovat jednostranné zaměření českého exportu. S tím souvisí také potřeba přehodnotit dosavadní systém nepřímé nefinanční podpory exportu, který je méně viditelný, přesto je pravděpodobně nejdůležitější. Dosavadní financování a pojišťování vývozu probíhá prostřednictvím České exportní banky a Exportní a garanční pojišťovací společnosti, které jsou zřízeny zákonem č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, a dále také prostřednictvím malého počtu komerčních bank, které jsou však ve své činnosti limitovány. Největší změnu má přinést novela zavádějící obousměrné dorovnávání úrokových rozdílů, tzv. IMU systém, jenž má umožnit komerčním bankám poskytovat zvýhodněné exportní úvěry nezávisle na ČEB. Čeští exportéři tak získají větší možnost výběru, nebudou svazováni omezenými zdroji alokovanými pro ČEB a banky budou moci klientům poskytovat výhodnou sazbu fixovanou na celou dobu úvěru, přičemž případný rozdíl mezi skutečnými náklady na úvěr a poskytnutou sazbou doplatí bankám stát. Celkově lze vyzorovat tendence k přesunu financování a pojišťování vývozu na soukromé subjekty, v nichž by ČEB a EGAP měly plnit funkce spíše kontrolní a doplňkové.

6 Seznam zkratk

CIRR	minimální pevné úrokové sazby
ČEB	Česká exportní banka
ČSÚ	Český statistický úřad
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
GBER	Obecné nařízení o blokových výjimkách
HDP	hrubý domácí produkt
HK	Hospodářská komora ČR
HSS	Politika hospodářské a sociální soudržnosti
ICT	informační a komunikační technologie
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	malé a střední podniky
MZdr	Ministerstvo zdravotnictví
Mze	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OPPI	Operační program Podnikání a inovace
OZE	obnovitelné zdroje energie
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
WTO	Světová obchodní organizace

Literatura

BAKEŠ, Milan, KARFÍKOVÁ, Marie, KOTÁB, Petr, MARKOVÁ, Hana a kol. *Finanční právo*. 6. upravené vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

BOHÁČ, Radim (ed.). *Aktuální otázky financí a finančního práva z hlediska fiskální a monetární podpory hospodářského růstu v zemích střední a východní Evropy po roce 2010*. Soubor odborných statí z IX. Mezinárodní vědecké konference. Praha: Leges, 2010.

BÖHM, Arnošt, JANATA, Jiří: *Pojištění úvěrových rizik v mezinárodním obchodě*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2004.

JANKŮ, Martin, MIKUŠOVÁ, Jana. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012.

KINCL, Michael. *Zamyšlení nad některými formami veřejné podpory*. Právní fórum 2006/8, 2006.

KINCL, Michael. *Novinky v řízení o veřejné podpoře před Evropskou komisí*. Právní fórum 2009/8, 2009.

NOVOTNÝ, Jiří, SUCHÁNEK, Petr. *Nauka o podniku I. – Distanční studijní opora*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2004.

PŮLPAN, Karel. *Export 2000*. Praha: Public History, 2000.

Veřejná podpory: Manuál pro poskytovatele a příjemce veřejné podpory. UOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Praha. 2010.

Elektronické zdroje

2. Národní akční plán energetické účinnosti České republiky (NAPEE II), *MPO*.

[online]. 2011, s. 5. Dostupné z:

https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fdownload.mpo.cz%2Fget%2F45106%2F50714%2F583777%2Fpriloha002.pdf&ei=ljtQUd_ILMPi4QS7uoDIBQ&usg=AFQjCNG3UPM-3Zbqz95oC4Z909fwOzvQTg&sig2=ssL3DCZVgwKDsQHiIu3Ovw.

Arrangement on officially supported export credits. In: *TAD/PG*. [online]. 2013.

Dostupné z:

[http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=tad/pg\(2013\)1](http://search.oecd.org/officialdocuments/displaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=tad/pg(2013)1).

BRODEC, Jan, TRNKA, Ondřej, STANKOVÁ, Eva. *Veřejné podpory podle nových pravidel*. [online]. 2012. Dostupné z: <http://pravniradce.ihned.cz/c1-57650400-verejne-podpory-podle-novych-pravidel>.

BŘICHÁČKOVÁ, Věra. *Podnikatelé mohou využít rozšíření státní podpory financování exportu*. [online]. 2009. Dostupné z: <http://hn.ihned.cz/c1-36829980-podnikatele-mohou-vyuzit-rozsireni-statni-podpory-financovani-exportu>.

CzechTrade a CzechInvest čeká na konci roku sloučení. [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/217652-czechtrade-a-czechinvest-ceka-na-konci-roku-sloucen/>.

Dohoda o subvencích a vyrovnávacích opatřeních, *Úřední věstník EU*. L 336. [online]. 1994 Příloha I Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:11:21:21994A1223\(14\):CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:11:21:21994A1223(14):CS:PDF).

Evropská charta pro malé podniky. In: *Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství* [online]. 2004. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/docs/charter_cs.pdf.

Evropský akt pro malé a střední podniky. [online]. 2009. Dostupné z:
<http://www.euractiv.cz/evropske-pravo/link-dossier/evropsky-akt-pro-male-a-stredni-podniky-000061>.

Exportní strategie České republiky pro období 2012–2020. *MPO* [online]. 2011.

Dostupné z:

http://www.businessinfo.cz/files/archiv/dokumenty/mpo_exportni_strategie_2012_2020.pdf.

Fondy Evropské unie. *MMR ČR*. Strukturální fondy. [online]. 2012. Dostupné z:

<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>.

HANZELKOVÁ, Alena. Peníze nejsou vším. Finský výzkum ukazuje, že při expanzi do zahraničí jsou lepší osobní vazby. *ProByznys.info* [online]. 2013. Dostupné z:

<http://probyznysinfo.ihned.cz/rozvoj-firmy-export/c1-59360670-penize-nejsou-vsime-finsky-vyzkum-ukazuje-ze-pri-expanzi-do-zahranici-jsou-lepsi-osobni-vazby>.

HDP na obyvatele. *Eurostat* [online]. 2011. Dostupné z:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/GDP_per_capita,_consumption_per_capita_and_price_level_indices/cs.

Historie EGAP. [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/historie-egap/index.php>.

HYNČICOVÁ, Kateřina. *Vláda podpořila novelu zavádějící vyšší sankce za opožděné platby*. [online]. 2012. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-56738950-vlada-podporila-novelu-zavadejici-vyssi-sankce-za-opozdene-platby>.

ICT v podnicích. *CzechInvest*. [online]. 2012. Dostupné z:

<http://www.czechinvest.org/ict-v-podnicich>.

Investiční pobídky. *Czechinvest* [online]. 2013. Dostupné z:
<http://www.czechinvest.org/data/files/brozura-k-novele-zakona-3297-cz.pdf>.

KINCL, Michael. *Navrácení veřejné podpory*. [online]. 2008. Dostupné z:
<http://pravnihradce.ihned.cz/c1-25053010-navraceni-verejne-podpory>.

Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020. Vyd. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. 2012. Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Koncepce-MSP-2014-2020.pdf>.

Koncepce rozvoje malého a středního podnikání na období 2007–2013. Vyd. *MPO* [online]. 2006. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument17476.html>.

KUBÁTOVÁ, Zuzana. Skončili dva lidé klíčoví pro český vývoz, šéf exportní banky i EGAP. *ProByznys.info* [online]. 2012. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-57586510-skoncili-dva-lide-klicovi-pro-cesky-vyvoz-sef-exportni-banky-i-egap>.

MAČALOVÁ, Pavlína. *Banky představily zbrusu nové balíčky služeb na míru malým a středním podnikům*. [online]. 2012. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/finance-zdroje-financovani-cashflow/c1-57472390-banky-predstavily-zbrusu-nove-balicky-sluzeb-na-miru-malym-a-strednim-podnikum>.

Malé a střední podniky vytvořily 85 procent nových pracovních míst. *Businessinfo.cz* [online]. 2012. Dostupné z:
<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/male-podniky-85-procent-pracovnich-mist-13952.html>.

MPO varuje: Státní pojišťovna EGAP zřejmě vykáže rekordní ztrátu 2,67 miliardy, ČTK [online]. 2010. Dostupné z: <http://m.ihned.cz/c1-40079000-mpo-varuje-statni-pojistovna-egap-zrejme-vykaze-rekordni-ztratu-2-67-miliardy>.

Nové operační programy pro období 2014–2020. Co znamenají pro české firmy?
Businessinfo.cz [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nove-operacni-programy-pro-obdobi-20142020-co-znamenaji-pro-ceske-firmy-29657.html>.

Operační program podnikání a inovace: Schválená třetí revize OPPI Rozhodnutím Evropské komise K (2013) 36 ze dne 14. ledna 2013. *MPO ČR* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/oppi-aktualni-znuni-2164-cz.pdf>.

Operační program podnikání a inovace, EKO-ENERGIE, *MPO*, aktualizace ke 2. 5. 2012. [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/eko-energie-vyzva-iii-prodlouzeni-3238-cz.pdf>.

O Bance. *ČEB*. [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/92/35/>.

O plánu na snižování administrativní zátěže podnikatelů do roku 2010, usnesení vlády ČR č. 446, 21. dubna 2008. [online]. 2008. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/podpurne_metodiky_ria/\\$FILE/uv_446_2008.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/podpurne_metodiky_ria/$FILE/uv_446_2008.pdf).

PELANTOVÁ, Petra. *Bankám ani korunu*. [online]. 2011. Dostupné z: <http://euro.e15.cz/bankam-ani-korunu-827828>.

Podpora EU malým a středním podnikům při rozvoji jejich podnikání a vstupu na třetí trhy. Stručný průvodce 2012–2013. Vyd. *Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády České republiky, Česká podnikatelská reprezentace při EU (CEBRE) a Hospodářská komora České republiky*. [online]. 2012. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/cebre_brozura_podpora_msp_eu_0912.pdf.

Profil EGAP. [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/index.php>.

RIEDL, Radek, BŘÍZA, Petr. *Novela obchodního zákoníku jako reakce na směrnici o postupu proti opožděným platbám*. Epravo.cz [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/novela-obchodniho-zakoniku-jako-reakce-na-smernici-o-postupu-proti-opozdenym-platbam-89727.html>.

Sixth community innovation survey. *Eurostat* [online]. 2010. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/9-10112010-AP/EN/9-10112010-AP-EN.PDF.

Senát schválil změny v investičních pobídkách. *ČTK* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravy/senat-schvalil-zmeny-v-investicnich-pobidkach/786646>.

SMEs: The EIB Group supports your financial investments. *Evropská investiční banka* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.eib.org/projects/topics/sme/index.htm?lang=en>.

Státní podpora exportu. *EGAP* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.egap.cz/informace/statni-podpora-exportu/index.php>.

STEJSKALOVÁ, Lenka. *Studie – Veřejná podpora*. [online]. 2006. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CC8QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.kr-kralovehradecky.cz%2Fassets%2Ffiles%2F4866%2FSTUDIE_VE_EJN__PODPORA.doc&ei=SF5MUBIviYezBqetgIAC&usg=AFQjCNEl6vV08iwz9eO8MoB1Ax9ZQtsP0Q&sig2=y3zQqY566dI3VcFQxsX9lw.

ŠÍMOVÁ, Kateřina. *Výdaje rozpočtu EU*. [online]. 2010. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8879/sekce/vydaje-rozpocetu-eu/>.

„TOP EXPORT“ – top finance – top spolupráce! *ČEB* [online]. 2011. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/content/view/1366/55/>.

Veřejná podpora a de minimis. *CzechInvest* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/verejna-podpora>.

Výroční zpráva 2011: *Českomoravská záruční a rozvojová banka* [online]. 2012. Dostupné z: http://www.cmzrb.cz/uploads/soubory/o_bance/vyrocní_zpravy/CMZRB_2011_CZ_web.pdf.

Výroční zpráva 2011: *CzechInvest* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/vz2011-def-3391-cz.pdf>.

ZÁRUBA, Igor. HAVLIGEROVÁ Jana. *Brusel tlačí na české ministry, aby zestátnili rozvojovou banku*. [online]. 2012. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/brusel-tlaci-na-ceske-ministry-aby-zestatnili-rozvojovou-banku-762436>.

Země internetová: jak internet mění českou ekonomiku. *The Boston consulting group* [online]. 2011. Dostupné z: <http://www.zemeinternetova.cz/pdf/Report-zemeinternetova-8Mar2011-final.pdf>.

Zpráva o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. 12. 2011. *HK ČR* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove-materialy-k-pripominkam/26-12-zprava-o-plneni-planu-snizovani-administrativni-zateze-podnikatelu-do-31-12-2011-t-8-2-2012.aspx>.

Zpráva o vývoji MSP a jeho podpoře v roce 2011. *MPO: Oddělení politiky MSP a maloobchodu* [online]. 2012. Dostupné z: <http://www.komora.cz/pomahame-vasemu-podnikani/pripominkovani-legislativy-2/nove-materialy-k-pripominkam-1/nove->

materialy-k-pripominkam/149-12-zprava-o-vyvoji-msp-a-jeho-podpore-v-roce-2011-t-13-6-2012.aspx.

Judikatura

Rozsudek ESD ve věci 290/83, Komise proti Francii. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=92789&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=571573>.

Rozsudek ESD ze dne 22. března 1977 ve věci 78–76, Steinike & Weinlig, SbSD [1977]. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=89206&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=571573>.

Rozsudek ESD C-39/94 ve věci SFEI. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99563&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=577858>.

Rozsudek ESD C-222/04 Ministero dell'Economia e delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze SpA e.a. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=57282&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=577858>.

Rozhodnutí ESD v případě C-53/00 Ferring [2001] ECR I-9067. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=46868&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=954811>.

Rozhodnutí ESD v případě C-280/00 Altmark [2003] ECR I-7747. Dostupné z:

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=48533&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=954811>.

Rozhodnutí Komise ze dne 27. července 2011 o státní podpoře ve prospěch financování testů prováděných za účelem zjištění přenosných spongiformních encefalopatií (TSE) u skotu, kterou provedla Belgie (Státní podpora C 44/8 (dříve NN 45/04, oznámeno pod číslem K (2011) 5457). Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:274:0036:0052:CS:PDF>.

Abstrakt:

Cílem diplomové práce je podat ucelený přehled o právní úpravě státní podpory podnikání a exportu, zhodnotit současnou úpravu a připravované změny. Tato problematika je silně ovlivněna členstvím České republiky v Evropské unii, která nastavuje legislativní rámec pro poskytování veřejných podpor. Základní pravidla jsou nastavena ve Smlouvě o fungování Evropské unie, která zároveň s několika předpisy ze sekundárního práva obsahuje četné výjimky, jež způsobují, že určité druhy podpor nejsou v rozporu s vnitřním trhem EU. Tyto výjimky míří především na malé a střední podniky a na podporu malého rozsahu.

Druhá část diplomové práce je rozdělena na dvě kapitoly, zabývající se nejprve státní podporou podnikání a následně podporou exportu. Státní podpora podnikání je zaměřena převážně na malé a střední podniky, protože ty jsou nejvíce vystaveny soutěžnímu tlaku a mají největší problémy se svým financováním. Majoritní objem prostředků na podporu podnikání míří z fondů Evropské unie, a proto je jim v práci věnována samostatná podkapitola. Čistě národní programy na podporu podnikání tvoří jen doplňkovou funkci a jsou vyhlašovány s ohledem na to, že prostředků z unijních zdrojů nedosáhnou všechny podniky. V této části se práce dále věnuje dvěma nejdůležitějším zákonům na podporu podnikání v právním řádu České republiky a také dvěma institucím, Agentuře pro podporu podnikání a investice CzechInvest a Českomoravské záruční a rozvojové bance, které administrativně zajišťují tok peněz z evropských a národních fondů směrem k podnikům.

Hlavní problém v oblasti podpory podnikání je zejména ve stavu a v kultivaci podnikatelského prostředí, ve kterém jsou daňové předpisy měněny příliš často nebo na poslední chvíli, a správní náročnost podnikání vykazuje stále značné nedostatky. Příkladem, kam by se podpora podnikání měla ubírat, je v současnosti připravovaný SEED fond v rámci Operačního programu Podnikání a inovace. Spojení podnikatelských zkušeností a know-how s veřejnými prostředky je pravděpodobně nejefektivnější formou podpory podnikání.

V poslední kapitole se práce věnuje státní podpoře podnikání, ve které jsou ovšem čeští zákonodárci opět svázáni mezinárodní a evropskou úpravou, jež nastavuje základní pravidla a limity. Konkrétně jde především o Dohodu o subvencích a vyrovnávacích opatření v rámci WTO a Konsensus OECD. Dosavadní státní pomoc

exportu spočívá hlavně v podpořeném financování a pojišťování vývozu prostřednictvím České exportní banky a Exportní a garanční pojišťovací společnosti, které jsou zřízeny zákonem č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, a dále také prostřednictvím malého počtu komerčních bank, jež jsou však ve své činnosti limitovány. Změnou v budoucnu má být přesun služeb pro exportéry více na soukromé subjekty.

Česká republika je silně exportně orientovaná a dotýká se jí ekonomický vývoj v zemích do, kterých nejvíce vyváží, tedy primárně v zemích EU. Jednostranné zaměření exportu je největším rizikem v této oblasti, a proto je nutné do budoucna přehodnotit systém státní podpory exportu a více se soustředit na země, jež mají velký potenciál růstu. S tím souvisí také potřeba přehodnotit dosavadní systém nepřímé nefinanční podpory exportu, který je méně viditelný, přesto pravděpodobně nejdůležitější.

Název práce: Právní úprava státní podpory podnikání a exportu

Klíčová slova: státní podpora, podnikání, vývoz

Abstract:

The aim of this thesis is to provide comprehensive overview of legal regulation of the state support of business and export, evaluate the current edits and proposed changes. This issue is greatly affected by the Czech Republic's membership in European union, which sets the legislative framework for providing the state aids. Fundamental rules are set out in the Treaty on the Functioning of the European Union which together with several regulations of secondary law also contains numerous exceptions which cause that specific types of aids are not in conflict with the EU's inner market. These exceptions aims primarily at small and medium size enterprises and small-scale aid.

The rest of the thesis is divided into two chapters, concerning initially the state support of business and afterwards the state support of export. State support of business aims primarily at small and medium size enterprises, because they are mostly exposed to competitive pressure and they have the biggest problems with their funding. Majority amount of resources to support the business comes from EU's funds, therefore one separate subchapter in the thesis deals with them. Solely national programs of the state support in business constitute only supplementary function and they are declared with the regard to the fact that not all enterprises in Czech republic can reach the EU's funds. In this part the thesis deals with two most important laws to support of business in the czech law system and it also concerns with two state institucion, the Agency for Business Support and Investments CzechInvest and the Czech-Moravian Guarantee and Developing Bank, which administratively provide the flow of money from European and national funds towards enterprises.

The main problem in the area of support of business is particularly in the state and in the cultivation of the business enviroment in which tax laws are changed too often or at the last minute, and the administrative demands shows great imperfections. Example of the right direction where the support of business should be heading is now preparing SEED fund under the Operational Programme Enterprise and Innovation. Connection of business experiences and know-how with the public recourses is probably the most effective way of business support.

The last chapter of the thesis deals with the state support of business, where however the czech lawmakers are again limited by the international and European regulations and limits, namely by Agreement on Subsidies and Countervailing measures in the WTO and the OECD Consensus. Present support of export consist mainly of the supported funding and insuring of export through the Czech export bank and Export Guarantee and Insurance Corporation, which are established by the Act No. 58/1995 Coll., On insurance and export financing with state support and also by a small amount of commercial banks, which are though limited in their activities. Change in the future will be moving more services from the state institutions more to the commercials.

Czech republic is greatly export-oriented and economical development in the countries, where most exported, ie primarily EU countries, greatly affects our economy. One-sided aim of export is the biggest risk in this area and therefore is necessary to

rebalance the system of state support of export and focus more on countries that have a large growth potential and also revise the system of indirect non-financial support of export, which is less visible, but more important.

Thesis title: Legal regulation of the state support of business and export

Key words: state aid, enterprise, export

Klíčová slova: státní podpora, podnikání, vývoz